

UMETNOSTNA ZGODOVINA

Predmetni izpitni katalog za splošno maturo ■

Predmetni izpitni katalog se uporablja od spomladanskega roka **2007**, dokler ni določen novi. Veljavnost kataloga za leto, v katerem bo kandidat opravljal maturo, je navedena v Maturitetnem izpitnem katalogu za splošno maturo za tisto leto.

ric

Državni izpitni center

1. UVOD	5
2. IZPITNI CILJI	6
3. ZGRADBA IN VREDNOTENJE IZPITA	7
3.1 Shema izpita	7
3.2 Način ocenjevanja	8
3.3 Merila vrednotenja izpita in posameznih izpitnih delov	8
4. IZPITNE VSEBINE IN CILJI	10
5. KANDIDATI S POSEBNIMI POTREBAMI	55
6. LITERATURA	56
6.1 Priporočljiva literatura za dijake	56
6.2 Priporočljiva literatura za učitelje	56
7. PRIMERI IZPITNIH VPRAŠANJ	58
7.1 Pisni del izpita	58
7.2 Ustni del izpita	85

1. UVOD

Predmetni izpitni katalog za splošno maturo za umetnostno zgodovino izhaja iz učnega načrta za umetnostno zgodovino – matura; zajema snov umetnostne zgodovine: splošno opredeljevanje in kronološko urejen razvoj likovne umetnosti, arhitekture in urbanizma. S predpisano vsebino se uresničujejo predvideni temeljni in učni izpitni cilji.

V izpitnem katalogu za splošno maturo zajemajo predlagana poglavja ključne in najpomembnejše vsebine, ki sestavljajo celoto likovnega pojava, gledanega tudi skozi časovno razsežnost. Vanj je zajeta ustvarjalnost v Sloveniji kot naravna sestavina evropske umetnosti.

Predmetna komisija je poskrbela, da je pedagogu zagotovljeno svobodno oblikovanje učne ure, dijaku pa z obvladovanjem razmeroma celotnega razvoja likovne umetnosti in arhitekture spoznanje, s katerim bo lahko širil in poglobljil svoje delo.

2. IZPITNI CILJI

Temeljni izpitni cilji predmeta umetnostna zgodovina na splošni maturi zagotavljajo dijakom, da:

razumejo umetnost kot pojav, ki ga sproža in usmerja človekova ustvarjalnost,

spoznavajo, doživljajo in vrednotijo likovno umetnost, arhitekturo in urbanizem analitično in na tem temelju oblikujejo sintezo, osredotočeno predvsem na vsebinska vprašanja,

razumejo zgodovinski razvoj likovne umetnosti, medsebojno povezanost in soodvisnost različnih umetnostnih področij in njihovo vpetost v družbena dogajanja,

se učijo ceniti tradicijo, se vzgajajo v zavesti o pomenu naravne in kulturne dediščine, o razsežnosti strokovnega dela pri umetnostnem ustvarjanju, raziskovanju in varstvu njenih vrednot,

osebnostno zorijo, se čustveno bogatijo, razvijajo estetsko senzibilnost, kulturno razgledanost in pridobivajo tisto znanje, ki ga potrebujejo za študij in opravljanje poklica.

3. ZGRADBA IN VREDNOTENJE IZPITA

3.1 SHEMA IZPITA

■ Pisni del

Izpitna pola	Čas reševanja	Delež pri oceni	Ocenjevanje	Pripomočki
1	120 minut	60 %	Zunanje	Nalivno pero ali kemični svinčnik

■ Ustni del

Število vprašanj	Tip vprašanj	Čas odgovarjanja	Delež pri oceni	Ocenjevanje	Pripomočki
1. vprašanje	Evropska in svetovna umetnost	20 minut	30 %	Notranje	Slikovno gradivo
2. vprašanje	Slovenska umetnost				Slikovno gradivo
3. vprašanje	Pojmi, izrazi, ikonografija, kronološko-primerjalni pregled in področja likovnega ustvarjanja				Slikovno gradivo

■ Maturitetna seminarska naloga na splošni maturi

Delež pri oceni	Način ocenjevanja
10 %	Notranje

3.2 NAČIN OCENJEVANJA

Izpitna pola	Tipi nalog	Vrednotenje
1	9 sklopov vprašanj zajema: <ul style="list-style-type: none">– področja likovnega ustvarjanja,– pregled umetnostnozgodovinskih obdobj sveto vne in slovenske umetnosti,– ikonografske motive,– umetnost posameznih avtorjev,– posamezne institucije, ključne spomenike in pojme.	Kandidat si izbere 7 od 9 vprašanj. Vsak sklop vprašanj je ovrednoten s 6 točkami. Posamezno podvprašanje je ovrednoteno z 1 točko. Kandidat lahko pri pisni nalogi doseže največ 42 točk.

3.3 MERILA VREDNOTENJA IZPITA IN POSAMEZNIH IZPITNIH DELOV

■ Merila za ocenjevanje ustnega dela

Kandidat si med 35 lističi izbere enega. Na njem so tri vprašanja, opremljena s slikovnim gradivom in enakovredna. Vsako je ocenjeno z od 1 do 7 točk. Največje število točk je 21.

1. raven: **1–3 točke**

Kandidat je slabo prepoznal slikovno gradivo. Navedel je nekaj dejstev, ki so pomanjkljiva. Interpretacija je nejasna. Analiza je pomanjkljiva. Njegovo znanje je minimalno.

2. raven: **3–5 točk**

Kandidat je prepoznal večino slikovnega gradiva. Navedel je pomembna dejstva. Analiza je zadovoljiva. Interpretacija je smiselna.

3. raven: **5–7 točk**

Poznavanje slikovnega gradiva je odlično. Kandidat je navedel večino pomembnih dejstev, jih jasno opredelil in povezal s slikovnim gradivom. Interpretacija je jasna, samostojna in kritična.

■ Merila za vrednotenje maturitetne seminarske naloge na splošni maturi

Maturitetna seminarska naloga na splošni maturi se ravna po naslednjih izhodiščih in ciljih:

- dijaku je v posebno spodbudo;
- je prvi obsežnejši preizkus pisne naloge;
- daje priložnost poglobljenega spoznanja;
- omogoča približevanje likovnim pojavom skozi manj formalne oblike;
- daje priložnost, pobleže spoznati umetnost domačega okolja.

Maturitetna seminarska naloga na splošni maturi je ovrednotena z od 1 do 7 točk. Nalogo oceni profesor mentor, pri tem pa upošteva:

- zahtevnost,
- analizo, primerjavo in sintezo vsebine, interpretacije in vrednotenje,
- povezavo slikovnega gradiva z vsebino,
- uporabo virov in literature,
- obliko.

Maturitetna seminarska naloga na splošni maturi mora vsebovati najmanj 10 besedilnih strani (na vsaki strani 2000 znakov) z ustreznim slikovnim gradivom.

Teme izhajajo iz obravnavane snovi. Priporočljivo je, da so vsebine vzete iz slovenskega umetnostnega ustvarjanja, pri tem pa lahko presegajo cilje tega kataloga.

Okvirna dispozicija seminarske naloge:

- uvod (opredelitev izbora teme),
- obravnavana vsebina (analiza, primerjava, interpretacija podatkov),
- sklep,
- viri in literatura,
- opombe.

4. IZPITNE VSEBINE IN CILJI

Učna vsebina je razporejena po posameznih poglavjih in temah, kakor je opredeljeno v veljavnem učnem načrtu. Izpitni učni cilji sledijo učni vsebini.

Učni cilji temeljijo na dveh zahtevnostnih ravneh. Na prvi morajo kandidati znati opisati in razložiti učno vsebino in slediti razvoju, opazovati in spoznavati; na drugi ravni pa se zahteva, da so to vsebino sposobni uporabiti, interpretirati in analizirati, narediti sintezo in jo argumentirati.

Izbor temeljnih spomenikov je narejen v skladu z učnim načrtom in vključuje najbolj reprezentativna umetnostna dela. Upoštevan je tudi kriterij dostopnosti slikovnega materiala v literaturi, ki je dijakom na voljo. Ob temeljnih orientacijskih spomenikih dijaki spoznavajo vse bistvene značilnosti umetniške ustvarjalnosti v nekem zgodovinskem obdobju. Profesorji lahko slikovno gradivo dopolnjujejo po lastni presoji.

UVOD V UMETNOSTNO ZGODOVINO

UMETNOSTNA ZGODOVINA

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
Umetnostna zgodovina kot humanistična veda; področje dela; opredelitev pojmov: umetnost, likovna umetnost, likovna ustvarjalnost, likovno delo; zgodovinski razvoj likovne umetnosti	Razumevanje umetnostne zgodovine kot humanistične vede; poznavanje področja dela; razumevanje pojma umetnost in zavest o širšem družbenem pomenu umetnosti; razumevanje pojma likovna umetnost	Izbrani primeri umetniških del po učiteljevi presoji	Umetnostna zgodovina, zgodovina umetnosti, humanistične vede
Opredelitev pojmov: zgodovinski slog, slog, umetnostna smer; metode raziskovanja oziroma temeljne discipline (ikonografija, stilistika, morfologija)	Zavest o zgodovinskem razvoju likovne umetnosti; poznavanje raziskovalnih metod		Stilistika, slog, zgodovinski slog, umetnostna smer, ikonografija, morfologija
Kulturno-zgodovinska pogojenost likovne umetnosti in povezanost z drugimi področji umetniške ustvarjalnosti; povezanost umetnostne zgodovine z drugimi humanističnimi vedami	Zavest o kulturno-zgodovinski pogojenosti likovne umetnosti in njeni povezanosti z drugimi področji umetniške ustvarjalnosti		Kulturno-zgodovinska pogojenost likovne umetnosti, likovna umetnost, likovno delo
Vloga umetnostne zgodovine v razumevanju civilizacijskega razvoja človeške družbe in njen pomen v oblikovanju sodobnega kulturnega obzorja	Razumevanje vloge umetnostne zgodovine pri oblikovanju celovitega kulturnega horizonta		
Vloga umetnostne zgodovine pri oblikovanju zavesti o vrednosti kulturne dediščine in pomen spomeniškega varstva	Zavedanje o vrednosti kulturne dediščine in pomen spomeniškega varstva		Kulturna dediščina, spomeniško varstvo

TEMELJNE ZVRSTI LIKOVNEGA USTVARJANJA

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Slikarstvo Stensko, tabelno in miniaturno slikarstvo; slikarske tehnike (freska, mozaik, vitraž, olje, tempera, akvarel, akril, pastel); risarske tehnike (risba s svinčnikom, perorisba, lavirana perorisba, oglje, kreda); grafične tehnike (lesorez, linorez, bakrorez, jedkanica, litografija, sitotisk); mešane slikarske tehnike; pomen materiala (pigmentov, veziv, nosilcev)</p>	Poznavanje najpomembnejših slikarskih, risarskih in grafičnih tehnik, poznavanje materialov	Izbrani primeri stenskega, tabelnega in knjižnega slikarstva in primeri naštetih slikarskih, risarskih in grafičnih tehnik po učiteljevi presoji	Freska, mozaik, vitraž, olje, tempera, akvarel, akril, pastel, risba s svinčnikom, perorisba, lavirana perorisba, oglje, kreda, lesorez, linorez, bakrorez, jedkanica, litografija, sitotisk, pigment, vezivo, nosilec
<p>■ Kiparstvo Obla plastika in relief; kiparske tehnike (modeliranje, klesanje, vlivanje); materiali (les, kamen, kovina, glina, umetni materiali); monumentalna plastika, drobna plastika, arhitekturna plastika</p>	Poznavanje značilnosti oble plastike in reliefa; prepoznavanje kiparskih materialov in tehnik; razumevanje vpliva materialov in tehnik na likovni izraz	Izbrani primeri oble plastike in reliefa, primeri kiparskih tehnik in materialov, primeri monumentalne, drobne in arhitekturne plastike po učiteljevi presoji	Obla plastika, relief, modeliranje, klesanje, vlivanje, monumentalna plastika, drobna plastika, arhitekturna plastika
<p>■ Arhitektura in urbanizem Funkcionalni in estetski pomen arhitekture; osnove arhitekturnega načrtovanja in oblikovanja; namembnost arhitekture in arhitekturne naloge (stanovanjska hiša, palača, trdnjava, cerkev, svetišče); arhitekturni materiali (opeka, beton, kamen, kovina, les, steklo, umetni materiali); osnove arhitekturne konstrukcije (načrt, tloris, gradnja, struktura, nosilni in nošeni elementi); urbanizem; pomen in vloga urbanizma</p>	Razumevanje funkcionalnega in estetskega pomena arhitekture; poznavanje osnov arhitekturnega načrtovanja in glavnih arhitekturnih nalog; poznavanje osnovnih materialov; razumevanje osnov arhitekturne konstrukcije; razumevanje vloge in pomena urbanizma	Izbrani primeri temeljnih arhitekturnih nalog in konstrukcij po učiteljevi presoji; primeri najpomembnejših urbanističnih zasnov po učiteljevi presoji	Arhitekturne naloge, tloris, gradnja, arhitekturna konstrukcija, nosilni in nošeni elementi, urbanizem
<p>■ Umetna obrt Opredelitev pojma umetna obrt; najpomembnejše zvrsti umetne obrti (steklarstvo, lončarstvo, kovaštvo, tkalska in veziljska obrt, mizarstvo)</p>	Razumevanje pojma umetna obrt; poznavanje najpomembnejših zvrsti umetne obrti	Izbrani primeri najpomembnejših zvrsti umetne obrti po učiteljevi presoji	Umetna obrt
<p>■ Oblikovanje Grafično in industrijsko oblikovanje; modno oblikovanje; estetika in funkcionalizem v oblikovanju</p>	Poznavanje razlik med grafičnim in industrijskim oblikovanjem	Izbrani primeri grafičnega, industrijskega in modnega oblikovanja po presoji učitelja	Grafično oblikovanje, industrijsko oblikovanje, modno oblikovanje

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Fotografija Dokumentarna in umetniška fotografija; razmerje med fotografijo in slikarsko ustvarjalnostjo; pomen in vloga fotografije v modernem slikarstvu (od druge polovice 19. stoletja do danes)</p>	<p>Ločevanje med dokumentarno in umetniško fotografijo; poznavanje vloge fotografije v modernem slikarstvu</p>	<p>Izbrani primeri dokumentarne in umetniške fotografije po učiteljevi presoji</p>	<p>Dokumentarna fotografija, umetniška fotografija</p>

ANALIZA LIKOVNEGA DELA

<p>Opredelitev temeljnih značilnosti in zakonitosti likovne ustvarjalnosti; teoretska in praktična izhodišča za analizo likovnega dela; pristop h gledanju, videnju, razumevanju in analiziranju likovnega dela</p>	<p>Razumevanje osnovnih zakonitosti likovne ustvarjalnosti; poznavanje teoretičnih in praktičnih izhodišč za analizo likovnega dela</p>	<p>Izbrani primeri umetniških del po učiteljevi presoji</p>	<p>Analiza likovnega dela</p>
<p>■ Vsebinska analiza Ikonografija in ikonologija; ikonografska analiza (razbiranje osnovne pomenske ravni, prepoznavanje snovi in motiva, vsebinska razčlenitev likovnega dela); ikonografska klasifikacija – določitev snovi (posvetna ali religiozna snov), motiva (mitološki, zgodovinski, literarni) oziroma neposredno spoznavnega motiva (krajina, žanr, tihožitje, portret, akt); simbol, atribut, personifikacija in alegorija</p>	<p>Usposobljenost za ikonografsko analizo in klasifikacijo; razpoznavanje in razumevanje simbolov, atributov, personifikacij in alegorij</p>		<p>Ikonografija, ikonologija, ikonografska analiza, ikonografska klasifikacija, snov, motiv, neposredno spoznavni motiv, simbol, atribut, personifikacija, alegorija</p>
<p>■ Oblikovna analiza Opredelitev prvin likovnega izražanja (točka, črta, ploskev, prostor, telesnost, barva, svetloba); kompozicija likovnega dela in osnovni tipi kompozicij (simetrična, osna, trikotniška, piramidalna, diagonalna ...); perspektiva (konceptualna, osna, ukrivljena, linearna, zračna); morfologija in morfološki slogi (ploskoviti, plastični in slikoviti slog)</p>	<p>Poznavanje prvin likovnega izražanja, razumevanje kompozicije likovnega dela; poznavanje perspektive; prepoznavanje morfoloških slogov</p>		<p>Oblikovna analiza, kompozicija, morfologija, morfološki slogi</p>
<p>■ Slogovna analiza Zgodovinska in regionalna pogojenost likovne ustvarjalnosti; zgodovinski slogi in njihove izrazne značilnosti</p>	<p>Prepoznavanje zgodovinskih slogov in njihovih značilnosti</p>		<p>Slogovna analiza, zgodovinski slogi</p>

1. PRAZGODOVINA

1.1 PRAZGODOVINSKA UMETNOST

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Uvod v prazgodovinsko umetnost Časovna in geografska opredelitev in oris podnebnih razmer; pojav umetnosti v prazgodovini (povezava med obliko in funkcijo); kolektivno in individualno ustvarjanje; razvojne stopnje prazgodovinske umetnosti</p>	Razumevanje ključnih kulturnozgodovinskih okoliščin, v katerih se je razvila prazgodovinska umetnost; prepoznavanje pomena umetnosti v okviru drugih dejavnosti v prazgodovini; poznavanje posameznih prazgodovinskih obdobj	Stenske poslikave v jami Lascaux	Arheologija

UMETNOST KAMENE DOBE

<p>■ Uvod v umetnost kamene dobe Oris kulturnozgodovinskih razmer (lovsko-nabiralniški način življenja v starejši kameni dobi; stalna naselitev v mlajši kameni dobi; vpliv načina življenja na družbeno ureditev in oblike materialne kulture)</p>	Razumevanje ključnih kulturnozgodovinskih okoliščin, v katerih sta se razvijali paleolitska in neolitska umetnost	Willendorfska Venera	Kamena doba, paleolitik, neolitik, materialna kultura
<p>■ Arhitektura Arhitektura kot (pre-)oblikovanje prostora glede na človekove potrebe; naravne in umetne oblike arhitekture; namembnost arhitekture: bivalni in kulturni prostori; najstarejše stalne naselbine (njihova organizacija in odvisnost od družbenih oblik neolitske dobe; uporaba novih materialov – les, kamen, opeka); konstrukcijske prvine arhitekture; megalitska arhitektura (grobnice, kulturni prostori) in njihova konstrukcijska načela</p>	Razumevanje razlike med naravnimi in umetnimi oblikami arhitekture; razumevanje povezave med preoblikovanjem naravnih oblik (jama) in spreminjanjem njihove namembnosti (življenjski ali kulturni prostor); poznavanje pomena kulturnih prostorov; razumevanje pogojev za nastanek prvih stalnih naselbin; poznavanje najstarejših arhitekturnih in urbanističnih oblik; poznavanje osnovnih tipov megalitske arhitekture	Lascaux; Altamira; Çatal Hüyük; Stonehenge	Življenjski prostor, kult, kulturna arhitektura, kulturni prostor, urbanizem, megalit, menhir, dolmen, kromleh
<p>■ Kiparstvo Kulturna narava kamenodobnega kiparstva; izkoriščanje naravnih oblik; značilni materiali (kamen, kost, rogovje), tehnike, oblike (relief, obla plastika) in motivi; nove ustvarjalne možnosti, ki jih prinese oblikovanje glin; pojav ornamenta</p>	Poznavanje različnih tipov, tehnik in materialov kamenodobnega kiparstva; razumevanje povezave oblik in motivov kiparstva z religioznimi predstavami in kulturnimi običaji; razumevanje vloge ornamenta	Venera iz Laussela; bizon iz La Madeleine; figura iz Lepenskega vira; antropomorfni kipec iz Vinče	Idol, gravura, keramika, kulturna posoda, ornament

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Slikarstvo Barvanje obrednih in splošno uporabnih predmetov; slikarstvo kot dopolnitev kulturnega prostora (jame); tehnike kamenodobnega slikarstva (gravura, obarvani relief, freska); motivni svet, povezan z religioznim življenjem; poslikava lončenih posod</p>	<p>Poznavanje poslikav jamskih sten in drugih oblik barvnih sporočil; poznavanje značilnih slikarskih tehnik; poznavanje vloge, pomena ter motivne in vsebinske povezanosti kiparstva s slikarstvom</p>	<p>Podoba konja iz jame Lascaux; podoba bika iz jame Altamira; lovski prizor iz hiše v Çatal Hüyükü</p>	<p>Monumentalno slikarstvo, freska</p>

UMETNOST KOVINSKIH OBDOBIJ

■ Uvod v umetnost kovinskih obdobj

Oris kulturnozgodovinskih razmer (sprememba družbene ureditve; uporaba kovin); razvojne stopnje v tehnologiji obdelave kovin (baker, bron, železo); kronološki razvoj in glavne značilnosti posameznih kovinskih obdobj; sočasnost prazgodovinskih kultur s kulturami visokih civilizacij

Razumevanje ključnih kulturnozgodovinskih okoliščin, v katerih se je razvijala umetnost kovinskih obdobj; razumevanje pomena tehnologije pridobivanja in obdelave kovin; poznavanje kronološke umestitve posameznih kovinskih obdobj

Trundholmski sončni voz

Kovinska obdobja, tehnologija, halštat, laten

■ Arhitektura

Nadaljevanje urbanističnega razvoja; novi tipi naselij (kolišče, gradišče); značilne oblike pokopov (gomilna in žarna grobišča)

Poznavanje urbanističnega razvoja z novimi tipi naselij; poznavanje kolišča in gradišča kot tipa bivalnega prostora; poznavanje različnih tipov pokopov

Rekonstrukcija koliščarskega naselja

Kolišče, gradišče, gomila, gomilni pokop, žara, žarni pokop, kultura žarnih grobišč

■ Kiparstvo

Nadaljevanje tradicije kiparstva v glini; pojav in obdelava novega materiala (kovina); novi tipi predmetov (kovano orodje in orožje); nova vloga kovine v družbi (prestižni in dragoceni predmeti kot simboli družbenega položaja); krašenje uporabnih predmetov iz kovine (ornament); uporaba kovine za izdelavo okrasnih predmetov; torevtika; situlska umetnost

Razumevanje novih oblikovnih možnosti, ki jih prinese obdelava kovine; razumevanje družbenih sprememb, ki jih prinese vse bolj razširjena uporaba kovine; poznavanje navade krašenja uporabnih predmetov iz kovine in izdelovanja okrasnih predmetov

Antropomorfna figurica z Ljubljanskega barja; okrašeni nakit in deli vojakove opreme; vaška situla

Torevtika, situla

2. STARI VEK

2.1 UMETNOST STARIH CIVILIZACIJ

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
■ Uvod v umetnost starih civilizacij Oris kulturnozgodovinskih razmer (razvoj prvih držav v rodovitnih poplavnih ravninah velikih rek Srednjega in Bližnjega vzhoda in severovzhodne Afrike); vpliv državnih, verskih in drugih družbenih interesov pri izoblikovanju umetnosti v starih civilizacijah	Razumevanje ključnih razmer za nastanek in razvoj kulture in umetnosti v okviru prvih velikih civilizacij; razumevanje značilnih oblik in vloge umetnosti v starih civilizacijah; poznavanje obeh glavnih staroveških civilizacij	Džoserjeva piramida v Sakari; zigurat v Uru	Civilizacija

MEZOPOTAMSKA UMETNOST

■ Uvod v mezopotamsko umetnost Oris kulturnozgodovinskih razmer (različne mestne države na območju med Evfratom in Tigrisom; prestolnica kot kulturno in civilizacijsko središče); razvojne stopnje mezopotamske umetnosti (sumerska, babilonska, asirska)	Razumevanje ključnih razmer za razvoj mezopotamske umetnosti; razumevanje pomena mestne države za razvoj umetnosti; poznavanje razvojnih stopenj mezopotamske umetnosti	Kipci molivcev	Sumerska umetnost, babilonska umetnost, asirska umetnost
■ Arhitektura Pomen arhitekture in urbanizma v okviru mezopotamske družbe; posvetna in kulturna arhitektura; glavni arhitekturni tipi (svetišče, palača); opeka kot glavni gradbeni material	Razumevanje političnega in družbenega pomena posameznih arhitekturnih tipov; poznavanje osnovnih mezopotamskih arhitekturnih tipov	Zigurat v Uruku; Sargonova palača v Korsabadu	Zigurat, palača, prestolna dvorana, utrdba, mestna vrata
■ Kiparstvo Značilne oblike kiparstva (obla plastika, relief); religiozna narava kiparstva; vladarska upodobitev kot kulturni in propagandni objekt	Poznavanje značilnih oblik ter kiparskih materialov in tehnik; razumevanje pomena vladarskih upodobitev	Portreti vladarjev (Sargon, Gudea); Naramsinova stela; Hamurabijev zakonik; prizor lova na leve iz Niniv	Stela
■ Slikarstvo Poslikave uporabnih predmetov; okraševanje arhitekturnih delov; religiozna motivika	Poznavanje slikarskih tehnik; poznavanje vladarske ikonografije slikarskih upodobitev	Ištarina vrata iz Babilona	Pološčena keramika

EGIPČANSKA UMETNOST

■ Uvod v egipčansko umetnost Oris kulturnozgodovinskih razmer (razvoj enotne države ob toku reke Nil, pomen faraona, vloga vere); kronološka razdelitev egipčanske zgodovine (tri kraljestva)	Razumevanje ključnih razmer za razvoj egipčanske umetnosti; poznavanje razvojnih stopenj egipčanske umetnosti	Svetišče v Abu Simbelu; Tutankamonova posmrtna maska	Faraon, dinastija
---	---	--	-------------------

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Arhitektura Značilne urbanistične oblike (mesto in mesto mrtvih); značilne arhitekturne oblike (grobnica, svetišče, bivalna arhitektura); pomen, razvoj in oblike grobne arhitekture (mastaba, piramida, skalna grobnica); konstrukcijske in organizacijske značilnosti svetišča</p>	Razumevanje urbanizma in arhitekture v luči delitve na svet živih in svet mrtvih; poznavanje značilnih arhitekturnih oblik; poznavanje razvoja grobne arhitekture; poznavanje konstrukcije, prostorske organizacije in vloge svetišča	Keopsova, Kefrenova in Mikerinova piramida v Gizah; Horovo svetišče v Edfuju; grobno svetišče Hačepsut v Deir el-Bahariju	Mastaba, piramida, skalna grobnica, svetišče, pilon, stebno dvorišče, hipostilna dvorana
<p>■ Kiparstvo Značilne kiparske oblike in tehnike (obla plastika, relief); funkcijske razlike med monumentalno (povečevanje vladarja) in malo plastiko; religiozna in vladarsko-propagandna narava kiparstva; egipčanski kanon pri upodabljanju človeške figure; polihromacija</p>	Poznavanje značilnih oblik kiparstva; razumevanje razlik med monumentalno in malo plastiko; poznavanje različnih kiparskih tehnik (relief); poznavanje egipčanskega kanona pri upodabljanju človeške figure	Sfinga v Gizah; Narmerjeva paleta; vladarski portret faraona Mikerina z ženo; portret kraljice Nofretete; sedeči pisar iz Sakare; reliefna upodobitev Ehnatona	Obelisk, stela, sfinga, sarkofag, kanon, egipčanski kanon, polihromacija
<p>■ Slikarstvo Poslikave svetišč in grobnic; obredna in mitološka motivika slikarstva; osnove egipčanske kompozicije</p>	Razumevanje obredne in mitološke narave poslikav svetišč in grobnih prostorov; razumevanje pravil kompozicije	Tri glasbenice iz Nakhtovega groba v Tebah; prizor lova s poslikane skrinje iz Tutankamonove grobnice	

2.2 ANTIČNA UMETNOST

<p>■ Uvod v antično umetnost Sredozemlje kot središče antične umetnosti; stare civilizacije kot izhodišče za razvoj antične umetnosti</p>	Poznavanje pogojev oblikovanja novih civilizacij, nosilcev antične civilizacije; razumevanje zaznamovanosti antičnih civilizacij z značilnostmi sredozemskega prostora	Atenska Akropola	Antika
--	--	------------------	--------

KRETSKA UMETNOST

<p>■ Uvod v kretske umetnost Oris kulturnozgodovinskih razmer (mestne države; družba pomorskega prometa in trgovine); kronološki razvoj kulture na Kreti (obdobje starejših palač in obdobje mlajših palač)</p>	Razumevanje ključnih razmer za nastanek in razvoj kulture in umetnosti na Kreti; poznavanje obeh glavnih obdobj kretske umetnosti	Prizor bikoborbe	
<p>■ Arhitektura Značilnosti palač (brez obzidja, zapleteni tlorisi, dvorane, trgi, vrtovi, razvita komunalna ureditev); struktura, način gradnje in likovna oprema palač</p>	Poznavanje glavnih konstrukcijskih in organizacijskih značilnosti kretskih palač	Minosova palača v Knososu	Palača, labirint

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Kiparstvo Značilni tipi kretskega kiparstva; religiozna narava kretskega kiparstva; simbolične upodobitve</p>	Poznavanje značilnih kiparskih oblik in materialov; razumevanje religiozne narave kiparstva in njegove simboličnosti	Boginja s kačami	
<p>■ Slikarstvo Stensko in vazno slikarstvo; religiozne oziroma simbolične teme; prizori iz vsakdanjega življenja</p>	Poznavanje glavnih oblik kretskega slikarstva; razumevanje religiozne zaznamovanosti simboličnih upodobitev; poznavanje značilnih motivov	Morski prizor z delfini; princ z lilijami; Parižanka; vaza s hobotnico	Vazno slikarstvo
MIKENSKA UMETNOST			
<p>■ Uvod v mikensko umetnost Oris kulturnozgodovinskih razmer (utrjene mestne države, vojaška družba)</p>	Razumevanje ključnih razmer za nastanek in razvoj mikenske umetnosti; geografska in kronološka umestitev mikenske umetnosti	Kiklopsko obzidje z Levjimi vrati v Mikenah	Kiklopsko obzidje
<p>■ Arhitektura Zasnova utrjenega mesta (kiklopsko obzidje); megaron in njegov pomen za nadaljnji razvoj grškega svetišča; struktura in način gradnje grobnic</p>	Razumevanje pomena utrjenega mesta; razumevanje konstrukcije megarona; poznavanje pomena megarona za nadaljnji razvoj tlorisa grškega svetišča	Atrejeva zakladnica; tloris mikenskega megarona	Nepravilna kupola, nepravilni lok, nepravilni obok, megaron
<p>■ Kiparstvo Zlatarski izdelki; posmrtna maska kot tip portreta</p>	Poznavanje osnovnih kiparskih oblik; razumevanje obrednega pomena posmrtnih mask	Agamemnonova maska; zlati posodi iz Vaphia	Posmrtna maska
GRŠKA UMETNOST			
<p>■ Uvod v grško umetnost Oris kulturnozgodovinskih razmer (mestne države, nove družbene oblike – demokracija, mitologija in zgodovina); grške kolonije kot kulturna središča; kronološka razdelitev grške umetnosti</p>	Razumevanje ključnih razmer za nastanek in razvoj grške umetnosti; poznavanje geografske razprostranjenosti in kronološkega razvoja	Tolos v Delfih	Kolonija, arhaiski, klasičen, helenističen, helenizem
Arhajska umetnost			
<p>■ Uvod v arhaisko umetnost Oris kulturnozgodovinskih razmer (mestne države, velik pomen religije oziroma mitologije); vpetost v širši kulturni in civilizacijski prostor Sredozemlja</p>	Razumevanje ključnih razmer za nastanek in razvoj arhajske grške umetnosti; razumevanje podobnosti značilnih oblik arhajske umetnosti z oblikami drugih sredozemskih civilizacij	Dipilonska vaza	Dipilonska vaza

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Arhitektura Mikenski megaron kot izhodišče za arhitekturni razvoj grškega svetišča; struktura in organizacija grškega svetišča (mesto postavitve, tloris, nosilni in nošeni elementi, uporaba in ureditev okolice); tipi svetišč; izoblikovanje stebrih redov (dorski, jonski in korintski)</p>	Razumevanje konstrukcijskih izhodišč za razvoj grškega svetišča; poznavanje strukture, organizacije in vloge svetišča; poznavanje različnih tipov svetišč; poznavanje značilnosti treh stebrih redov	Herino svetišče in Pozejdonovo svetišče v Pozejdoniji (Paestum)	Naos, pronaos, cela, timpanon, zatrep, friz, triglifi, metope, steber, baza, deblo, kapitel, arhitrav, stebri red, dorski slog, jonski slog, korintski slog
<p>■ Kiparstvo Religiozna narava kiparstva; značilnosti tipov monumentalne oble plastike (kuros, kora); arhaiski kanon pri upodabljanju človeškega telesa; relief in njegov pomen v arhitekturi; mitološke vsebine; polihromacija</p>	Razumevanje religiozne narave grškega kiparstva; poznavanje značilnih tipov oble plastike; poznavanje mitoloških prizorov na arhitekturni plastiki	Kuros s Krozovega groba; kora z atenske Akropole; mladenič s teletom; prizor gigantomahije s Sifnijske zakladnice	Kuros, kora, arhaiski nasmešek
<p>■ Slikarstvo Osnovne oblike keramičnih posod; slogovni razvoj vaznega slikarstva (geometrijski slog, črnofiguralni in rdečefiguralni slog)</p>	Poznavanje osnovnih oblik keramičnih posod; razumevanje razvojnih stopenj vaznega slikarstva	Ahil in Ajaks pri kockanju (Eksekijasova vaza); boj Lapita in Kentavra (rdečefiguralni kiliks, München)	Amfora, lekitos, krater, geometrični slog, stilizirana pripoved, črnofiguralni slog, rdečefiguralni slog

Klasična umetnost

<p>■ Uvod v klasično umetnost Oris kulturnozgodovinskih razmer (zmaga Grkov nad Perziji, kulturna hegemonija Aten)</p>	Poznavanje ključnih razmer za nastanek in razvoj klasične grške umetnosti	Miron: Metalec diska	Hegemonija, demokracija
<p>■ Arhitektura Razvoj arhitekturne teorije (zlati rez, metrum, optični popravki); nadaljnji arhitekturni razvoj svetišča; razvoj urbanizma; pomen akropole in agore; značilne stavbe grškega mesta</p>	Poznavanje nadaljnjih smernic v razvoju grškega svetišča; razumevanje pomena akropole kot svetega in agore kot posvetnega središča grškega mesta; poznavanje značilnih stavb grškega mesta	Atenska Akropola: Partenon, Erehtejon, svetišče boginje Nike, Propileje; atenska agora; gledališče v Epidavru	Tolos, agora, akropola, odeon, gimnasion, grško gledališče, propileje
<p>■ Kiparstvo Pomen obnove atenske Akropole za razvoj kiparstva; nove težnje v razvoju kiparstva (individualizacija, uveljavljanje naturalizma); sprememba odnosa do človeške podobe (bogovi, heroji, atleti); novi ikonografski motivi (portret državnika, filozofa, pesnika, akt), klasični kanon in kontrapost</p>	Razumevanje novega odnosa do človeškega telesa; poznavanje klasičnega kanona; razumevanje načel kontraposta; poznavanje novih ikonografskih motivov	Poliklejt: Kopjenosec; Fidijeva oprema Partenona; Praksitel: Knidska Afrodita in Hermes iz Olimpije	Klasični kanon, kontrapost

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Slikarstvo Nadaljnji razvoj vaznega slikarstva; ohranjena monumentalna dela grškega slikarstva v rimskih kopijah (prizori iz grške mitologije)</p>	Poznavanje nadaljnega razvoja vaznega slikarstva; poznavanje ohranjenih monumentalnih slikarskih del v rimskih kopijah	Gospodarica in deklica na lekitosu Ahilovega slikarja; Aldobrandinska poroka	

Helenistična umetnost

■ Uvod v helenistično umetnost

Oris kulturnozgodovinskih razmer (vloga grške umetnosti in kulture v državi Aleksandra Velikega in v državah njegovih naslednikov); kulturna središča helenizma (Aleksandrija, Antiohija, Pergamon); prevzemanje azijskih in egipčanskih prvin; pomen in časovni okvir helenistične umetnosti, njen nadaljnji razvoj v okviru umetnosti rimskega imperija in njen vpliv v poznejši evropski umetnosti; umetnost kot sredstvo za uveljavljanje oblasti posameznih vladarjev in pomena države

Razumevanje ključnih razmer za nastanek in razvoj helenistične umetnosti; razumevanje pojma helenizem; razumevanje pomena helenizma za razvoj rimske kulture

Lizip: Portret Aleksandra Velikega

■ Arhitektura

Značilnosti helenistične arhitekture in urbanizma (scenskost, dinamičnost oblik, ortogonalnost naselij)

Poznavanje osnovnih značilnosti helenističnega urbanizma in arhitekture

Zevsov oltar v Pergamonu

Oltar, ortogonalna naselja

■ Kiparstvo

Obla plastika in relief; helenistični lepotni kanon; veliki sklopi, ki slavijo vladarjevo osebo; vdor novih ikonografskih prvin in motivov iz drugih religij: vera v večno življenje, odhajanje v paradiž; žanr

Poznavanje osnovnih oblik helenističnega kiparstva; razumevanje vloge kiparskih del v okviru čaščenja vladarjeve osebe; poznavanje novih motivov; razumevanje pomena žanra

Skopasova oprema Mavzolove grobnice; Lizip: Mladenič s strgalom; Galska skupina; Nike s Samotrake; Laokoontova skupina; Apolon Belvederski; Miloška Venera; Deček z gosjo

Helenistični lepotni kanon, patos, mavzolej

■ Slikarstvo

Helenistično monumentalno slikarstvo v rimskih kopijah

Poznavanje helenističnih monumentalnih del v rimskih kopijah

Bitka pri Isu

ETRUŠČANSKA UMETNOST

■ Uvod v etruščansko umetnost

Oris kulturnozgodovinskih razmer (vprašanje izvora Etruščanov, stiki z grškimi kolonijami na Apeninskem polotoku); prazgodovinska tradicija in ustvarjanje drugih antičnih kultur kot izhodišče za razvoj etruščanske umetnosti

Razumevanje ključnih razmer za nastanek in razvoj etruščanske umetnosti

Prizor plesa iz grobnice levinj

Etruščani

■ Arhitektura

Urbanizem etruščanskega mesta; svetišče; nekropola kot bivališče mrtvih; etruščanski prispevek k razvoju rimske umetnosti (lok, obok, ortogonalna mestna mreža, komunalni sistem, mestna vrata)

Poznavanje značilnosti zasnove etruščanskega mesta; razumevanje pomena etruščanske arhitekture in urbanizma za razvoj rimskega urbanizma in arhitekture

Mestna vrata v Volterri; rekonstrukcija svetišča; grobnica reliefov v Cerveteriju

Nekropola, tumulus, lok, obok, kupola

■ Kiparstvo

Terakotna plastika; bronasta plastika; religiozna in kulturna narava kiparstva; značilnosti portreta v etruščanski umetnosti

Poznavanje osnovnih materialov in kiparskih tehnik; razumevanje religiozne zaznamovanosti etruščanske plastike; razumevanje priljubljenosti portretnih upodobitev in njihovega pomena

Apolon iz Veijev; sarkofag z upodobitvijo zakoncev iz Cerveterija; himera

Sarkofag, terakota

■ Slikarstvo

Stensko slikarstvo v grobnih prostorih; religiozni motivi, povezani s prehodom iz tostranstva v onstranstvo; žanrski motivi

Poznavanje vsebinskih in slogovnih značilnosti etruščanskega slikarstva

Prizor ribolova iz grobnice lova in ribolova; upodobitev glasbenika iz Triklinijske grobnice

RIMSKA UMETNOST

■ Uvod v rimsko umetnost

Oris kulturnozgodovinskih razmer (republikansko in cesarsko obdobje, združitev večine Srednje in Zahodne Evrope ter Sredozemlja v skupno državo, enotna valuta, cestna mreža, pomen vladarja); vpliv grške in etruščanske kulture na rimsko

Razumevanje ključnih razmer za nastanek in razvoj rimske umetnosti; poznavanje geografskih razsežnosti vpliva rimske kulture; poznavanje kronološkega razvoja rimske umetnosti

Rimski forum

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Arhitektura Rimski urbanizem (urbs, castrum, forum); novosti v gradbeništvu (materiali, mostovi, ceste, akvedukti in kloake); razvoj rimskega svetišča (longitudinalna in centralna stavba); razlike med javnimi stavbami (tržnica, bazilika, gledališče, amfiteater, terme) in zasebnimi stavbami (insula, domus, palača in vila); Vitruvij kot teoretik arhitekture</p>	<p>Razumevanje pomena urbanističnega in arhitekturnega načrtovanja v okviru rimske države; poznavanje novosti v načinu in tehniki gradnje; razumevanje konstrukcijskih in funkcijskih razlik med javnimi in zasebnimi stavbami; značilnosti posameznih stavbnih tipov; poznavanje Vitruvija in njegovega dela <i>O arhitekturi</i></p>	<p>Kvadratna hiša v Nîmesu; Panteon; Maksencijeva bazilika; kolosej v Rimu; akvedukt v Pont du Gard; Favnova hiša v Pompejih; Dioklecijanova palača v Splitu</p>	<p>Beton, castrum, forum, bazilika, vila, domus, atrij, insula, hipokavst, slavolok, steber, oculus, niša, edikula, arena, amfiteater, terme, akvedukt, kloaka</p>
<p>■ Kiparstvo Reliefne upodobitve na slavolokih, stebrih, sarkofagih in oltarjih; realistične in alegorične teme; razvoj oble plastike; portret kot spominska dolžnost in povečevanje posameznika (idealizirani portret, realistični portret in konjeniški spomenik)</p>	<p>Poznavanje vloge reliefnih upodobitev v rimskem kiparstvu; razumevanje pomena alegoričnih upodobitev v okviru državne propagande; razumevanje pomena portreta v rimski družbi</p>	<p>Slavoloki: Titov in Konstantinov; Trajanov steber; ara pacis; Avgust iz Prime Porte; konjeniški portret Marka Avrelija</p>	<p>Alegorija, mecen, konjeniški spomenik</p>
<p>■ Slikarstvo Mozaik (talni in stenski mozaiki); pompejansko slikarstvo; motivi iz grške in rimske mitologije, groteskni in žanrski prizori, tihožitje, pejzaž; portretno slikarstvo; rimsko knjižno slikarstvo</p>	<p>Poznavanje značilnih slikarskih tehnik (mozaik, freska, enkavstika, iluminacija); poznavanje motivne zakladnice in ikonografskih motivov; poznavanje razvoja knjižnega slikarstva</p>	<p>Mozaični okras iz Favнове hiše v Pompejih; prizori iz Dionizijevega kulta iz vile misterijev v Pompejih; portret dečka iz Fayuma</p>	<p>Groteska, enkavstika, rotulus (zvitok), kodeks (knjiga), iluminacija</p>

Rimska umetnost na področju današnje Slovenije

<p>■ Uvod v rimsko umetnost na področju današnje Slovenije Oris kulturnozgodovinskih razmer (prihod Rimljanov na ozemlje današnje Slovenije, življenje v rimskih provincah); združitve ilirsko-keltskih tradicij z rimsko</p>	<p>Razumevanje ključnih razmer za nastanek in razvoj rimske umetnosti na ozemlju današnje Slovenije</p>	<p>Kiparski okras nagrobnika družine Enijcev iz Šempetra; Hadrijanov vladarski portret</p>	<p>Iliri, Kelti</p>
<p>■ Arhitektura Organizacijska načela rimskih vojaških taborov in njihov vpliv na razvoj rimskega mesta; rimska mesta in nekropole na Slovenskem; sakralna in profana rimska arhitektura na Slovenskem</p>	<p>Poznavanje rimskih mest na Slovenskem in njihovega ustroja; poznavanje pomembnejših nekropol iz rimskega časa na naših tleh</p>	<p>Emona; Celeia; Petovia; Šempeter</p>	<p>Rimski vojaški tabor</p>
<p>■ Kiparstvo Portret (vladarski in zasebni); kiparstvo religiozne oziroma kulturne narave (mitreji); slog poznorimskega kiparstva z vsebinami vzhodne religije</p>	<p>Poznavanje najpomembnejših ohranjenih primerov portretnega kiparstva; poznavanje kulta boga Mitra in ikonografsko razumevanje kiperske opreme njemu posvečenih svetišč</p>	<p>Vladarski portret Lucija Vera; portret Germanika; Emonec; Mitra z bikom s Ptuja; votivni relief, posvečen rojenicam s Ptuja</p>	

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Slikarstvo Mozaik; stensko slikarstvo</p>	Poznavanje pomembnejših ohranjenih mozaikov in njihove ikonografije; poznavanje ohranjenih delov stenskih poslikav	Del mozaika s prizorom ugrabitve Evrope s Ptuja; del freske z upodobitvijo ženskega božanstva iz Celja	

3. SREDNJI VEK

3.1 ZGODNJEKRŠČANSKA UMETNOST

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Uvod v zgodnjekrščansko umetnost Oris kulturnozgodovinskih razmer (uveljavitev krščanstva, propadanje rimskega cesarstva); vloga katakomb v umetnosti prvih kristjanov; temeljne slogovne in ikonografske značilnosti zgodnjekrščanske umetnosti</p>	Razumevanje ključnih kulturnozgodovinskih okoliščin, v katerih se je razvila zgodnjekrščanska umetnost; razumevanje bistvenih slogovnih in vsebinskih značilnosti	Prostor s poslikavo Dobrega pastirja v katakombah Coemeterium Maius (via Nomentana v Rimu); apsidalni mozaik s Kristusom na prestolu v cerkvi Sta Pudenziana v Rimu	Zgodnje krščanstvo, pozna antika, milanski edikt, katakombe, orant, nimb
<p>■ Arhitektura Krščanske kultne stavbe (bazilika, baptisterij, mavzolej); značilnosti centralne in longitudinalne arhitekture; vpliv rimskih stavbnih tipov na izoblikovanje krščanske arhitekture; vpliv krščanske liturgije na oblikovanje arhitekture in zlasti arhitekturne notranjščine</p>	Poznavanje temeljnih tipov krščanskih kulturnih stavb in značilnosti centralne in longitudinalne arhitekturne zasnove; razumevanje vpliva liturgije na oblikovanje arhitekture	Rekonstrukcija bazilike sv. Petra v Rimu; bazilika sv. Sabine v Rimu; baptisterij ortodoksni v Raveni; Sta Constanza v Rimu; mavzolej Galle Placidije v Raveni	Starokrščanska bazilika, apsida, ladja, narteks, odprto ostrešje, mavzolej, baptisterij, liturgija
<p>■ Kiparstvo Liturgično pogojene kiparske naloge; razvoj reliefa od rimske narativnosti k izoliranim simboličnim prizorom; obla plastika; uveljavljanje novih estetskih meril v kiparskem izrazu; simbolična narava figur in dekorativnih prvin (grafični, rastlinski, živalski motivi); najznačilnejši ikonografski motivi (Kristus Dobri pastir, Kristus Vladar, svetopisemski prizori, živalski in rastlinski simboli)</p>	Razumevanje novih razvojnih smeri in kiparskih nalog; prepoznavanje slogovnih značilnosti in simbolične vrednosti kiparskih upodobitev; poznavanje in razumevanje najpomembnejših ikonografskih motivov	Sarkofag Junija Basa iz Vatikanskih muzejev; sarkofag z Dobrim pastirjem iz cerkve Sta Maria Antica v Rimu; kamniti kipec Dobrega pastirja iz Louvra; krilo slonokoščenega diptiha s Kristusovim vnebohodom iz Bavarskega nacionalnega muzeja	Sarkofag, oltar, menza, slonokoščeni diptih

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Slikarstvo Slikarstvo katakomb; mozaična dekoracija krščanskih kulturnih stavb; knjižno slikarstvo; prehod iz odprtega tipa ilustracije knjižnih zvitkov v zaprti tip miniature v kodeksu; ostanki antičnega iluzionizma v oblikovanju figur in krajinskega ozadja; nov slikarski izraz s poudarjeno stilizacijo in zanikanjem realnega prostora; najpogostejše ikonografske teme</p>	<p>Poznavanje osnovnih zvrsti zgodnjekrščanskega slikarstva; razumevanje temeljnih ikonografskih tem in slogovnih značilnosti; razvijanje zavesti o simbolični pomenljivosti podob</p>	<p>Freska Kristusa - Orfeja v Domitilinih katakombah v Rimu; mozaik Kristusa Dobrega pastirja v mavzoleju Galle Placidije v Raveni; mozaik Kristusa – Helija pod baziliko sv. Petra; mozaik Jozuetove vojske pred Jeriho v Sta Maria Maggiore v Rimu; srečanje Rebeke in Abrahamovega služabnika pri vodnjaku, Dunajska Geneza</p>	<p>Večpomenske upodobitve, simbolika, knjižno slikarstvo, knjižni zvitok, kodeks, antični iluzionizem</p>

3.2 BIZANTINSKA UMETNOST

<p>■ Uvod v bizantinsko umetnost Oris kulturnozgodovinskih razmer (delitev rimskega cesarstva, propad zahodnorimskega cesarstva in razvoj bizantinske države); bizantinsko cesarstvo kot dedič antične kulture in umetnosti; temeljne slogovne in ikonografske značilnosti bizantinske umetnosti; oris razvoja od zgodnje-bizantinske umetnosti do propada bizantinskega cesarstva; vpliv bizantinske umetnosti na zahodnoevropsko umetnost</p>	<p>Razumevanje ključnih kulturnozgodovinskih okoliščin razvoja bizantinske kulture in umetnosti; poznavanje slogovnih in vsebinskih značilnosti; zavedanje o več kakor tisočletnem razvoju bizantinske umetnosti in njenem vplivu na umetnost Zahoda</p>	<p>Mozaik s cesarjem Justinijanom, San Vitale, Ravena; Carigrad – pogled na mestno obzidje</p>	<p>Bizanc, bizantinsko cesarstvo, Konstantinopol, Carigrad</p>
<p>■ Arhitektura Razvoj monumentalne centralne arhitekture; eno- in večkupolne stavbe; urbanizem in utrdbena arhitektura; simbolika stavbnih členov (kupola, polkupola, steber, portal ...)</p>	<p>Razumevanje principov kupolne gradnje; zavedanje o simbolni vrednosti stavbnih členov</p>	<p>Cerkev božje Modrosti (Hagia Sophia), Carigrad; San Vitale, Ravena; bazilika sv. Marka, Benetke; cerkev Marijinega oznanjenja, Gračanica</p>	<p>Kupolna gradnja, tambur, pendentiv</p>
<p>■ Kiparstvo Slonokoščena plastika – slog in ikonografija</p>	<p>Razumevanje slogovnih in ikonografskih značilnosti slonokoščene plastike</p>	<p>Maksimijanova katedra, Ravena; skrinjica iz Verolija</p>	<p>Slonovina, katedra</p>

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Slikarstvo Razvoj stenskega (freske in mozaiki), tabelnega (ikone) in knjižnega slikarstva; slogovne in vsebinske značilnosti; antična dediščina in vpliv umetnosti poznega helenizma; liturgična pogojenost slikarstva (poslikava cerkvene notranjščine, vloga ikon, ikonostas, liturgične knjige); vpliv bizantinskega slikarstva na umetnost Zahodne Evrope, Balkana in Vzhodne Evrope</p>	<p>Poznavanje različnih področij in najbolj priljubljenih tehnik bizantinskega slikarstva; razumevanje vpliva liturgije na poslikavo bizantinskih cerkva; zavedanje o vlogi antične dediščine v bizantinskem slikarstvu</p>	<p>Mozaik v apsidi cerkve San Vitale, Ravena; Marija na prestolu med cesarjema Konstantinom Velikim in Justinijanom, mozaik nad južnim vhodom v cerkev božje Modrosti v Carigradu; kupola s prizori iz Geneze v preddverju bazilike sv. Marka v Benetkah; freska Marijinega rojstva v cerkvi sv. Joahima in Ane, Studenica; ikona Vladimirovske Matere božje; David igra na harfo, Pariški psalter</p>	<p>Ikona, ikonostas, psalter, Geneza</p>

3.3 UMETNOST V OBDOBJU PRESELJEVANJA LJUDSTEV

■ Uvod v umetnost v obdobju preseljevanja ljudstev

Zgodovinsko dogajanje v Zahodni Evropi (preseljevanje ljudstev, pokristjanjevanje, vpliv irskega in anglosaškega meništvja); stapljanje antične dediščine z umetnostno tradicijo germanskih plemen; izoblikovanje novih umetnostnih središč in področij (langobardsko, merovinško, anglosaško, skandinavsko ...)

Razumevanje kulturnozgodovinskih okoliščin, v katerih se je rojevala umetnost preseljujočih se ljudstev; poznavanje najpomembnejših novih umetnostnih središč

Relief jezdeca iz Hornhausna; pasna sponka kraljice Arnegunde iz St. Denisa

Preseljevanje ljudstev, irsko in anglosaško meništvjo, antična dediščina, merovinško kraljestvo, langobardsko kraljestvo

■ Arhitektura

Osnovni tipi lesenih in zidanih stavb (preproste lesene in zidane cerkve, molilnice); vplivi antičnega stavbarstva (kamnita sakralna arhitektura)

Poznavanje osnovnih arhitekturnih tipov in zavedanje o vplivnosti antične stavbne dediščine

Teodorikov mavzolej v Raveni; Gallerova molilnica na Irskem

■ Kiparstvo

Plastična dekoracija umetnoobrnih izdelkov (bojne opreme, orožja, nakita, posodja ...); plitki in vrezani relief kot najpogostejši način krasitve; stilizirani in geometrizirani vzorci; pleteninasta ornamentika; živalska ornamentika; uporaba poldragih kamnov in emajla v nakitu in izdelkih uporabne obrti

Poznavanje glavnih nalog in področij kiparske ustvarjalnosti; prepoznavanje značilnih vzorcev in načinov dekoracije

Sigvaldova plošča iz stolnice v Čedadu; orlovske fibule; pasne sponke

Vrezani relief, pleteninasta ornamentika, emajl

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Slikarstvo Knjižno slikarstvo (insularni rokopisi); slogovne značilnosti anglosaško-irskega slikarstva</p>	Poznavanje temeljnih slogovnih značilnosti knjižnega slikarstva	Stran z inicialo, evangeliar iz Kellsa (Book of Kells); evangelist Janez, evangeliar iz Lindisfarna	Insularni rokopisi, iniciala, skriptorij, skriptor, iluminator, pergament, evangeliar

3.4 KAROLINŠKA IN OTONSKA UMETNOST

■ Uvod v karolinško in otonsko umetnost

Oris kulturnozgodovinskih okoliščin; Karel Veliki in ideja o obnovitvi rimskega cesarstva; oblikovanje in razpad karolinške države; vzpon nemškega cesarstva pod Otoni; Evropa kot enoten kulturni prostor; obujanje rimske kulture in umetnosti; kopiranje antičnih zgledov; odprtost za bizantinske vplive

Poznavanje kulturnozgodovinskih okoliščin, v katerih se je rodila karolinška država; razumevanje ideje o obnovi rimskega cesarstva oziroma ideje o večnem Rimu; razumevanje kulturnega fenomena karolinške renesanse

Konjeniški kipec Karla Velikega

Renesansa, karolinška renesansa, otonska renesansa

■ Arhitektura

Povzemanje antičnih zgledov (stavbni tipi centralnega in longitudinalnega tlorisa, gradnja v kamnu, prevzemanje klasičnih arhitekturnih členov in arhitekturne dekoracije ...); izoblikovanje monumentalne sakralne arhitekture; razvoj bazilike z dvojnimi korom, z dvostolpnim zahodnim pročeljem in kripto; razvoj samostanske arhitekture

Poznavanje novih stavbnih tipov, ki jih razvije karolinška renesansa; razumevanje antičnega vpliva

Vhodna lopa samostana v Lorschu; dvorna kapela v Aachnu; načrt samostana v Sankt Gallenu; cerkev sv. Mihaela v Hildesheimu

Kripta, dvojni kor, samostan, organizacija samostana, križni hodnik, refektorij

■ Kiparstvo

Slonokoščena in bronasta plastika; zlatarski izdelki; platnice kodeksov; pojav monumentalne lesene plastike (razpela); antične prvine v kiparstvu; slogovne značilnosti karolinškega in otonskega kiparstva; vpliv slikarstva na kiparstvo

Poznavanje temeljnih kiparskih nalog karolinškega obdobja; poznavanje slogovnih značilnosti karolinškega in otonskega kiparstva

Dagobertov prestol; platnica evangeliarja iz Lorscha z motivom zmagovalnega Kristusa; Geronovo razpelo; Bernwardova vrata za cerkev sv. Mihaela v Hildesheimu

Križanje, razpelo, evangelisti s simboli, antependij

■ Slikarstvo

Razcvet knjižnega slikarstva; kopiranje antičnih ilustriranih knjig; vpliv sočasnega bizantinskega slikarstva; izoblikovanje dvorne šole Karla Velikega in pomembnih samostanskih šol; razpetost med stilizacijo in naturalizmom; izoblikovanje novih ikonografskih motivov (Maiestas Domini, monumentalna križanja)

Poznavanje in razločevanje slogovnih značilnosti karolinškega in otonskega slikarstva; prepoznavanje antičnih prvin in bizantinskega vpliva; poznavanje novih ikonografskih motivov; zavedanje o vodilni vlogi knjižne iluminacije v slikarstvu tega obdobja

Evangelist Marko, Adin evangeliar; evangelist Marko, evangeliar nadškofa Ebona; Oton II. na prestolu, Register Gregorij; oznanjenje Pastirjem, perikope Henrika II.

Maiestas Domini, perikope, dvorna šola Karla Velikega

3.5 ROMANIKA

■ Uvod v umetnost romanike

Oris kulturnozgodovinskih okoliščin; politični in kulturni zemljevid Evrope od druge polovice 11. stoletja do začetka 13. stoletja; nemško cesarstvo in uveljavljanje "nacionalnih" kraljevin (Francija, Anglija, Španija); pomen križarskih vojn za kulturo in umetnost; vpliv benediktincev, kartuzijanov in cistercijanov; romarske poti v Evropi in nastanek novih umetnostnih središč; temeljne slogovne in ikonografske značilnosti romanske umetnosti

Poznavanje temeljnih kulturnozgodovinskih okoliščin razvoja romanske umetnosti; razumevanje vloge križarskih vojn, meniških redov in romarskih poti v umetnosti visokega srednjega veka; poznavanje skupnih prvih romanskega sloga in zavest o nacionalnih oziroma regionalnih posebnostih

Stolnica v Speyerju; rekonstrukcija samostanske cerkve Cluny III

Romanika, nemško cesarstvo, meniški redovi, benediktinci, kartuzijani, cistercijani, križarske vojne, srednjeveške romarske poti

■ Arhitektura

Splošne slogovne značilnosti romanske arhitekture; razvoj bazilike in oblikovanje cerkvene arhitekture po načelih vezanega sistema; samostanska arhitektura (organizacija samostana in vpliv redovnega življenja na arhitekturo); značilnosti romarskih cerkva, razvoj profane arhitekture (grad, palača); srednjeveška mestna zasnova in urbanistične značilnosti; slogovne značilnosti nemške, italijanske in francoske romanske arhitekture

Poznavanje splošnih značilnosti romanskega sloga v arhitekturi in razumevanje posebnih slogovnih značilnosti nemške, francoske in italijanske romanske arhitekture; razumevanje arhitekturnih posebnosti sakralne in profane arhitekture; razumevanje temeljnih načel srednjeveškega urbanizma

St. Sernin, Toulouse; St. Etienne, Caen; stolnica v Wormsu; San Miniato al Monte, Firence; stolnica v Pisi; križni hodnik cerkve v Monrealeju; San Gimignano

Romanska bazilika, katedrala, vezani sistem, križni hodnik, kor, bifora, trifora, empora, triforij, transept, banjasti obok, zvonik, kampanile, vezani sistem, križiščni kvadrat, slop, oproga

■ Kiparstvo

Slogovne značilnosti romanskega kiparstva; kiparstvo kot sestavni del arhitekture; vloga reliefa v dekoraciji cerkva; kiparski okras romanskega portala (ostenje, arhivolte, timpanon, preklada, delilni steber, kapiteli); obla plastika (razpela, Marija na prestolu, svetniški kipi, oltarji, relikvijariji); pomen polihromacije v romanskem kiparstvu, pripovedna narava romanskega kiparstva; najznačilnejši ikonografski motivi (poslednja sodba, zmagoslavni Kristus na križu)

Poznavanje bistvenih slogovnih značilnosti romanskega kiparstva; razumevanje vloge kiparskega okrasa v sakralni arhitekturi; poznavanje glavnih nalog prostostoječega kiparstva; poznavanje najpomembnejših ikonografskih motivov

Zahodni portal cerkve St-Foy v Conquesu; zahodni portal cerkve St-Lazare v Autunu; zahodni portal cerkve Ste-Madeleine v Vézelayju; Madona škofa Imada; Imerwardovo razpelo; relikvijar iz Hocheltna

Portal, ostenje, arhivolte, luneta, timpanon, delilni steber, veliki oltar, prenosni oltar, relikvijar

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Slikarstvo Splošne slogovne značilnosti romanskega slikarstva; naraščajoči pomen freske; značilnosti romanskega knjižnega slikarstva; opuščanje naturalizma in prevlada stilizacije; razumevanje prostora v romanskem slikarstvu; vpliv bizantinske umetnosti na romansko slikarstvo; najpomembnejši ikonografski motivi; tipološka zasnova slikarskih programov</p>	<p>Poznavanje slogovnih značilnosti romanskega slikarstva; zavest o naraščajočem pomenu freske; razumevanje razvoja romanskega slikarstva in vloge, ki jo je pri tem odigrala bizantinska umetnost; razumevanje tipologije</p>	<p>Freske na stropu cerkve St-Savin-sur-Gartempe; Kristus v mandorli, freska v apsidi cerkve v Berzé-la-Villu; cesar Friderik I. s sinovoma iz Kronike Welfov v samostanu Weingarten; Bayeujska stenska preproga; Klosterneuburški oltar</p>	<p>Tipologija, kodeks, iluminator, mandorla, tapiserija</p>

ROMANIKA NA SLOVENSKEM

<p>■ Arhitektura Značilnosti romanske arhitekture na Slovenskem (stavbni tipi, longitudinalna in centralna arhitektura); pomen cistercijanskega reda za razvoj romanske arhitekture na Slovenskem; profana arhitektura (gradovi)</p>	<p>Poznavanje najpomembnejših spomenikov romanske arhitekture na Slovenskem; poznavanje značilnosti grajske arhitekture</p>	<p>Gospa Sveta v Krki na Koroškem; Samostanska cerkev v Stični; župna cerkev v Špitaliču; Mali grad v Kamniku; podružnična cerkev v Domanjševcih; rotunda v Selu; baptisterij v Kopru; grad Podsreda</p>	<p>Utrjeni stolp, palacij, obzidje</p>
<p>■ Kiparstvo Romanske značilnosti in prehod v gotski slog; arhitekturna plastika (portali, kapiteli) in ohranjeni primeri oble plastike</p>	<p>Razumevanje značilnosti romanskega kiparstva na Slovenskem in primerjava z zgodnjegotiskim slogom; poznavanje ključnih spomenikov</p>	<p>Portal cerkve v Špitaliču; portal cerkve v Domanjševcih; velesovska Madona</p>	
<p>■ Slikarstvo Knjižno slikarstvo, tipi inicial, pomen stiškega skriptorija</p>	<p>Zavest o pomenu stiškega skriptorija in rokopisov, ki so nastali v njem</p>	<p>Stiški rokopisi</p>	

3.6 GOTIKA

<p>■ Uvod v umetnost gotike Oris kulturnozgodovinskih značilnosti poznega srednjega veka (gospodarski razcvet, krepitev trgovine, okrepljena vloga mest in razvoj meščanstva, vloga viteške kulture, pojav pridigarskih redov, razvoj šolstva in znanosti, ustanavljanje univerz, sholastika); splošne značilnosti gotskega sloga; gotika kot nacionalni in regionalni slog; oris razvoja (zgodnja gotika, visoka gotika, pozna gotika)</p>	<p>Razumevanje ključnih kulturnozgodovinskih dejavnikov, ki so vplivali na razvoj gotske umetnosti; poznavanje splošnih značilnosti gotskega sloga in zavest o gotiki kot slogu dežel oziroma pokrajin</p>	<p>Kor opatijske cerkve Saint-Denis; Sainte-Chapelle v Parizu</p>	<p>Viteštvo, univerza, sholastika, pridigarski redovi, frančiškani, dominikanci</p>
--	--	---	---

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Arhitektura Oris razvoja gotske arhitekture od sredine 12. stoletja do konca 15. stoletja; nacionalna oziroma regionalna pogojenost (francoska, nemška, italijanska gotika); posebni regionalni slogi (beneška cvetna gotika); pomen gotske katedrale, njene značilnosti in razvoj; gotska katedrala kot celostna umetnina; vloga stavbarskih delavnic; arhitektura pridigarjskih redov; profana arhitektura in njen razvoj (grad, mestne palače in utrdbe)</p>	<p>Razumevanje glavnih potez razvoja gotske arhitekture in zavest o regionalnih slogih; razumevanje fenomena gotske katedrale kot celostne umetnine; poznavanje bistvenih značilnosti profane arhitekture</p>	<p>Notre-Dame, Pariz; Notre-Dame, Chartres; Notre-Dame, Reims; Notre-Dame, Amiens; stolnica v Kölnu; stolnica na Dunaju; stolnica v Pragi; San Francesco v Assisiju; stolnica v Firencah; stolnica v Milanu; St. Croce v Firencah; Doževa palača v Benetkah; Castel del Monte; grad Pierrfonds v Franciji, Carcassone</p>	<p>Šilasti lok, križni obok, gotska rebra, oporniki, oporni lok, sklepnik, rebrasti obok, fiala, rozeta, pilaster, konzola, cvetna gotika, celostna umetnina, gotske stavbarnice</p>
<p>■ Kiparstvo Podrejenost kiparstva arhitekturi in njegovo osvobajanje od arhitekturnega okvira; francoska katedralna plastika; naturalizem in obujanje antike; prostostoječa plastika; klesani in rezljani oltarji; krilni oltar kot celostna stvaritev; miniaturna plastika (slonokoščeni in zlatarski izdelki); kiparstvo internacionalnega dvorskega sloga; lepe Madone; gotski realizem v kiparstvu, poznogotski barok; ikonografija katedralne plastike (enciklopedična narava kiparskih programov); novi ikonografski motivi (lepi Kristus, Kristus Trpin, Marija Zavetnica s plaščem, pietà, maestà, Marija v rožnem vrtu, sveta nedelja)</p>	<p>Poznavanje razvoja katedralne plastike in njenega osvobajanja izpod podrejenosti arhitekturnemu okviru; razumevanje ključnih potez v slogovnem razvoju od zgodnje do pozne gotike; poznavanje osrednjih kiparskih nalog; poznavanje slogovnih značilnosti mednarodne dvorske gotike; razumevanje vodilnih ikonografskih motivov</p>	<p>Kraljevski portal stolnice v Chartresu; zahodno pročelje stolnice v Reimsu; Marijina smrt z južnega portala stolnice v Strasbourgu; knežji portal stolnice v Bambergu; kipi ustanovnikov v koru stolnice v Naumburgu; krumlovska Madona; M. Pacher: krilni oltar z Marijinim kronanjem, St. Wolfgang am Abersee; zlati konjiček iz Altöttinga; prižnica Nicola Pisana v baptisteriju v Pisi; prižnica Giovannija Pisana v Pistoji; Andrea Pisano: Vrata krstilnice v Firencah</p>	<p>Katedralna plastika, sohe-stebri, krilni oltar, miniaturna plastika, mednarodni dvorski slog, gotski realizem, poznogotski barok, lepa Madona, lepi Kristus, Kristus Trpin, Marija Zavetnica s plaščem, pietà, maestà</p>
<p>■ Slikarstvo Vitraž, stensko, tabelno in knjižno slikarstvo; splošne slogovne značilnosti slikarstva (uveljavljanje naturalizma, zanimanje za prostor in perspektivo, raziskovanje gibanja, psihologizacija obrazov); mednarodni dvorski slog (slogovne značilnosti, estetski kanon, čustvenost); italijansko gotsko slikarstvo (Cimabue, Duccio in sienska šola, Giotto in florentinska šola); gotski realizem (napoved renesanse), novi ikonografski motivi; stopnjevanje pripovednosti</p>	<p>Poznavanje slogovnih značilnosti in razumevanje razvoja gotskega slikarstva; zavest o različnosti in medsebojni povezanosti slikarskih tehnik oziroma zvrsti; obvladovanje temeljnih potez mednarodne gotike v slikarskih medijih; poznavanje razvoja italijanskega gotskega slikarstva; razumevanje novih ikonografskih motivov</p>	<p>Evstahijevo okno stolnice v Chartresu; Žene ob praznem grobu, Psalter kraljice Ingeborg Danske; J. Pucelle: David igra pred Savlom, Bellevilski brevir; Mesec januar in maj v Sijajnem horariju vojvoda Berryjskega; Cimabue: Križani iz St. Croce v Firencah; Duccio: Maestà, Madona Rucellai; Giotto: Madona Ognissanti, Sv. Frančišek pridiga pticam, San Francesco v Assisiju, Objokovanje, kapela Scrovegni v Padovi</p>	<p>Slikani oltar, diptih, triptih, poliptih, slikano okno, horarij, gotski naturalizem, sienska šola, florentinska šola, Marija v rožnem vrtu, sveta nedelja</p>

GOTIKA NA SLOVENSKEM

■ Arhitektura

Značilni tipi gotskih cerkva na Slovenskem (stopnjevane in dvoranske cerkve); romarska cerkev na Ptujski Gori kot celostni spomenik; značilnosti celinske in primorske gotike

Poznavanje značilnih tipov gotskih cerkva na Slovenskem; razumevanje razlik med celinsko in primorsko gotiko

Opatijska cerkev v Kostanjevici; romarska cerkev na Ptujski Gori; kapela Žalostne Matere božje; opatijska cerkev v Celju; cerkve v Kranju, Škofji Loki in v Crngrobu; kapiteljska cerkev v Novem mestu; Celjski grad; mestna loža v Kopru; "Benečanka" v Piranu

Dvoranska cerkev

■ Kiparstvo

Zgodnjegotsko kiparstvo (arhitekturna in prostostoječa obla plastika); mednarodni gotski slog in vpliv češke gotike (ptujskogorska in velikonedeljska skupina); poznogotski barok na Slovenskem; kamnita in lesena plastika (pomen materiala v izraznosti kiparskega dela), najbolj priljubljeni ikonografski motivi

Poznavanje značilnosti zgodnjegotskega kiparstva; razumevanje vpetosti slovenske umetnosti okoli leta 1400 v mednarodne umetnostne tokove; razumevanje vloge materialov za likovni izraz gotskega kiparstva

Krakovska Madona; solčavska Madona; Križani iz Pirana; Marija Zavetnica s plaščem, rožnovenski oltar in sv. Jakob s Ptujске Gore; sv. Katarina in sv. Barbara iz Velike Nedelje; lepa Sočutna iz celjske opatijske cerkve; sv. Ana Samotretja iz Gornje Radgone

Ostro lomljene gube

■ Slikarstvo

Oris razvoja gotskega slikarstva od zgodnjegotskega sloga ostro lomljenih gub do poznogotskega sloga in prehoda v renesanso; glavni mojstri in njihove delavnice (Janez Aquila, Janez Ljubljanski, mojster Bolfgang, Janez iz Kastva); poslikava cerkvene zunanjščine in notranjščine; značilni ikonografski motivi; ikonografija kranjskega prezbiterija

Poznavanje razvoja gotskega slikarstva na Slovenskem in vodilnih mojstrov oziroma delavnic; poznavanje temeljnih spomenikov stenskega, tabelnega in knjižnega slikarstva; razumevanje značilnih ikonografskih motivov

Fragmenti fresk v cerkvi sv. Jurija na Ptuj; Janez Aquila: freske v Turnišču; Janez Ljubljanski: freske v cerkvi na Kureščku; mojster Bolfgang: obok prezbiterija cerkve v Mirni; Janez iz Kastva: freske v hrastoveljski cerkvi; freske v cerkvi sv. Primoža nad Kamnikom; prezbiterij cerkve v Suhi pri Škofji Loki; freska svete nedelje iz Crngroba; Laibov oltar; Kranjski oltar

Mrtvaški ples, kranjski prezbiterij

4.1 RENESANSA

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Uvod v umetnost renesanse Družbene razmere v Evropi 15. in 16. stoletja; razcvet mestnih držav (gospodarska rast, razvoj demokracije); vodilna središča renesančne umetnosti (Firence, Rim, Benetke, Pariz, južna Nemčija in nizozemska mesta); kulturni razcvet; renesančni humanizem; novo vrednotenje človeka in umetnika; iznajdba tiska in pomen tiskane knjige; uveljavitev novih umetnostnih tehnik (lesorez, bakrorez, oljno slikarstvo)</p>	<p>Poznavanje družbeno-zgodovinskih razmer v 15. in 16. stoletju in dejavnikov, ki so omogočili razvoj renesančne umetnosti; poznavanje vodilnih umetniških središč in novih umetnostnih tehnik; zavedanje o pomenu renesančnega humanizma za novo vrednotenje človeka</p>	<p>Leonardo: Študija človeških proporcev po Vitruviju; Dürer: Avtoportret iz leta 1500</p>	<p>Renesansa, humanizem, tiskana knjiga, mecen, uomo universale, študija človeških proporcev</p>
<p>ZGODNJA RENESANSA</p> <p>■ Uvod v umetnost zgodnje renesanse Približno sočasen nastop renesanse v Italiji in severno od Alp (Nizozemska); različnost kulturnozgodovinskih izhodišč italijanske in severne renesanse; značilnosti severnjaške in italijanske zgodnjerenesančne umetnosti (na severu v 15. stoletju renesansa samo v slikarstvu, v Italiji tudi v arhitekturi in kiparstvu, na severu močnejša zavezanost gotski tradiciji, v Italiji izrazit vpliv antične tradicije ...)</p> <p>■ Staronizozemsko slikarstvo Značilnosti staronizozemskega slikarstva (vpliv gotskega naturalizma, odsotnost antične tradicije, poudarjen realizem itd.); pomen zgodnjega razcveta oljnega slikarstva, bolj poudarjeno zanimanje za atmosfersko perspektivo, vsebinske posebnosti (prikriti simbolizem, žanr, zgodnja tihožitja, realistični portret); vodilni predstavniki: Jan van Eyck, Rogier van der Weyden, Hugo van der Goes</p>	<p>Zavedanje o različnih kulturnozgodovinskih izhodiščih renesanse v Italiji in na Nizozemskem; primerjava ključnih značilnosti nizozemske in italijanske zgodnjerenesančne umetnosti</p> <p>Poznavanje glavnih značilnosti staronizozemskega slikarstva; primerjava značilnosti severnjaškega in italijanskega slikarstva zgodnje renesanse; poznavanje ključnih del iz opusa Jana van Eycka in njegovih naslednikov</p>	<p>Jan van Eyck: Arnolfinijeva zaroka; Sandro Botticelli: Rojstvo Venere</p> <p>Jan van Eyck: Gentski oltar, Madona kanclerja Rollina; Van der Weyden: Snemanje s križa; Van der Goes: Poklon pastirjev</p>	<p>Zgodnja renesansa</p> <p>Staronizozemsko slikarstvo, prikriti simbolizem</p>

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Italijansko slikarstvo Novosti v oblikovanju človeške figure (anatomska pravilnost, naturalizem, renesančni estetski kanon) in v kompoziciji (simetrične kompozicijske sheme); razvoj perspektive (geometrične in atmosferske) in oblikovanja slikarskega prostora; najpomembnejši ikonografski motivi (mitološke vsebine, portret, akt, sacra conversazione)</p>	<p>Poznavanje novosti, ki jih vpelje slikarstvo zgodnje renesanse; poznavanje najpomembnejših ikonografskih motivov</p>	<p>Masaccio: Izgon iz Raja, kapela Brancacci; P. Uccello: Bitka pri San Romanu; P. della Francesca: Freske z legendo sv. Križa v prezbitariju cerkve San Francesco v Arezzu; A. Mantegna: Mrtvi Kristus, stropna poslikava, Camera degli Sposi v Vojvodski palači v Mantovi; S. Botticelli: Pomlad</p>	<p>Geometrična in atmosferska perspektiva, sacra conversazione, portretni realizem</p>
<p>■ Italijansko kiparstvo Vpliv antičnega kiparstva; raziskovanje realizma v fiziognomiji in telesu, študij anatomije, iskanje idealne lepote in uveljavljanje novega estetskega kanona (proporcionalnost, harmonična skladnost, dognanost oblik, plemenitost izraza itd.); upoštevanje zakonitosti centralne perspektive v reliefnih kompozicijah; osrednje kiparske naloge: nagrobnik, portret, konjeniški spomenik; vodilni predstavniki: Lorenzo Ghiberti, Donatello, Andrea del Verrocchio</p>	<p>Zavest o vplivnosti antičnega kiparstva; poznavanje slogovnih značilnosti in estetskih načel renesančnega kiparstva; poznavanje osrednjih kiparskih nalog</p>	<p>Ghiberti: Žrtvovanje Izaka, natečajni relief za severna vrata krstilnice v Firencah, Rajska vrata krstilnice v Firencah; Donatello: Prerok (Zuccone), David, Konjeniški spomenik Gattamelatte; Verrocchio: David, Konjeniški spomenik Bartolomea Colleoni</p>	<p>Fiziognomija, proporcionalnost</p>
<p>■ Italijanska arhitektura Obujanje antične tradicije (študij teoretskih spisov, vpliv arheoloških najdb, povzemanje in preoblikovanje stavbnih tipov, navdihovanje pri grško-rimski arhitekturni dekoraciji itd.); slogovne značilnosti; nov estetski kanon (uravnoteženost, harmonični proporci, čiste oblike, preglednost, jasnost, preprostost, zmerna uporaba arhitekturne dekoracije, poudarek na idealnih geometričnih likih in njihovi skladnosti itd.); novi urbanistični načrti (funkcionalnost in celovitost, koncept idealnega mesta); razvoj arhitekturne teorije; vodilni predstavniki renesančne arhitekture: Filippo Brunelleschi, Leon Battista Alberti, Michelozzo di Bartolomeo</p>	<p>Poznavanje arhitekturnih prvin, ki jih je renesansa povzela po antiki; razumevanje temeljnih slogovnih potez in značilnosti novega estetskega kanona; poznavanje osnov renesančnega urbanizma; poznavanje vodilnih predstavnikov italijanske renesančne arhitekture in njihovih najpomembnejših del</p>	<p>Brunelleschi: kupola florentinske stolnice, kapela Pazzi in cerkev San Lorenzo v Firencah; Alberti: palača Rucellai v Firencah, cerkev Sant' Andrea v Mantovi, Tempio Malatestiano v Riminiju; Michelozzo: palača Medici - Riccardi v Firencah</p>	

VISOKA RENESANSA

■ Uvod v umetnost visoke renesanse

Vodilna vloga Italije v umetnosti visoke renesanse; nov status umetnika kot genija; renesančni umetnik kot uomo universale; vpliv Italije na umetnost severno od Alp; začetki renesančne arhitekture in kiparstva v Franciji, na Nizozemskem in v nemških deželah

Razumevanje vloge italijanske umetnosti v obdobju visoke renesanse; razumevanje novega koncepta umetnika kot genija; poznavanje vpliva Italije na razvoj renesančne umetnosti severno od Alp

Giovanni Bellini: Pala di San Zaccaria; Dürer: Štirje apostoli

■ Italijanska arhitektura

Nadaljevanje in nadgradnja teoretskih in praktičnih načel zgodnje renesanse; slogovne značilnosti visoke renesanse; raziskovanje antične arhitekture in njen vpliv na renesančne arhitekture; vodilni predstavniki visokorenesančne arhitekture: Donato Bramante, Michelangelo Bounarroti

Razumevanje značilnosti visokorenesančne arhitekture; poznavanje vodilnih predstavnikov visokorenesančne arhitekture in njihovih najpomembnejših del

Bramante: Tempietto in načrt za cerkev sv. Petra v Rimu; Michelangelo: cerkev sv. Petra v Rimu, Medičejska kapela in preddverje Medičejske knjižnice v Firencah, Kapitolski trg v Rimu

■ Italijansko kiparstvo

Osrednje kiparske naloge in njihov razvoj v visoki renesansi; okrepljen vpliv arheoloških najdb (Apolon Belvederski, Laokoontova skupina) na razvoj kiparstva; izoblikovanje kulta osebnosti; vodilni predstavnik: Michelangelo Bounarroti

Poznavanje osrednjih kiparskih nalog in njihovega razvoja v visoki renesansi; poznavanje vodilnih predstavnikov in temeljnih spomenikov

Michelangelo: David, Pietà v cerkvi sv. Petra, Mojzes v cerkvi sv. Petra v vezeh, nagrobnik za Julija II., nagrobniki v Medičejski kapeli, Sužnja

Kult osebnosti

■ Italijansko slikarstvo

Slogovne in vsebinske značilnosti visoke renesanse; primerjava zgodnje in visoke renesanse; posebnosti treh velikih slikarskih središč (Firence, Benetke, Rim), osebne izrazne značilnosti velikanov visoke renesanse (Leonardo da Vinci, Rafaelo Santi, Michelangelo Bounarroti, Giorgione, Tiziano Vecceli)

Poznavanje slogovnih in vsebinskih značilnosti visokorenesančnega slikarstva; prepoznavanje značilnosti florentinskega, beneškega in rimskega slikarstva; poznavanje ključnih del iz opusa velikanov italijanskega slikarstva: Leonardo, Rafaelo, Michelangelo, Giorgione in Tizian

Leonardo: Mona Lisa, Sv. Ana Samotretja, Zadnja večerja; Rafael: Lepa vrtnarica, Atenska šola, portret Leona X.; Michelangelo: Tondo Doni, Poslednja sodba in strop Sikstinske kapele; Giovanni Bellini: Pala di San Giobbe, portret doža Loredana; Giorgione: Nevihta, Trije filozofi, Speča Venera; Tizian: Assunta, Urbinska Venera, portret papeža Pavla III. z nečakoma

Sfumato, sacra conversazione, pala, portretni realizem

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Slikarstvo severno od Alp Dve glavni središči (Nizozemska in Nemčija); značilnosti nizozemskega in nemškega slikarstva v obdobju visoke renesanse; severnjaški estetski ideal; severnjaški naturalizem in zanimanje za fantastično; vodilni predstavniki nizozemskega slikarstva (Hieronymus Bosch, Pieter Bruegel st.) in nemškega slikarstva (Albrecht Dürer, Lucas Cranach st., Hans Holbein ml.); Dürer in razvoj renesančne grafike</p>	<p>Poznavanje bistvenih značilnosti nizozemskega in nemškega slikarstva; poznavanje vsebinskih posebnosti severnjaškega slikarstva; primerjava značilnosti severnjaškega in italijanskega renesančnega slikarstva; poznavanje ključnih del iz Boschevega in Dürerjevega opusa</p>	<p>Bosch: Triptih s senenim vozom, Triptih z vrtom naslad; Pieter Bruegel st.: Kmečka svatba, Vrnitev lovcev; Dürer: Dvanajstletni Jezus med pismouki, bakrorez Vitez, Smrt in Hudič, lesorez Štirje apokaliptični jezdec; Cranach st.: Venera; Holbein ml.: Portret Erazma Rotterdamskega, Ambasadorja</p>	<p>Triptih</p>
<h2>POZNA RENESANSA</h2>			
<p>■ Uvod v umetnost pozne renesanse Oris kulturnozgodovinskih razmer (politična, verska in intelektualna kriza v Evropi); heterogenost umetniškega ustvarjanja; manierizem kot prevladujoči slogovni izraz pozne renesanse; poznorenesančni klasicizem; dvorna umetnost; intelektualizacija umetniške ustvarjalnosti; pomen Michelangela za umetnost pozne renesanse</p>	<p>Razumevanje umetnosti pozne renesanse kot heterogenega umetnostnega obdobja; poznavanje značilnosti manierizma kot prevladujočega sloga; razumevanje pomena Michelangela za umetnost pozne renesanse</p>	<p>Michelangelo: Pietà Rondanini; Parmigianino: Madona z dolgim vratom</p>	<p>Manira, maniera, manierizem, poznorenesančni klasicizem</p>
<p>■ Arhitektura Nadaljevanje in nadgradnja klasične tradicije visoke renesanse (Andrea Palladio, paladijanski klasicizem); pomen Paladia za nadaljnji razvoj arhitekture v Zahodni Evropi; iskanje novih, neklasičnih arhitekturnih rešitev (manieristična arhitektura); značilnosti manieristične arhitekture</p>	<p>Poznavanje značilnosti paladijanskega klasicizma; poznavanje značilnosti manieristične arhitekture</p>	<p>Palladio: Vila Rotonda, cerkev San Giorgio Maggiore v Benetkah; Vasari: palača Uffizi; dvorišče palače Pitti v Firencah</p>	<p>Paladijanski klasicizem</p>
<p>■ Kiparstvo Manierizem kot prevladujoči slogovni izraz v kiparstvu pozne renesanse; slogovne značilnosti manierističnega kiparstva; pomen Michelangela za razvoj manierističnega kiparstva; manieristično oblikovanje v umetni obrti; vodilna predstavnika: Giambologna, Benvenuto Cellini</p>	<p>Poznavanje slogovnih značilnosti manierističnega kiparstva; razumevanje pomena Michelangela za razvoj manierističnega kiparstva</p>	<p>Giambologna: Ugrabitev Sabink, Merkur; Cellini: Perzej z Meduzino glavo, Solnica za Franca I.</p>	<p>Figura serpentinata</p>

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Slikarstvo Prevlada manierističnih slogovnih prvin v slikarstvu pozne renesanse; kompozicijske, likovne in vsebinske novosti manierističnega slikarstva (beg v prostor, spiralasto gibanje, spotegnjeni človeški proporci, sprememba kolorita, mitologizirane osebne zgodbe) vodilni predstavniki: Parmigianino, Rosso Fiorentino, Jacopo da Pontormo, Agnolo Bronzino, Jacopo Tintoretto, El Greco</p>	Razumevanje kompozicijskih, likovnih in vsebinskih novosti v slikarstvu; poznavanje vodilnih predstavnikov in njihovih najpomembnejših del	Fiorentino: Snemanje s križa; Pontormo: Polaganje v grob; Bronzino: Alegorija ljubezni, Portret Eleonore Toledske s sinom; Tintoretto: Zadnja večerja, Odkritje trupla sv. Marka; El Greco: Pogreb grofa Orgaza, Laokoont	Beg v prostor, spiralasto gibanje, mitologizirana osebna zgodba

RENEŠANSA NA SLOVENSKEM

<p>■ Arhitektura Značilnosti renesančne arhitekture na Slovenskem (severnjaški in italijanski vpliv, regionalna pogojenost); najpomembnejši tipi profane arhitekture (renesančni grad, mestna hiša, mestna palača); renesančne prvine v sakralni arhitekturi (pojmovanje prostora, arhitekturna dekoracija itd.)</p>	Razumevanje regionalne pogojenosti renesančne arhitekture na Slovenskem; poznavanje ključnih tipov profane arhitekture in renesančnih prvin v sakralni arhitekturi	Grad Krumperk; grad Brežice; mestna hiša (rotovž) v Mariboru; palača Bello v Kopru; vrata Muda v Kopru	Rotovž
<p>■ Kiparstvo Značilnosti renesančne plastike na Slovenskem; zasnova in izvedba renesančnih načel v reliefu; razvoj protestantskih nagrobnikov</p>	Poznavanje značilnosti renesančnega kiparstva na Slovenskem in razvoja protestantskih nagrobnikov	Osald Kittel: nagrobnik Krištofa Ravbarja in Andrejev oltar v cerkvi v Gornjem Gradu	Protestantizem
<p>■ Slikarstvo Italijanski in severnjaški vplivi v slovenskem renesančnem slikarstvu; zavezanost gotski tradiciji in prehod iz pozne gotike v renesanso; fragmentarna ohranjenost renesančnega slikarstva na Slovenskem; pozna renesansa in prehod v barok; pomen renesančnih ilustriranih tiskov</p>	Poznavanje posebnosti slovenskega renesančnega slikarstva, vpetega med dolgoživo tradicijo gotike in zgodnjim barokom; zavest o pomenu zgodnjih tiskov na Slovenskem	Freske v cerkvi sv. Primoža nad Kamnikom; Lutrovska klet v Sevnici; Celjski strop; naslovnica Dalmatinove biblije	Zgodnji tiski

4.2 BAROK

■ Uvod v baročno umetnost

Oris kulturnozgodovinskih razmer (absolutizem, verska obnova v katoliški Cerkvi); središča baročne ustvarjalnosti; razlike v umetnosti Italije, Španije, Francije, Nemčije ter Flamske in Holandije; celostna umetnina; monumentalnost in razgibanost; raznovrstnost baročne umetnosti (od iluzionizma do klasicizma); preseganje meja posameznih zvrsti likovne umetnosti

Razumevanje ključnih razmer za nastanek in razvoj baročne umetnosti; poznavanje geografske razprostranjenosti in časovne razsežnosti baročne umetnosti; poznavanje in razumevanje glavnih značilnosti baročne umetnosti v različnih deželah

J. L. Mansart in Le Brun: Zrcalna galerija dvorca Versailles; Bernini: Trg sv. Petra, Vatikan

Barok, protireformacija, jezuiti, dinamika, celostna umetnina

■ Arhitektura

Prostorska reforma in nova urbanistična zasnova Rima pod papežem Sikstom V.; rimska baročna arhitektura kot znak papeške moči in protireformacije; Il Gesù kot prototip jezuitske cerkvene arhitekture; dvorec kot politična propaganda absolutističnega vladarja; baročni park: podreitev narave v okviru arhitekture; vpliv italijanskega baroka na razvoj baročne arhitekture severno od Alp; vodilna predstavnik: Francesco Borromini in Giovanni Lorenzo Bernini

Razumevanje prostorskih in konstrukcijskih novosti baročne arhitekture; poznavanje glavnih organizacijskih in konstrukcijskih značilnosti sakralne arhitekture; poznavanje glavnih predstavnikov rimskega baroka in njihovega vpliva na razvoj arhitekture severno od Alp; razumevanje politične in propagandne vloge baročnega dvorca; razumevanje novega razmerja med naravo in arhitekturo

G. Vignola in G. della Porta: Il Gesù, Rim; Bernini: Sant' Andrea al Quirinale, Rim; Borromini: S. Carlo in Sant' Agnese, Rim; L. Le Vau in J. L. Mansart: dvorec Versailles; J. F. von Erlach: dvorec Schönbrunn in sv. Karel Boromejski, Dunaj

Ovalni prostor, valujoča stena

■ Kiparstvo

Arhitekturna plastika (oprema kapel, oltarji, nagrobniki); samostojna plastika; kiparska oprema vodnjakov; kompozicijske novosti (razgibanost, sukanje v prostoru, svetlobni kontrasti); upodabljanje fizične in psihične herojskosti; umetnoobrtne izdelki (zlatarstvo, tapiserija) in njihova vloga v okviru celostne umetnine; vodilni predstavnik: Giovanni Lorenzo Bernini

Poznavanje glavnih zvrsti baročnega kiparstva in njihovih značilnosti; razumevanje pomena kiparske opreme v okviru arhitekture; poznavanje pomena in vpliva Berninijevih del; poznavanje glavnih zvrsti oblikovanja in njihove vloge

Bernini: Apolon in Dafne, David, Zamaknjenje sv. Tereze, Prestol sv. Petra, portret kardinala Scipiona Borgheseja, nagrobnik papeža Urbana VIII. in Vodnjak štirih rek

Stebri oltar

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Slikarstvo Italijansko iluzionistično stensko slikarstvo (sakralno in posvetno); bolonjski kvadraturisti; slikarske akademije; nova vloga svetlobe; tehnične in slogovne novosti (živost barv, razblinjanje obrisov, slikovitost); ikonografske in motivne novosti (povečana priljubljenost mitoloških tem, novi verski motivi in krščanske personifikacije: božja Previdnost, Modrost); vodilni predstavnik: Michelangelo Merisi da Caravaggio</p>	<p>Poznavanje razvoja italijanskega iluzionističnega slikarstva; razumevanje pomena pojava slikarskih akademij; razumevanje novega pomena svetlobe v Caravaggievih delih</p>	<p>P. da Cortona: Slava vlade Urbana VIII., Palazzo Barberini, Rim; A. Carracci: Poslikava stropa, Palazzo Farnese, Rim; Caravaggio: Poklicanje sv. Mateja, Bakhos, Kristus v Emavsu</p>	<p>Iluzionizem, kvadraturisti, apoteoza, chiaroscuro</p>
<p>Značilnosti flamskega slikarstva; vodilni predstavnik: Peter Paul Rubens</p>	<p>Poznavanje glavnih značilnosti flamskega slikarstva</p>	<p>Rubens: Poroka Marije Medičejske, Ugrabljenje Levkipovih hčera in Avtoportret z Isabelo Brandt</p>	<p>Skupinski portret, oltarna slika, križev pot, marina, veduta</p>
<p>Vsebinske posebnosti holandskega slikarstva (žanr, tihožitje, portret); priljubljenost skupinskih portretov na Holandskem; vodilni predstavnik: Rembrandt van Rijn</p>	<p>Poznavanje glavnih značilnosti in avtorjev holandskega slikarstva; razumevanje razlik med flamskim in holandskim baročnim slikarstvom (katolištvo in protestantizem)</p>	<p>Rembrandt: Nočna straža, Anatomija dr. Tulpa, Avtoportret; F. Hals: Malle Babbe; J. Vermeer: Dekle, ki bere pismo, Mlekarica</p>	
<p>Značilnosti španskega slikarstva; razširjenost in pomen nabožnih podob v Španiji; vodilni predstavnik: Diego Velázquez</p>	<p>Poznavanje glavnih značilnosti in predstavnikov španskega baročnega slikarstva</p>	<p>Velázquez: Pivci, Las Meninas, Las Lanzas; E. Murillo: Brezmadežna, Beraček; F. de Zurbarán: Tihožitje s pomarančami</p>	
<p>Značilnosti francoskega slikarstva; velik pomen zgodovinskega in krajinskega slikarstva v Franciji</p>	<p>Poznavanje glavnih značilnosti francoskega baročnega slikarstva in posebnega pomena krajine v francoskem slikarstvu</p>	<p>N. Poussin: Et in Arcadia Ego; C. Lorrain: Vkrcaje sv. Pavle</p>	

BAROK NA SLOVENSKEM

■ Uvod v umetnost baroka na Slovenskem

Časovna opredelitev obdobja; pomen katoliške verske prenove; ustanovitev, vloga in pomen *Academie operosorum*; Ljubljana kot žarišče baroka na Slovenskem; italijanski in srednjeevropski umetnostni vplivi; barok kot najpomembnejše in najbolj plodno umetnostno obdobje po gotiki; izstop slovenskega umetnika iz anonimnosti in njegova uveljavitev v družbi

Poznavanje časovnega okvira obdobja; predstavitev prehoda v barok v povezavi s katoliško versko prenovo; poznavanje vloge in pomena *Academie operosorum* za razmah baroka na Slovenskem; poznavanje vloge Ljubljane kot žarišča baročne umetnosti; poznavanje baroka kot najpomembnejšega in najbolj plodnega umetnostnega obdobja po gotiki

A. Pozzo: stolnica v Ljubljani (zunanjščina, notranjost); romarska cerkev na Sladki Gori (zunanjščina, notranjost)

Academia operosorum

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Arhitektura Prehod v barok sprva v cerkveni arhitekturi; uveljavitev jezuitskega arhitekturnega tlorisa in razširjenost centralnega tlorisa; bistvene značilnosti in razlike med kranjskim (italijanski vplivi) in štajerskim barokom (srednjeevropski vplivi); ljubljanska baročna arhitektura kot vrh baročne arhitekture pri nas; razmah profane arhitekture (palače, dvorci); uveljavitev domačih stavbarjev (Gregor Maček)</p>	<p>Poznavanje uveljavitve jezuitskega tlorisa pri nas in razširjenosti centralnega tlorisa; predstavitev arhitekturnih značilnosti in razlik kranjskega in štajerskega baroka; poznavanje ljubljanske baročne arhitekture; predstavitev značilnosti profane arhitekture; zavest o uveljavitvi domačih mojstrov</p>	<p>Romarska cerkev v Novi Štifti; kapela sv. Frančiška Ksaverija pri cerkvi sv. Jakoba, Ljubljana; uršulinska cerkev v Ljubljani; križevniška cerkev v Ljubljani; mestna hiša v Ljubljani; C. Zulliani: Schweigerjeva hiša v Ljubljani; Jožefova cerkev v Mariboru; M. Perski: cerkev v Gornjem Gradu; cerkev sv. Ane, Tunjice; dvorci: Zemono, Dornava, Štatenberg</p>	<p>Baročna Ljubljana</p>
<p>■ Kiparstvo Pojav zlatih oltarjev; regionalna zaznamovanost kiparstva na Slovenskem; navezava na italijanska izhodišča; uveljavitev beneško šolanih kiparjev v Ljubljani; vloga in kiparski opus Francesca Robba v Ljubljani; značilnosti štajerskega baroka (navezava na avstrijska izhodišča), družina Straub in njeno delovanje</p>	<p>Zavest o pojavu zlatih oltarjev; opredelitev regionalne pogojenosti kiparstva na Slovenskem; predstavitev značilnosti italijansko vplivanega kiparstva; poznavanje opusa F. Robba; predstavitev značilnosti štajerskega baroka in poznavanje dela Jožefa Strauba</p>	<p>J. Plumenberger: veliki oltar na Muljavi; A. Putti: Emonski škofje, portal semeniške knjižnice, Ljubljana; J. Contieri: Črni kralj in bela kraljica (Evropa in Afrika); Robba: veliki oltar ž. c. sv. Jakoba, Ljubljana, veliki oltar uršulinske cerkve, Ljubljana; oltar sv. Rešnjega telesa, ljubljanska stolnica, Vodnjak treh kranjskih rek, Ljubljana; Jožef Straub: kužno znamenje, Maribor; sv. Zaharija</p>	<p>Zlati oltar</p>
<p>■ Slikarstvo Razvoj vzporeden z arhitekturo in kiparstvom; vplivi iz Italije in Srednje Evrope; tabelno in monumentalno stensko slikarstvo; baročni stropni iluzionizem v profani arhitekturi (mitološke vsebine); Giulio Quaglio in iluzionistično slikarstvo cerkvenih notranjščin; ljubljanski krog štirih slikarjev: Valentin Metzinger, Fortunat Bergant, Franc Jelovšek, Anton Cebej; predstavitev slikarjev, njihovih značilnosti in del</p>	<p>Opredelitev zvrsti, vplivov in motivov baročnega slikarstva; poznavanje profanega stropnega iluzionističnega slikarstva z mitološkimi poslikavami; poznavanje sakralnih poslikav s Quagliem in njegovo vlogo v razvoju stropnega iluzionizma; poznavanje štirih slikarjev ljubljanskega kroga (Metzinger, Bergant, Jelovšek, Cebej) in značilnosti njihovega slikarstva</p>	<p>Almanach: Veselo omizje; strop viteške dvorana brežiškega gradu; J. C. Waginger: Heraklejeva apoteoza, Dornava; Quaglio: Apoteoza sv. Nikolaja, ljubljanska stolnica, Alegorija teologije, strop semeniške knjižnice; Jelovšek: Sveta Družina, poslikava kupole cerkve na Sladki Gori; Metzinger: Apoteoza Frančiška Saleškega; Bergant: Portret Daniela barona Erberga, Portret Ane Marije Erberg, Križev pot, Stična; Cebej: Sv. Florijan</p>	

4.3 ROKOKO

■ Uvod v umetnost rokokoja

Umetnostni slog 18. stoletja, ki se razvije v Franciji, vidneje uveljavi v Nemčiji, v Avstriji in v Benetkah; rokoko kot zadnja stopnja baroka; nagnjenje do dekorativnosti; uporaba značilne ornamentike nepravilnih oblik (motiv školjke, *rocaille*); lahкотnost, igrivost, rafiniranost, gracioznost, moda eksotičnih motivov in predmetov

Razumevanje rokokoja kot sklepne stopnje baročne umetnosti, ki se razvije v Franciji; poznavanje glavnih značilnosti rokokojske umetnosti

Watteau: Vkrcanje za otok Kitero

Rokoko

■ Arhitektura

V nemških in avstrijskih deželah uveljavitev v monumentalni posvetni in cerkveni arhitekturi; v Franciji in v večini drugih evropskih držav se izrazi prvenstveno v notranji opremi

Zavest o značilnostih nemškega rokokoja; razumevanje oblikovanja interierja kot ključne rokokojske arhitekturne naloge; poznavanje dekorativnih značilnosti in rokokojske ornamentike

G. Bofrand: Princesin salon v Hôtel de Soubise; D. Zimmermann: cerkev v Wiesu

Školjčni motiv, *rocaille*

■ Kiparstvo

Dekorativna vloga kiparstva; pomen drobne plastike; naraščajoči pomen porcelana

Poznavanje dekorativne vloge kiparstva in uveljavitve porcelana

F. A. Bustelli: porcelanaste figurice comedie dell'arte

Porcelan

■ Slikarstvo

Značilnosti francoskega rokokojskega slikarstva (školjčni motiv, drobljenost, valovitost oblik, poseben kolorit) in priljubljeni motivi (krajina, mitološki prizori, galantni prizori, aristokratski in meščanski portret); italijansko rokokojsko slikarstvo, raziskovanje svetlobe (razkrajanje snovi) in priljubljeni motivi (vedute, marine); družbena kritika angleškega slikarstva; vodilni predstavniki: Jean-Antoine Watteau, Jean-Honoré Fragonard, François Boucher, Giambattista Tiepolo, Canaletto, Willam Hogarth

Poznavanje glavnih značilnosti in motivov francoskega rokokojskega slikarstva; poznavanje glavnih značilnosti italijanskega rokokojskega slikarstva in pomena njegovega raziskovanja svetlobe; razumevanje pomena družbenokritične dimenzije angleškega slikarstva za nadaljnji razvoj

Watteau: Gilles; Fragonard: Gugalnica; Boucher: Počivajoče dekline, Madame de Pompadour; Tiepolo: Personifikacija Amerike, knezoškofijska palača v Würzburgu; Canaletto: Pogled na sv. Marka in Doževo palačo; Hogarth: Mariage à la Mode

Galantne teme (*fêtes galantes*)

ROKOKO NA SLOVENSKEM

Rokokojski vpliv na Slovenskem ni močan, vidneje se uveljavi v dekoraciji posameznih notranjščin

Poznavanje uveljavitve rokokoja na Slovenskem v dekoraciji posameznih notranjščin

Romarska cerkev sv. Roka nad Šmarjem pri Jelšah; stopnišče Gruberjeve palače v Ljubljani; stopnišče mariborskega gradu

5. UMETNOST 19. IN 20. STOLETJA

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
5.1 NEOKLASICIZEM			
■ Uvod v umetnost neoklasicizma Oris kulturnozgodovinskih okoliščin (vpliv idej francoskega razsvetljenstva; francoska revolucija; Napoleonov vzpon in njegova osvajanja; nova arheološka odkritja, razvoj akademizma in historizma)	Razumevanje in ločevanje pojmov klasika, klasicizem in neoklasicizem; razumevanje vpliva arheoloških odkritij in umetnostne teorije na likovno umetnost; razumevanje razvoja akademizma in historizma	J. G. Sufflot: Panteon, Pariz; Canova: Napoleon Bonaparte	Klasika, klasicizem, neoklasicizem, francosko razsvetljenje, akademizem, historizem
■ Arhitektura Splošne slogovne značilnosti neoklasicistične arhitekture; obnavljanje motivov in oblik antične umetnosti; uveljavitev obsežnih perspektivnih zasnov v urbanizmu; poznavanje empira in njegove vloge v notranji dekoraciji	Poznavanje slogovnih značilnosti neoklasicistične arhitekture; razumevanje vpliva in povzemanja antičnega arhitekturnega jezika	K. G. Langhans: Brandenburška vrata, Berlin; Vignon in drugi: La Madeleine, Pariz; C. Percier in L. Fontaine: Slavolok zmage, Pariz; K. F. Schinkel: Stari muzej, Berlin	Empir
■ Kiparstvo Slogovne in motivne značilnosti neoklasicističnega kiparstva; z gledovanje po klasični antiki; neoklasicistični estetski kanon; poglobljena vsebinska obravnava antične mitologije; vodilni predstavnik: Antonio Canova	Poznavanje splošnih slogovnih in vsebinskih značilnosti neoklasicističnega kiparstva; razumevanje vloge in pomena klasične antike (slogovno in vsebinsko) za neoklasicistično kiparstvo	Canova: Amor in Psihe, Paolina Borghese, Sokratova smrt (relief)	
■ Slikarstvo Splošne slogovne značilnosti neoklasicističnega slikarstva; poudarjena sporočilnost, vezana na antično moralo in etiko; zgodovinski motivi; vodilni predstavnik: Jacques Louis David	Poznavanje slogovnih značilnosti neoklasicističnega slikarstva; prepoznavanje novih vsebin umetniških del, vezanih na sočasne zgodovinske dogodke in moralno poučne motive iz antične zgodovine, književnosti in mitologije	David: Prisega Horacijev, Umorjeni Marat, Kronanje Napoleona, Napoleon na prelazu sv. Bernarda; A. D. Ingres: Velika odaliska	
NEOKLASICIZEM NA SLOVENSKEM			
■ Arhitektura Nadaljevanje močne navezanosti na baročno tradicijo; manj izrazito uveljavljanje klasicističnih slogovnih značilnosti na Slovenskem	Razumevanje specifičnih razmer, ki onemogočajo širši razvoj neoklasicizma na Slovenskem; prepoznavanje posameznih slogovnih značilnosti neoklasicističnega arhitekturnega jezika	F. Coconi: fasada Souvanove hiše v Ljubljani; vrtna paviljona graščine Dol pri Ljubljani	

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Slikarstvo Slogovne prvine klasicizma v slikarstvu lokalnih delavnic na Slovenskem; Franc Kavčič in njegova vloga neoklasicističnega slikarja na Dunaju</p>	Poznavanje najpomembnejših Kavčičevih del; zavest o njegovi vlogi profesorja na dunajski akademiji	Kavčič: Fokion z ženama, Salomonova sodba	

5.2 HISTORIČNI SLOGI V ARHITEKTURI

<p>■ Zanimanje za preteklost, povezano s prebujeno nacionalno zavestjo; zgledovanje po zgodovinskih slogih; oblikovanje neoslogov (neoromanika, neogotika, neorenesansa, neobarok) ob uporabi nove tehnologije gradnje</p>	Poznavanje značilnosti historičnih del; razumevanje povezave med zanimanjem za preteklost in zgledovanjem po zgodovinskih slogih; prepoznavanje neoslogov; zavest o tem, da pri izbiri neosloga odloča njegov simbolni značaj; poznavanje uporabe novih tehničnih dosežkov in materialov pri gradnji stavb	C. Garnier: Opera v Parizu; Riedel-Dollmann: grad Neuschwanstein, Bavarska; C. Barry: Londonski parlament; H. von Ferstel: Votivna cerkev, Dunaj	Historicizem, historični slogi, eklekticizem, psevdoslogi, neoslogi
--	--	--	---

HISTORIČNI SLOGI NA SLOVENSKEM

<p>■ Historicizem na Slovenskem opredeljuje politična povezanost z avstroogrsko monarhijo</p>	Razumevanje razmaha historizma v avstroogrski monarhiji, ki z naraščanjem narodne zavesti dobi nacionalni poudarek	G. Pascoli: fasada frančiškanske cerkve v Novem mestu; J. Hrasky: Deželno gledališče v Ljubljani (zdaj Opera); L. Theyer: Filipov dvorec in kresija v Ljubljani	
---	--	---	--

5.3 INŽENIRSKA ARHITEKTURA

<p>■ Vpliv in posledice industrijske revolucije in novih tehnologij na arhitekturo; pojav novih gradbenih konstrukcij, ki prodirajo v jedro arhitekture in prevzemajo vse vidnejšo estetsko vlogo; nove gradbene naloge; vloga in pomen Združenih držav za razvoj gradnje v višino</p>	Razumevanje povezanosti industrijske revolucije, novih tehnologij, konstrukcij in številnih gradbenih nalog (železniške postaje, razstaviščne stavbe, objekti za svetovne razstave) na izoblikovanje inženirske arhitekture; poznavanje razvoja nebotičnikov in začetkov funkcionalne gradnje	J. Paxton: Kristalna palača, London; G. Eiffel: Eifflov stolp, Pariz; L. Sullivan: Wainwrightov nebotičnik, St. Louis, Missouri	Industrijska gradnja, inženirske konstrukcije, nebotičnik, funkcionalna gradnja
--	---	---	---

5.4 ROMANTIKA

■ Uvod v umetnost romantike

Oris kulturnozgodovinskih razmer (konec Napoleonove dobe, obnovitev francoske monarhije, nacionalna gibanja, grške vojne s Turki; umetnik v 19. stoletju ustvarja dela zase in iz lastne pobude; začetek dobe razstav in časopisne umetniške kritike); romantika kot stanje duha, jedro romantike pomeni revolucionarno, bolj neposredno razumevanje sveta in človeka, pristnejši stik z naravo in z globinami posameznikove duševnosti; romantika zavestno išče nove vsebine (narava, zagledanost v preteklost, eksotika, literatura) in nov likovni izraz (ustvarjalna subjektivnost)

Poznavanje ključnih kulturnozgodovinskih sprememb v družbi; razumevanje, da romantika v likovni umetnosti ni enovit slog, je bolj stanje duha, »romantičnega razpoloženja«; poznavanje najpomembnejših vsebinskih in oblikovnih značilnosti romantike; razumevanje, da namesto razumskosti in moralno didaktičnih vsebin prevladujejo čustvenost, poetika in osebne občuteni odnos do lepega

Friedrich: Popotnik nad zamegljeno pokrajino; Delacroix: Sardanapalova smrt

Romantika, individualizem, krajinarstvo

■ Slikarstvo

Nacionalna pogojenost romantičnega slikarstva; vpetost francoske romantike v družbeno dogajanje; literarni in zgodovinski motivi romantičnega slikarstva; romantično doživetje krajine in sublimno slikarstvo; vloga akvarela za razvoj angleškega krajinarstva; vodilni predstavniki: Théodore Géricault, Eugène Delacroix, Caspar David Friedrich, William Turner, John Constable; Francisco Goya kot vizionar moderne umetnosti

Zavedanje nacionalne pogojenosti romantičnega slikarstva; poznavanje francoske dramatične slikovitosti, zavezanosti sočasnemu dogajanju, zgodovinskim in literarnim motivom; predstavitev metafizične razsežnosti krajine in njene simbolne pomenljivosti; razumevanje vloge in pomena akvarela za razvoj romantične krajine; poznavanje revolucionarnih novosti Goyevega slikarstva

Géricault: Splav meduze; Delacroix: Svoboda vodi ljudstvo, Alžirke; Friedrich: Menih na morskem obali; Constable: Seneni voz; Turner: Dež, para in hitrost, Snežni vihar na morju; Goya: Gola Maja, Portret Karla IV. in njegove družine, 3. maj 1808: streljanje upornikov, Grozote vojne (jedkanica)

Sublimno slikarstvo, metafizika

■ Kiparstvo

Slogovne in vsebinske značilnosti romantičnega kiparstva

Poznavanje novih vsebin romantičnega kiparstva znotraj tradicije baročne plastike

F. Rude: Odhod prostovoljcev iz leta 1792 (marseljeza)

ROMANTIKA IN BIDERMAJER NA SLOVENSKEM

■ Uvod v umetnost romantike in bidermajerja na Slovenskem

Vpliv družbeno-zgodovinskih razmer na uveljavitev bidermajerja kot značilne meščanske kulture v razmerah po dunajskem kongresu; romantika na Slovenskem bolj kot spremljava, kot sestavni vsebinski del (čustveni poudarek ali razpoloženski nadih)

Razumevanje in poznavanje razlogov za uveljavitev bidermajerja kot značilne srednjeevropske meščanske kulture; poznavanje bidermajerja kot kulturno-zgodovinskega pojma, ki ponazarja odnos do življenja

Pernhart: Klanško jezero v nevihti; Tominc: Družina dr. Frušiča

Bidermajer, meščanski portret

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Slikarstvo Vsebinske in slogovne značilnosti bidermajerja na Slovenskem; uveljavitev meščanskega portreta z vsemi detajli noše, okrasa, meščanskega udobja in etikete (vodilni predstavniki: Matevž Langus, Mihael Stroj in Jožef Tominc); vzpon krajinarstva kot popotne topografske vedute (vodilna predstavnika: Marko Pernhart in Anton Karinger)</p>	<p>Predstavitev vsebinskih in slogovnih značilnosti meščanskega portreta; poznavanje vzpona krajinarstva kot meščanske interpretacije naravnih vrednot</p>	<p>Langus: Ljubljanski trgovec Hohn; Tominc: Avtoportret, Družina Mosconovih, Podoba očeta; Stroj: Luiza Pesjakova; Pernhart: Panorama s Stola; Karinger: Triglav iz Bohinja</p>	<p>Topografska veduta</p>

5.5 REALIZEM

<p>■ Uvod v umetnost realizma Oris kulturnozgodovinskih okoliščin, ki vplivajo na nastop realizma (hiter razvoj eksaktnih, naravoslovnih znanosti, ki se kažejo v filozofskem materializmu in življenjskem pozitivizmu, industrijska revolucija in njene posledice); realizem kot čimbolj objektivno prikazovanje resničnosti; nov razpon motivov (mestna in podeželska revščina)</p>	<p>Poznavanje kulturnozgodovinskih okoliščin, ki vplivajo na nastop realizma; predstavitev realizma kot smeri, ki poskuša podobo vsakdanje resničnosti prikazati čimbolj objektivno; razložiti osredotočenost slikarjev na sodobnost</p>	<p>Courbet: Pogreb v Ornansu; Millet: Paberkovaalce</p>	<p>Realizem, naturalizem</p>
<p>■ Slikarstvo Splošne slogovne in vsebinske značilnosti realizma; politični aktivizem in angažma umetnikov; zapisovanje resničnosti brez razkazovanja čustev; poveljevanje kmečkega dela in malega človeka v slikarstvu; nastop plenerizma v barbizonski šoli; vodilni predstavniki: Honoré Daumier, Gustave Courbet, Jean-François Millet</p>	<p>Poznavanje družbenokritične drže in aktivizma slikarjev; razumevanje neposrednega slikanja resničnosti brez razkazovanja čustev; predstavitev novega motivnega sveta realizma: kmet, delavec, mesto, svet dela; poznavanje začetkov in posledic slikanja na prostem</p>	<p>Daumier: V vagonu tretjega razreda, Ulica Transnonain (litografija); Courbet: Slikarjev atelje; Millet: Avemarija; C. Corot: Most v Nantesu</p>	<p>Litografija, karikatura, pariški Salon, barbizonska šola, plenerizem</p>

REALIZEM NA SLOVENSKEM

<p>■ Uvod v umetnost realizma na Slovenskem Uveljavitev smeri v ozkem umetnostnem krogu, brez ustreznega domačega družbenega zaledja; opozorilo na evropska umetnostna središča, kjer so se slovenski umetniki ustalili in delali (München, Pariz)</p>	<p>Razumevanje razlogov za delovanje slovenskih umetnikov v tujini</p>	<p>Jurij Šubic: Pred lovom; Kobilca: Poletje</p>	
---	--	--	--

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Slikarstvo Temeljne slogovne in vsebinske značilnosti realizma na Slovenskem; realizem v portretnem slikarstvu (vodilna predstavnik: Janez Šubic, Ivana Kobilca); žanrske in atmosfere krajinske študije (vodilni predstavnik: Jurij Šubic); realistični interijeri s poudarjeno psihologizacijo (Jožef Petkovšek); vloga in načela münchenske zasebne slikarske šole Antona Ažbeta</p>	<p>Predstavitev značilnosti slovenskega realizma pri posameznih avtorjih; védenje, da se slovenski realisti izražajo predvsem z življenjsko neposrednostjo, s sproščeno izrabo barv in svetlobe, v portretih pa iščejo osebne poteze portretirancev in njihova duševna razpoloženja; poznavanje začetkov uporabe fotografije v slikarstvu</p>	<p>Janez Šubic: Podoba očeta; Jurij Šubic: Stara mati šiva, Portret dr. Ivana Tavčarja; Petkovšek: Doma; Ažbe: Zamorka, Pevska vaja; Kobilca: Kofetarica, Otroci v travi; F. Vesel: Likarice</p>	<p>Ažbetova slikarska šola, atmosfere krajinske študije</p>
<p>■ Kiparstvo okoli leta 1900 Uveljavljanje realizma v kiparstvu; vezanost na akademizem ali historizem</p>	<p>Poznavanje portretov kulturnih delavcev, narejenih v tem obdobju</p>	<p>A. Gangel: spomenik Valentinu Vodniku; I. Zajec: spomenik F. Prešernu</p>	<p>Akademizem</p>

5.6 IMPRESIONIZEM

<p>■ Uvod v slikarstvo impresionizma Impresionizem kot nov način izražanja, ki se na uradnih razstavah akademske umetnosti ne more uveljaviti; Salon zavrnjenih leta 1863, prva razstava impresionistov leta 1874 kot alternativni načini razstavljanja; vsebinsko obračanje impresionizma k »heroizmu vsakdanjega življenja« (kavarne, zabave, praznovanja, sprehodi); obravnavanje motiva krajine kot čistega vizualnega vtisa</p>	<p>Razumevanje skupnega namena umetnikov, da se izrazijo zunaj zaprtega okolja uradno posvečene umetnosti; poznavanje novega načina izražanja, razvezanega literarnosti in simbolike, tradicionalnih pravil; razumevanje, da impresionizmu ni le za zvesto predstavljanje narave, temveč poskuša ujeti nenehno gibajočo se stvarnost</p>	<p>Manet: Zajtrk na travi; Monet: Impresija: sončni vzhod</p>	<p>Salon zavrnjenih, impresija, impresionizem, čisti vizualni vtis</p>
<p>■ Slikarstvo Splošne slogovne in vsebinske značilnosti impresionističnega slikarstva; slikanje na prostem, ki sledi svetlobnim in atmosferskim spremembam; novosti v tehniki; uveljavitev načela čistih barv; nov motivni svet; Édouard Manet kot inovator, »učitelj« in spremljevalec impresionistov; vodilni predstavniki: Claude Monet, Auguste Renoir, Edgar Degas</p>	<p>Predstavitev slikarstva na prostem in s tem povezanih spremembe v razumevanju barve, svetlobe, motiva; poznavanje vloge Maneta kot sodobnika (spremljevalca) impresionistov; poznavanje vodilnih predstavnikov impresionizma in značilnosti njihovega slikarstva</p>	<p>Manet: Olimpija; Monet: Postaja Saint-Lazare, Lokvanji; Renoir: Gugalnica, Le Moulin de la Galette, Zajtrk veslačev; Degas: Absint, Priklon</p>	

IMPRESIONIZEM NA SLOVENSKEM

■ Uvod v slikarstvo

impresionizma na Slovenskem

Slovenski impresionizem kot zapoznani odmev francoskega impresionizma in kot specifična oblika evropskega postimpresionizma; impresionizem kot nastop modernizma na Slovenskem; začetki institucionalizacije umetnosti na Slovenskem

Ovrednotenje specifičnega mesta slovenskega impresionizma v Evropi; predstavitev impresionizma kot prvega modernega likovnega gibanja na Slovenskem; poznavanje počasne vzporedne institucionalizacije umetnosti na Slovenskem

Grohar: Pomlad;
Jakopič: Breze v jeseni

■ Slikarstvo

Splošne slogovne in vsebinske značilnosti slovenskega impresionizma; poudarjena osebna izpovedna nota; osredotočenost na lirično krajino (značilna »štimumga«); vodilni predstavniki: Ivan Grohar, Rihard Jakopič, Matija Jama, Matej Sternen

Opredelitev splošnih vsebinskih in slogovnih značilnosti slovenskega impresionizma; poznavanje posebnih značilnosti vsakega od štirih vodilnih predstavnikov slovenskega impresionizma in njihov osebni razvoj

Grohar: Macesen,
Sejalec, Črednik;
Jakopič: Križanke v jeseni, Sava, Slepec; Jama: Vas v zimi, Most čez Dobro, Vrbe;
Sternen: Rdeči parazol, Na divanu, Ležeči akt

»Štimumga«

5.7 POSTIMPRESIONIZEM

■ Uvod v slikarstvo

postimpresionizma

Slogovno heterogeno obdobje, ki mu je skupna želja po raziskovanju posameznih vidikov impresionizma in težnja po vsebinsko bogatejši in intelektualnejši umetnosti; izstopanja umetnikov z izvirnim osebnim izrazom; vpliv neevropskih kultur na umetniško ustvarjalnost

Razumevanje postimpresionizma kot heterogenega obdobja, v katerem umetniki raziskujejo posamezne vidike impresionizma; prepoznavanje novih intelektualnih pobud; zavest o medkulturnih vplivih

Cézanne: Velike kopalke; Gauguin: Rumeni Kristus

Postimpresionizem

■ Slikarstvo

Predstavitev posameznih osebnosti in značilnosti njihove umetniške govornice: Cézannovo raziskovanje stvarnosti in njegov vpliv na umetnost 20. stoletja; Van Goghovo osebno doživetje slikarstvo; slogovne in vsebinske novosti Gauguinove umetnosti; Georges Seurat in njegovo raziskovanje rabe barve; začetki razvoja plakatne umetnosti (Henri de Toulouse-Lautrec)

Poznavanje glavnih predstavnikov postimpresionizma (Paul Cézanne, Paul Gauguin, Vincent Van Gogh) in njihovih usmeritev; predstavitev njihovega sloga slikanja in njihovega vpliva na umetnost 20. stoletja; poznavanje značilnosti pointilizma; razumevanje vloge Toulouse-Lautreca za razvoj plakata

Seurat: Nedeljski popoldan na otoku La Grande Jatte;
Van Gogh: Avtoportret z obrito glavo, Zvezdna noč, Žitno polje s krokarji;
Gauguin: Zdrava, Marija!, Od kod prihajamo, kdo smo, kam gremo?;
Cézanne: Gora Sainte-Victoire, Tihožitje; Toulouse-Lautrec: La Goulue

Neoimpresionizem, pointilizem, divizionizem, plakat

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Kiparstvo Odmik od akademizma 19. stoletja k novim kiparskim tehnikam in k novim interpretacijam tradicionalnih motivov; vodilni predstavnik: Auguste Rodin</p>	Poznavanje prispevka Augusta Rodina k razvoju novih kiparskih tehnik in interpretacij	Rodin: Misléc, Meščani Callaisa, Poljub, Vrata pekla	

5.8 SIMBOLIZEM

■ Uvod v slikarstvo simbolizma

Simbolizem kot reakcija na impresionizem; koncept simbolistične umetnine kot ideje, izražene z likovno govorico simbolov; tesna povezanost s simbolistično literaturo; napoved ekspresionizma in nadrealizma 20. stoletja

Védenje, da se simbolizem oblikuje kot reakcija na impresionizem; zavest o poudarjeni osebni izpovednosti skozi govorico simbolov; poznavanje pomena simbolizma za razvoj ekspresionizma in nadrealizma

G. Moreau: Saloma ali Prikazen

Simbolizem

■ Slikarstvo

Slogovna heterogenost; vsebinska povezanost s simbolistično literaturo; poudarek na subjektivnosti in osebnih simbolih

Poznavanje slogovne heterogenosti simbolističnega slikarstva in vsebinske povezanosti s simbolistično literaturo

O. Redon: Kiklop; E. Munch: Krik

Dekadenca, morbidnost

5.9 SECESIJA

■ Uvod v umetnost secesije

Secesija kot nova likovna ustvarjalnost, ki se loči od uradno priznanih akademskih združenj; mednarodno gibanje za prenovo dekorativnih in uporabnih umetnosti in arhitekture; uveljavitev novih estetskih idealov in svobodnejšega umetnostnega izraza; uporaba sodobnih tehnoloških možnosti in materialov

Poznavanje mednarodne narave gibanja in različnih poimenovanj sloga; predstavitev glavnih vsebinskih in oblikovnih novosti; izpostavitve dekorativne narave sloga in njegove uveljavitve v arhitekturi in notranji opremlitvi

J. M. Olbrich: paviljon Secesija, Dunaj; Hoffmann: Palais Stocklet, Bruselj, pogled v jedilnico

Secesija, art nouveau, jugendstil, stile liberty

■ Arhitektura

Secesijski slog se kaže predvsem v arhitekturni dekoraciji in uporabi novih materialov; arhitekt oblikuje celostno umetnino (od hiše do celovite notranje opreme); vodilni predstavniki: Victor Horta, Otto Wagner, Josef Hoffmann, Antonio Gaudi

Prepoznavanje secesijskih dekorativnih prvin; poznavanje vloge novih materialov in njihove uporabe v arhitekturi; zavest o stanovanjski hiši kot celostni umetnini; poznavanje glavnih značilnosti dunajske secesije in njen pomen za slovensko umetnost

V. Horta: stopnišče v hiši Tassel, Bruselj; Wagner: Fajančna hiša (Majolikahaus), Dunaj, paviljon za podzemno železnico na Karlovem trgu na Dunaju; Gaudi: Sagrada Familia, park Güell, hiša Milá v Barceloni

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Uporabna umetnost Načrtovanje predmetov za vsakdanjo uporabo, opreme, pohištva; uveljavitev značilnega ornamentalnega secesijskega sloga</p>	Prepoznavanje uporabe značilne secesijske dekorativne linije pri oblikovanju predmetov za vsakodnevno rabo	R. Lalique: sponka za pas; É. Gallé: svetilka v obliki zvončnice	
<p>■ Slikarstvo Formalne in vsebinske značilnosti secesijskega slikarstva; uveljavitev plakata kot razširjenega umetnostnega izdelka</p>	Predstavitev formalnih in vsebinskih značilnosti secesijskega slikarstva; razumevanje razvoja plakatne umetnosti in začetkov umetniškega oglaševanja	G. Klimt: Portret Adele B. Bauer, Poljub; A. Mucha: Plakat za Sarah Bernhardt v vlogi Medeje	Umetniško oglaševanje

SECESIJA NA SLOVENSKEM

<p>■ Uvod v secesijo na Slovenskem Vežanost začetkov secesijske umetnosti na Slovenskem na popotresno obnovo Ljubljane</p>	Poznavanje razlogov za uveljavitev secesijskega sloga v Ljubljani	Fabiani: Miklošičev trg, Ljubljana	
<p>■ Arhitektura Secesijska arhitektura kot najnaprednejša smer v okviru popotresne gradnje; uveljavitev dunajskega secesijskega sloga; predstavitev nekaterih skupnih slogovnih rešitev secesije na Slovenskem; vloga Maksa Fabianija kot urbanista in arhitekta in s tem povezani začetki moderne arhitekture v Sloveniji</p>	Poznavanje izraza secesijska Ljubljana; védenje, da secesija na Slovenskem nastaja z naslonom na dunajske arhitekturne rešitve; predstavitev in ovrednotenje Fabianijeve vloge v urbanizmu in arhitekturi popotresne Ljubljane	F. Sigmundt: Urbančeva veleblagovnica, Ljubljana; J. Vancaš: Grand hotel Union, Ljubljana; Fabiani: Bambergova hiša, Ljubljana	Secesijska Ljubljana
<p>■ Kiparstvo Secesijsko kiparstvo kot ena od najbolj naprednih likovnih smeri na Slovenskem</p>	Predstavitev secesijskega kiparstva kot najbolj napredne likovne smeri svojega časa; prepoznavanje secesijskih formalnih kiparskih značilnosti	F. Berneker: spomenik Primožu Trubarju	

5.10 ARHITEKTURA 20. STOLETJA

ARHITEKTURA PRVE POLOVICE 20. STOLETJA

■ Uvod v arhitekturo prve polovice 20. stoletja

Nastop modernizma v arhitekturi v povezavi z razmahom funkcionalizma (oblika stavbe mora upoštevati in odsevati njeno namembnost in poudarjati konstrukcijo) in z nasprotovanjem dekorativnosti; uporaba novih gradbenih materialov; novi konstrukcijski koncepti in proizvodne metode; arhitektura v službi množične družbe; arhitektura kot nosilec socialnih programov in utopičnih demokratičnih zahtev

Zmožnost predstavitve ideje funkcionalizma in njene izpeljave v arhitekturi; poznavanje uporabe novih materialov, ki omogočajo racionalno in standardizirano gradnjo; poznavanje glavnih značilnosti moderne arhitekture

A. Sant'Elia: projekt za Città Nuova; Le Corbusier: Villa Savoie, Poissy

Funkcionalizem, »forma sledi funkciji«

■ Bauhaus

Šola sodobnega oblikovanja, arhitekture in obrti; oblikovanje vizije »totalne umetnosti«, ki naj združuje najrazličnejše medije; želja, izraziti družbene spremembe skozi umetnost

Poznavanje pomena Bauhauasa kot prve sodobne šole modernega oblikovanja; poznavanje osnovnih načel in usmeritev šole

W. Gropius: Bauhaus, Dessau; izdelki umetne obrti in oblikovanja šole Bauhaus

Bauhaus »totalna umetnost«

■ Mednarodni slog (internacionalni stil)

Slog moderne arhitekture s skupnimi prepoznavnimi arhitekturnimi značilnostmi (prosti, odprto oblikovani tloris, ravna streha, gladko obdelani stavbni kubusi, ki oblikujejo abstraktne kompozicije, sestavljanje vodoravnih in navpičnih linij); sprva nosilec socialističnih idej

Predstavitve mednarodnega sloga in njegovih arhitekturnih značilnosti; prepoznavanje značilne arhitekture mednarodnega sloga

Le Corbusier: Unité d'habitation, Marseille

Mednarodni slog, racionalistična arhitektura, prosti tloris

■ Le Corbusier

Ključni oblikovalec mednarodnega sloga, načrtovanje hiš kot strojev za bivanje; utemeljitelj modernega urbanizma (osredotočenost istovrstnih dejavnosti v posameznih mestnih območjih, prosto postavljanje uličnih blokov v stavbno mrežo)

Poznavanje Le Corbusierjevega koncepta hiše kot stroja za bivanje; poznavanje temeljnih značilnosti in idej modernega urbanizma

Le Corbusier: načrt Voisin ali načrt za mesto s tremi milijoni prebivalcev, Notre-Dame-du-Haut, Ronchamp

»Hiša je stroj za bivanje«

Moderni urbanizem

■ Mies van der Rohe

Eden najvidnejših predstavnikov mednarodnega sloga; prvi načrtuje steklene stolpnice

Zavest o Van der Rohejevem prispevku k mednarodnemu slogu

Van der Rohe: nemški paviljon za svetovno razstavo, Barcelona

■ Frank Lloyd Wright

Uveljavitev organske arhitekture; prilagajanje arhitektonskih oblik naravi; prevladujoča horizontala

Poznavanje Wrightove odprte in organsko raščene arhitekture

Wright: Hiša Robiejev, Hiša nad slapom, Guggenheimov muzej, New York

Organska arhitektura

ARHITEKTURA DRUGE POLOVICE 20. STOLETJA

■ Uvod v arhitekturo druge polovice 20. stoletja

Obnova mest po opustošenju druge svetovne vojne; politična, ekonomska, intelektualna moč Združenih držav, ki se kaže v novem videzu splošno sprejetega mednarodnega sloga; široka povojna uveljavitev arhitekture mednarodnega sloga vodi k uniformnosti in brezosebnosti arhitekturnih gradenj; poskusi odmika od racionalizma v arhitekturi; uveljavitev idej kritičnega regionalizma

Razumevanje obnove porušene Evrope kot možnosti realizacije idej mednarodnega sloga; zavedanje, da v ZDA mednarodni slog postane izraz (ekonomske, politične) moči; zavest o široki povojni uveljavitvi mednarodnega sloga; zavest o njegovi postopni neučinkovitosti, nepriljubljenosti; iskanja novih rešitev

Van der Rohe: Sagramova stolpnica, New York

O. Niemeyer: Trg treh sil, Brazilija; E. Saarinen: Terminal TWA, letališče Kennedy; J. Utzon: Opera v Sydneyju

Kritični regionalizem

■ Postmodernizem

Kot slogovno raznolika arhitektura, značilno eklektična, ironična, pogosto karikirano predeluje pretekle sloge in ob tem uporablja najmodernejšo tehnologijo; vrača se k tradicionalni urbanosti

Prepoznavanje postmodernistične arhitekture in njenih značilnosti

C. Moore: Italijanski trg v New Orleansu; I. M. Pei: piramida v Louvru, Pariz; R. Piano in R. Rogers: Center Georges Pompidou, Pariz; F. O. Gehry: Guggenheimov muzej, Bilbao

Postmodernizem, dekonstruktivizem, neomodernizem

■ Danes koeksistenca različnih usmeritev

Visoko tehnološka arhitektura, dekonstruktivizem, kritični regionalizem, neomodernizem ...

Zavest o sodobni koeksistenci različnih slogovnih usmeritev

SLOVENSKA ARHITEKTURA 20. STOLETJA

Arhitektura prve polovice 20. stoletja na Slovenskem

■ Uvod v arhitekturo prve polovice 20. stoletja na Slovenskem

Družbenoekonomske razmere na Slovenskem (konzervativnost okolja, manj razvita industrija in infrastruktura); Dunaj kot prostor formiranja in uveljavitve vodilnih predstavnikov moderne slovenske arhitekture; raznolika stilna usmeritev prve polovice 20. stoletja (sprva secesijski dekorativizem, ekspresionistično zaznamovano iskanje narodnega sloga, Plečnikovo upoštevanje klasičnega arhitekturnega izročila); prevlada zmerne funkcionalizma v tridesetih; vodilni predstavniki moderne arhitekture na Slovenskem: Maks Fabiani, Jože Plečnik in Ivan Vurnik

Razumevanje vpliva družbenoekonomskih razmer na postopno uveljavljanje moderne arhitekture na Slovenskem; poznavanje slogovne usmeritve slovenske arhitekture prve polovice 20. stoletja in uveljavljanje zmerne funkcionalizma

Plečnik: Zacherlova hiša na Dunaju; Vurnik: Sokolski dom na Taboru, Ljubljana

Predstavitev dela utemeljiteljev moderne arhitekture na Slovenskem

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Jože Plečnik Tri pomembna obdobja njegovega delovanja (dunajsko, praško in ljubljansko); slogovni razvoj od secesije do osebno zaznamovanega sloga; Plečnikova vloga in pomen v slovenski arhitekturi 20. stoletja</p>	<p>Predstavitve treh obdobj Plečnikovega ustvarjalnega opusa; poznavanje njegovega slogovnega razvoja in upoštevanja klasičnega arhitekturnega izročila</p>	<p>Plečnik: cerkev Svetega Duha na Dunaju, preureditev Hradčanov, NUK, Žale, Tromostovje</p>	<p>Plečnikova Ljubljana</p>
<p>■ Ivan Vurnik Eden pionirjev modernizma; oblikovanje »narodnega sloga« v okviru postsecesijske arhitekture; pozneje uveljavitev zmerne funkcionalizma</p>	<p>Prepoznavanje barvno izraznih dekorativnih prvin Vurnikovega »narodnega sloga«; zavest o funkcionalističnih prvinah v njegovem poznejšem opusu</p>	<p>Vurnik: Zadržna gospodarska banka, športno kopališče v Radovljici</p>	<p>»Narodni slog«</p>
<p>■ Vladimir Šubic Predstavnik zmerne funkcionalizma, arhitekt ljubljanskega Nebotičnika</p>	<p>Predstavitve Vladimirja Šubice kot arhitekta ljubljanskega Nebotičnika</p>	<p>Šubic: Nebotičnik</p>	

Arhitektura druge polovice 20. stoletja na Slovenskem

■ Uvod v arhitekturo druge polovice 20. stoletja na Slovenskem

Hiter razvoj mest po drugi svetovni vojni; novonastala mesta; nadaljnja razširitev funkcionalizma in uveljavitev predvsem dveh stavbnih tipov: stolpnice in paviljonske stavbe; v poznih sedemdesetih s pojavom postmodernizma ponovna uveljavitev strnjene bloka

Poznavanje hitrega razvoja in nastanka mest po drugi svetovni vojni; zavest o povojni uveljavitvi prvin mednarodnega sloga in o njegovem prilagajanju družbenim razmeram

Ravnikar: načrt mesta Nova Gorica; Mihevc: Kozolec, Ljubljana

■ **Edvard Ravnikar**

Najvidnejši arhitekt in urbanist obdobja druge polovice 20. stoletja

Poznavanje dela in slogovne usmeritve arhitekture in urbanizma Edvarda Ravnikarja

Ravnikar: občinska stavba v Kranju, Trg republike v Ljubljani

■ **Edo Mihevc**

Predstavnik podaljšane funkcionalizma, gradi značilne poslovne stavbe in turistične objekte

Poznavanje ključnih poslovnih in turističnih objektov Eda Mihevca

Mihevc: Metalka v Ljubljani

5.11 SLIKARSTVO IN KIPARSTVO 20. STOLETJA

MODERNIZEM IN DOBA ZGODOVINSKIH AVANTGARD

■ Uvod v modernizem in dobo zgodovinskih avantgard

Opredelitev pojma modernizem; sprememba pomena in položaja umetnosti v družbi; težnja po novosti (invenciji) kot bistveni sestavini umetnosti; opredelitev avantgardnih gibanj in njihovih skupnih značilnosti; pomen manifesta ob uveljavitvi avantgardnih skupin

Opredelitev modernizma in temeljne značilnosti modernizma; poznavanje skupnih značilnosti avantgardnih gibanj in njihovega nastopanja

Kandinski:
Kompozicija;
Duchamp: Pisoar

Modernizem,
avantgarda,
manifest, invencija

■ Fauvizem

Fauvizem kot slikarska smer brez natančno izdelanega programa; družji jo uporaba močnih čistih barv in poenostavljenih ploskovitih oblik; vodilni predstavnik: Henri Matisse

Razumevanje fauvizma kot slikarske smeri, ki moč izraza stopnjuje z uporabo čistih barv

Matisse: Portret z zeleno črto, Ples, Rdeča soba

Fauvizem

■ Ekspresionizem

Ekspresionizem kot protest zoper družbeno dogajanje; močne barve in deformacija oblik kot osebni izraz razpoloženja in duhovnega doživetja; naslon na primitivno in eksotično umetnost; pomen in uporaba grafike; ekspresionistični skupini Die Brücke (Most) in Der blaue Reiter (Modri jezdec); vodilni predstavniki: Ernest Ludwig Kirchner, Emil Nolde, Franz Marc

Poznavanje vsebinskih in formalnih novosti ekspresionističnega slikarstva; predstavitev predhodnikov ekspresionizma in skupin Die Brücke in Der blaue Reiter

Kirchner: Avtoportret z modelom; Nolde: Ples okoli zlatega teleta; Marc: Modri konj 1

Ekspresionizem,
Die Brücke, Der blaue Reiter

■ Kubizem

Oblikovanje novih oblikovnih in konceptualnih načel; spremenjena načela kompozicije in perspektive; analitično razstavljanje predmetov na geometrijske oblike; vpliv afriške umetnosti na oblikovanje; simultanost dogajanja kubističnega jezika; kolaž kot nova tehnika; vodilna predstavnika: Pablo Picasso, Georges Braque

Poznavanje novih oblikovnih in konceptualnih načel kubizma; védenje o vplivu afriške umetnosti na oblikovanje kubizma

Picasso: Avignonske gospodične, Steklenica, kozarec in violina, Guernica; Braque: Žena z mandolino

Kubizem, kolaž

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Futurizem Gibanje, ki izpostavi potrebo po prelomu s preteklostjo; osrediščanje na prihodnost, povečevanje tehnike, vojne, hitrosti, gibanja; ponazoritev razgibanosti v časovnem zaporedju; vodilni predstavniki: Carlo Carra, Umberto Boccioni, Giacomo Balla</p>	Razumevanje futurizma kot gibanja, ki je rušilo razpoloženo do preteklosti in slavi moderno civilizacijo; prepoznavanje simultane dogajanja in gibanja v formalni likovni govorici	Carra: Pogreb anarhista Gallija; Boccioni: Edinstvene oblike nadaljevanja v prostoru; Balla: Dinamizem psa na vrvi	Futurizem, kronofotografija
<p>■ Konstruktivizem Zahteva, naj bo umetnost uporabna v vsakdanjem življenju; ideja, da je umetnik delavec; uporaba novih materialov pri konstruiranju sil in napetosti v prostoru; vodilni predstavniki: Vladimir Tatlin, Naum Gabo, Antoine Pevsner</p>	Razumevanje konstruktivizma kot smeri, ki poudarja povezanost umetnosti in življenja; prepoznavanje principa konstruiranja sil in napetosti v prostoru	Tatlin: Spomenik tretji internacionali; Gabo: Ženska glava; Pevsner: Konstrukcija	Konstruktivizem
<p>■ Dadaizem Dadaizem kot posebna umetniška drža, ki vključuje provokacijo in ironijo; umetniški upor proti obstoječemu redu; problematiziranje umetnosti in vzpostavljanje novih oblik umetnostnega izraza; močan vpliv na nadrealizem; vodilni predstavniki: Marcel Duchamp, Kurt Schwitters</p>	Razumevanje dadaizma kot upora proti obstoječemu redu; poznavanje dadaističnega problematiziranja umetnosti in vzpostavljanja novih oblik umetnostnega izraza	Duchamp: Akt, ki se spušča po stopnišču, L.H.O.O.Q.; Schwitters: Merzbild 25A	Dadaizem, fotomontaža, ready-made, asemblaž, konceptualna umetnost
<p>■ Nadrealizem Nov pogled na življenje in svet; neobremenjeno, impulzivno ustvarjanje, razumljeno kot psihični avtomatizem; vključevanje toka podzavesti in sanj; uvajanje novih slikarskih tehnik in vzpostavitev različnih ustvarjalnih pristopov; vodilni predstavniki: Max Ernst, Juan Miró, Salvador Dalí, Marc Chagall, René Magritte, Paul Klee</p>	Razumevanje nadrealističnega pogleda na svet in njihovega vključevanja sveta podzavesti in sanj v življenje in ustvarjanje; poznavanje novih slikarskih tehnik in različnih pristopov k nadrealističnemu ustvarjanju	Ernst: Nevestina toaleta; Dalí: Vztrajnost spomina; Magritte: Evklidovi sprehodi; Miró: Materinstvo; Klee: Mali kvadrat s smreko; Chagall: Avtoportret s sedmimi prsti	Nadrealizem, psihični avtomatizem, frotaž, dekalkomanija, filmski nadrealizem, veristični in abstraktni nadrealizem
<p>■ Abstraktna umetnost Ne kot smer ali zgodovinski slog, ampak kot način likovnega izražanja, ki se v različnih oblikah ohranja do danes; slike imajo samo likovno vsebino; barva, oblika, kompozicija, ploskev, volumen spregovorijo sami zase; različne usmeritve: lirična in geometrijska abstrakcija; vodilni predstavniki: Vasilij Kandinski, Piet Mondrian, Kazimir Malevič</p>	Poznavanje abstraktne (nefiguralne, brezpredmetne) umetnosti kot specifičnega načina likovnega izražanja, ki ne obnavlja oblik stvarnega sveta in nima vsebine v pravem pomenu besede; vedenje, da v ospredje stopajo prvine likovnega izražanja; ločevanje lirične in geometrijske abstrakcije	Kandinski: Krajina z rdečim madežem, Črni lok; Mondrian: Drevo, Kompozicija z rdečo, rumeno in modro; Malevič: Suprematistična kompozicija, Črni kvadrat na belem ozadju	Postopek abstrahiranja, abstraktna umetnost, lirična in geometrijska abstrakcija, suprematizem

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Kiparstvo prve polovice 20. stoletja</p> <p>Novi materiali in različni pristopi k obdelavi kipa; težnja k abstrakciji; soočanje polnih in praznih form; vključevanje tako imenovanega notranjega prostora s kotanjami; gibljive plastike – mobili; vodilni predstavniki: Constantin Brancusi, Hans Arp, Henry Moore, Alberto Giacometti</p>	<p>Poznavanje kiparstva prve polovice 20. stoletja kot vzporednice slikarskim raziskovanjem; zavest o uporabi novih materialov, o težnji k abstrakciji, o soočanju polnih in praznih oblik, o vključevanju notranjega prostora in o giblivi plastiki</p>	<p>Brancusi: Poljub, Ptica v prostoru; Arp: Konkrecija; Moore: Kralj in kraljica, Ležeča figura; Giacometti: Visoka figura</p>	<p>Polne forme, prazne forme, notranji prostor, mobile</p>

SLIKARSTVO IN KIPARSTVO PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

<p>Eksodus evropskih umetnikov v Ameriko in vzpon New Yorka kot novega centra moderne umetnosti sredi stoletja; abstraktni ekspresionizem kot ameriški prispevek k moderni umetnosti; pop art s tematiko trivialne potrošniške kulture kot reakcija na elitizem in hermetičnost abstraktnega ekspresionizma; naglo sledenje različnih umetnostnih usmeritev -izmov (op art, kinetična umetnost, minimalizem, hiperrealizma); razslojevanje umetniškega predmeta in uveljavitev konceptualne umetnosti; umetnost v zunajgalerijskih prostorih (land-art); vloga sodobnega umetnostnega sistema (umetniki, kritiki, galeristi, zbiralci, moč medijev); vloga velikih razstav sodobne umetnosti</p>	<p>Poznavanje zgodovinskih okoliščin, ki privedejo do vzpona newyorške šole po drugi svetovni vojni; poznavanje vsebinskih in formalnih značilnosti abstraktnega ekspresionizma; poznavanje in razlaga vsebinskih in oblikovnih novosti pop arta; prepoznavanje in navedba ključnih usmeritev in značilnosti umetnosti druge polovice 20. stoletja; zavedanje o pomenu in vlogi sodobnega umetnostnega sistema</p>	<p>J. Pollock: Številka 31; M. Rothko: Rdeče, oranžno; A. Calder: Mobile; V. Vasarely: CTA 102; A. Warhol: Marilyn Monroe, L. Fontana: Prostorski koncept, D. Judd: Brez naslova; R. Smithson: Spiralni pomol</p>	<p>Abstraktni ekspresionizem, akcijsko slikarstvo, optična umetnost, minimalizem, pop art, arte povera, konceptualna umetnost, land art</p>
--	--	---	---

SLOVENSKO SLIKARSTVO IN KIPARSTVO 20. STOLETJA

Slovensko slikarstvo in kiparstvo prve polovice 20. stoletja

■ Uvod v slikarstvo in kiparstvo 20. stoletja na Slovenskem

20. stoletje kot čas utrjevanja slovenske samozavesti (Ljubljana postane glavno mesto republike); med vojnama umetniki študirajo v tujini (Pariz, Praga, Zagreb); od impresionizma naprej sledenje razvoju modernizma v Zahodni Evropi; značilno počasno prodiranje abstrakcije in ohranjanje figuralne zasnove likovnega dela (barvni realizem); po drugi svetovni vojni uveljavitev sočrealizma; šele v šestdesetih uveljavitev abstrakcije

Zavedanje o postopnem razvoju modernizma na Slovenskem; zavest o počasnem prodiranju abstrakcije

F. Kralj: Umetnikova družina; Stupica: Veliki svetli avtoportret

Učne vsebine	Učni cilji	Temeljni spomeniki	Pomembnejši pojmi
<p>■ Ekspressionizem in nova stvarnost Odziv na spremembe, pogojene s kataklizmo prve svetovne vojne; heterogeno gibanje; avtorje veže formalni subjektivizem (deformacija forme, ekspresivno popačenje); ekspresionizem kot močna čustvena izraznost; poudarjeno zavzemanje za duhovno prenovu; nova stvarnost kot smer, ki odslikava predmetni svet okrog sebe; vodilni predstavniki: France in Tone Kralj, Veno Pilon, Božidar Jakac</p>	<p>Razumevanje slovenskega likovnega ekspresionizma kot odgovora na izkušnjo prve svetovne vojne in povojne stvarnosti; prepoznavanje formalnih in vsebinskih značilnosti ekspresionizma in nove stvarnosti</p>	<p>F. Kralj: Umetnik (kip), Kmečki in mestni otroci; T. Kralj: Zadnja večerja, Avtoportret z ženo, Slovenska svatba; Pilon: Portret Marija Kogoja, Romarska cerkev, Tihožitje s hruško; Jakac: Koncert, Ulica ponoči</p>	<p>Nova stvarnost</p>
<p>■ Slovenska avantgarda Kratkotrajnost, omejenost na ozek krog ljudi, internacionalna usmerjenost; delovanje skupine okrog revije Tank in multimedijско povezovanje vej umetnosti (likovnost, glasba, gledališče, literatura) v umetniški dogodek; Avgust Černigoj kot utemeljitelj konstruktivizma na Slovenskem; povezave z italijanskim futurizmom; Stane Kregar kot nadrealist, po drugi svetovni vojni pa začetnik abstraktne umetnosti pri nas</p>	<p>Zavest o kratkotrajnosti slovenske avantgarde in njeni internacionalni usmerjenosti; zavest o novomeški pomladi, delovanju skupine okrog revije Tank in multimedijsem povezovanju umetnosti v umetniški dogodek; poznavanje vloge Černigoja kot utemeljitelja konstruktivizma na Slovenskem; poznavanje Kregarjevega nadrealizma in povojne abstrakcije</p>	<p>Naslovnica revije Tank; Černigoj: Portret Srečka Kosovela; Kregar: Večer v maju</p>	<p>Novomeška pomlad, revija Tank, multimedijско povezovanje</p>
<p>■ Barvni realizem Značilno ohranja figuralne osnove likovnega dela v umetnosti pred drugo svetovno vojno; vrnitev k tradicionalnim ikonografskim temam; glavni predstavniki: Gojmir Anton Kos, Miha Maleš, France Mihelič</p>	<p>Poznavanje barvnega realizma kot smeri, ki ohranja figuralno osnovo likovnega dela in pomeni vračanje k tradicionalnim ikonografskim temam</p>	<p>Kos: Tihožitje z vinskim kozarcem; Maleš: Spomin na Benetke; Mihelič: Ptujška Gora</p>	<p>Barvni realizem</p>
<p>■ Ljubljanska grafična šola Skupina umetnikov med vojnama, ki se intenzivno ukvarjajo z grafiko; po drugi svetovni vojni vpliv na nastanek in uveljavitev Mednarodnega grafičnega bienala v Ljubljani; kvaliteta in pomen slovenske grafike v svetovnem merilu; vodilni predstavniki: Božidar Jakac, Riko Debenjak, Miha Maleš, Marjan Pogačnik, Lojze Spacal, France Mihelič, Stane Bernik</p>	<p>Poznavanje Ljubljanske grafične šole in njenega vpliva na nastanek in uveljavitev Mednarodnega grafičnega bienala v Ljubljani, zavest o kvaliteti in pomenu slovenske grafike v svetovnem merilu</p>	<p>Debenjak: Kraška kariatida; Mihelič: Mrtvi kurent; Maleš: Makedonke; Jakac: Poslednje zvezde; M. Pogačnik: Pomladna svečanost; L. Spacal: Kraški portal; Bernik: Pismo</p>	<p>Ljubljanska grafična šola, Mednarodni grafični bienale</p>

Slovensko kiparstvo in slikarstvo druge polovice 20. stoletja

■ Umetnost po drugi svetovni vojni

Uveljavitev modernizma po letu 1950; modernistična figuralika in osebna izrazna likovna govorica avtorjev; prehod v abstrakcijo v slikarstvu in kiparstvu; nastop informela; vodilni predstavniki: Gabriel Stupica, Marij Pregelj, France Mihelič, Zdenko Kalin, Drago Tršar, Jakob Savinšek, Stane Kregar, Zoran Mušič

Poznavanje povojnih usmeritev slovenskega slikarstva: modernistična figuralika, abstrakcija, informel; prepoznavanje formalnih in vsebinskih značilnosti posameznih usmeritev

Stupica: Miza z igračkami, Zmagoslavje Flore; Pregelj: Pompejansko omizje, Avtoportret; Mihelič: Kvintet; Z. Kalin: Otroške igre; Kregar: Po žetvi; D. Tršar: Človek v času in prostoru; Savinšek: Protest, Ženski torzo; Mušič: Preprosta ograda, Nismo poslednji

Modernistična figuralika, informel

■ Nastop neoavantgard

Skupina OHO kot neoavantgarda 60. let; sočasnost z evropskimi umetnostnimi tokovi, podiranje tradicionalnega statusa galerijske umetnosti s happeningi, performansi, javnimi nastopi; skupina Irwin kot tako imenovana retrogarda osemdesetih in devetdesetih z značilnim uporabljanjem in navajanjem zgodovinskih avantgard (retroprincip, eklekticism, uprizarjanje ideologije)

Zavest o delovanju in razsežnostih neoavantgardne skupine OHO in skupine Irwin

OHO: Projekti, Žito in vrvica; M. Pogačnik: Mavčni odlitki stekleničk; Irwin: Kapital

Neoavantgarda, happening, performans, retrogarda, retroprincip, eklekticism

■ Premik iz modernizma v postmodernizem

Pojav nove podobe kot prevlade figuralike nad abstrakcijo; procesi v umetnosti devetdesetih in sodobna umetnost

Zavest o novi podobi kot premiku iz modernizma v postmodernizem in o procesih v sodobni umetnosti

Ž. Marušič: Uspavanka ali tri krave za štiri

Nova podoba, postmodernizem

5. KANDIDATI S POSEBNIMI POTREBAMI

Zakon o maturi v 4. členu določa, da kandidati opravljajo maturo pod enakimi pogoji. Kandidatom s posebnimi potrebami, ki so bili usmerjeni v izobraževalne programe z odločbo o usmeritvi, v utemeljenih primerih pa tudi drugim kandidatom (poškodba, bolezen), se lahko glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje prilagodi način opravljanja mature in način ocenjevanja znanja.

Možne so naslednje prilagoditve:

1. opravljanje mature v dveh delih, v dveh zaporednih rokih;
2. podaljšanje časa opravljanja maturitetnega izpita (tudi odmorov, možno je več krajših odmorov);
3. prilagojena oblika izpitnega gradiva (npr. Braillova pisava, povečava, kjer je prevod vprašanj nemogoč, zapis izpitnega gradiva na disketi ...);
4. poseben prostor;
5. prilagojena delovna površina (dodatna osvetlitev, možnost dviga ...);
6. uporaba posebnih pripomočkov (Braillov pisalni stroj, ustrezna pisala, folije za pozitivno risanje ...);
7. izpit s pomočnikom (npr. pomočnik bralec ali pisar);
8. uporaba računalnika;
9. prirejeni ustni izpit in izpit slušnega razumevanja (oprostitev, branje z ustnic, prevajanje v znakovni jezik);
10. prilagoditev opravljanja praktičnega dela maturitetnega izpita (npr. prilagoditev opravljanja seminarske naloge, vaj);
11. prilagojen način ocenjevanja (npr. napake, ki so posledica kandidatove motnje, se ne upoštevajo, pri ocenjevanju zunanji ocenjevalci sodelujejo s strokovnjaki za komunikacijo s kandidati s posebnimi potrebami).

6. LITERATURA

Pri pripravi na splošno maturo kandidati uporabljajo učbenike in učna sredstva, ki jih je potrdil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje. Potrjeni učbeniki in učna sredstva so zbrani v **Katalogu učbenikov za srednjo šolo**, ki je objavljen na spletni strani Zavoda Republike Slovenije za šolstvo (www.zrss.si).

6.1 PRIPOROČLJIVA LITERATURA ZA DIJAKE

1. CANKAR, Izidor: Uvod v umevanje likovne umetnosti: Sistematika stila. 1. izd. Ljubljana: Slovenska matica, 1929
2. HOLLINGSWORTH, Mary: Umetnost v zgodovini človeštva. Ljubljana: DZS, 1993
3. IZBRANA dela slovenskih avtorjev iz zbirk Moderne galerije. Ljubljana: Moderna galerija, 1995
4. KOCH, Wilfried: Umetnost stavbarstva. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1999
5. KULTURNA dediščina meniških redov. Ljubljana: Uprava Republike Slovenije za kulturno dediščino, 1996. (Po poteh slovenske kulturne dediščine; zv. 5)
6. KULTURNI in naravni spomeniki Slovenije: zbirka vodnikov. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine, 1965
7. SLIKARSTVO in kiparstvo v Sloveniji od 13. do 20. stoletja: vodnik. Ljubljana: Narodna galerija, 1998
8. UMETNOSTNE monografije (zbirka). Ljubljana: Mladinska knjiga, 1995
9. UMETNOST: svetovna zgodovina. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2000
10. ŠUMI, Nace: Po poti baročnih spomenikov Slovenije. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za varstvo naravne kulturne dediščine, 1992
11. ŠUMI, Nace: Slovenija – umetnostni vodnik. Ljubljana: Marketing 013 ZTP, 1990
12. ZGODOVINA slikarske, kiparske in arhitekturne umetnosti. Ljubljana: Modrijan, 1998

6.2 PRIPOROČLJIVA LITERATURA ZA UČITELJE

1. ARS Sloveniae (zbirka). Ljubljana: Mladinska knjiga, 1967
2. BADURINA, Andjelko: Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva. 1. izd. Zagreb: Sveučilišna naklada Lieber, Kršćanska sadašnjost, 1975
3. BUTINA, Milan: Slikarsko mišljenje. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1995
4. CANKAR, Izidor: Zgodovina likovne umetnosti v zahodni Evropi. 1. izd. Ljubljana: Slovenska matica, 1930
5. CHEVALIER, Jean in Alain Gheerbrant: Slovar simbolov: miti, sanje, liki, običaji, barve, števila. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993
6. COTTERELL, Arthur: Miti in legende: ilustrirana enciklopedija. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998
7. ENCIKLOPEDIJA Slovenije. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1987
8. JANSON, Horst: History of Art. 1. ed. New York: Harry N. Abrams, 1969
9. GERM, Tine: Uvod v ikonografijo. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 2001

10. GOMBRICH, Ernst: The Story of Art. 1. ed. London: Phaidon Press Limited, 1950
11. GOTIKA v Sloveniji (urednik Höfler J.). Ljubljana: Narodna galerija, 1995
12. LYNTON, Norbert: Zgodba moderne umetnosti. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1994
13. LEKSIKON slikarstva. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 1996
14. MENAŠE, Luc: Evropski umetnostnozgodovinski leksikon. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1971
15. PIRKOVIČ, Jelka: Secesijska arhitektura v Sloveniji. Ljubljana: Ministrstvo za kulturo, Uprava Republike Slovenije za kulturno dediščino, 1997
16. SCHMIDT, Joel: Slovar grške in rimske mitologije. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1995
17. SLIKARJI: zbirka žepnih monografij. Ljubljana: DAG Grafika, 1998
18. SPROCCATI, Sandro: Vodnik po slikarstvu. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991
19. SEMENZATO, Camillo in Nataša Golob: Svet umetnosti. 1. izd. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1979
20. UMETNOST v slikah (zbirka). Ljubljana: DZS, 1969
21. VRHUNCI likovne umetnosti. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1994

Opomba: Navedene so vse prve izdaje, veljajo pa tudi vse naslednje.

7. PRIMERI IZPITNIH VPRAŠANJ

7.1 PISNI DEL IZPITA

*Opomba: Predmetnemu izpitnemu katalogu je priložena barvna priloga.

1. POZNAVANJE EGIPČANSKE ARHITEKTURE

A) Večina arhitekturnih, kiparskih in slikarskih spomenikov egipčanske umetnosti je imela natančno določeno religiozno vlogo. Kakšna je bila osnovna funkcija:

1. grobne arhitekture: _____

2. tempeljske arhitekture: _____

(1 točka)

B) Grobna arhitektura se je skozi obdobja spreminjala. Pred vami je predstavljena s slikami 1, 2, 3 in 4. Poimenujte vsako od stopenj v razvoju grobne arhitekture. Zapišite jih v pravilnem kronološkem zaporedju (od 1 – najstarejše, do 4 – najmlajše).

1. _____ , slika _____

2. _____ , slika _____

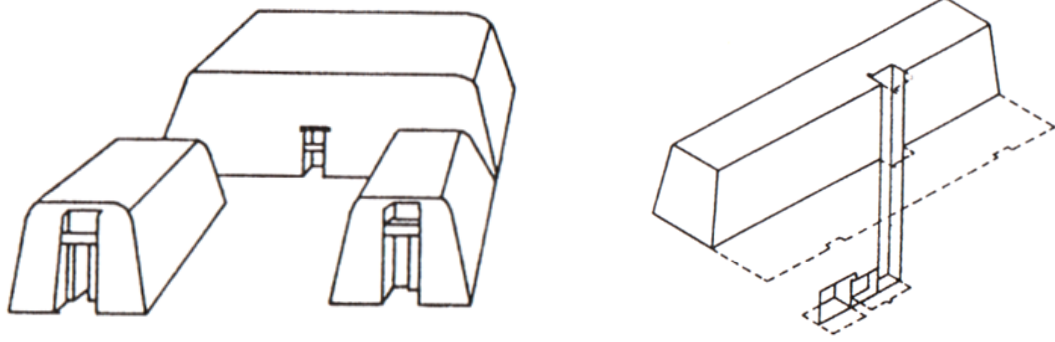
3. _____ , slika _____

4. _____ , slika _____

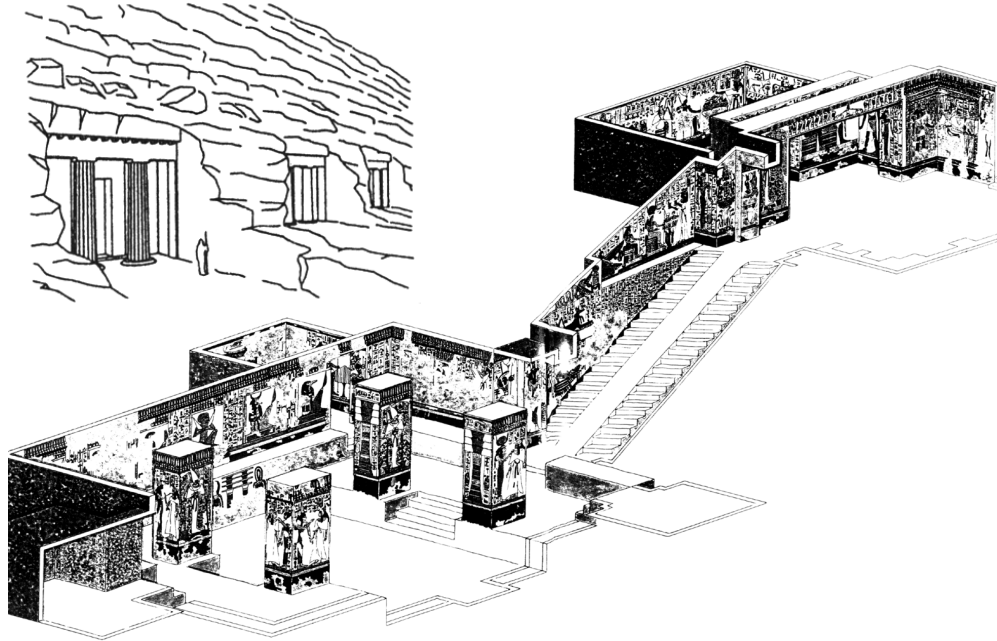
(1 točka)

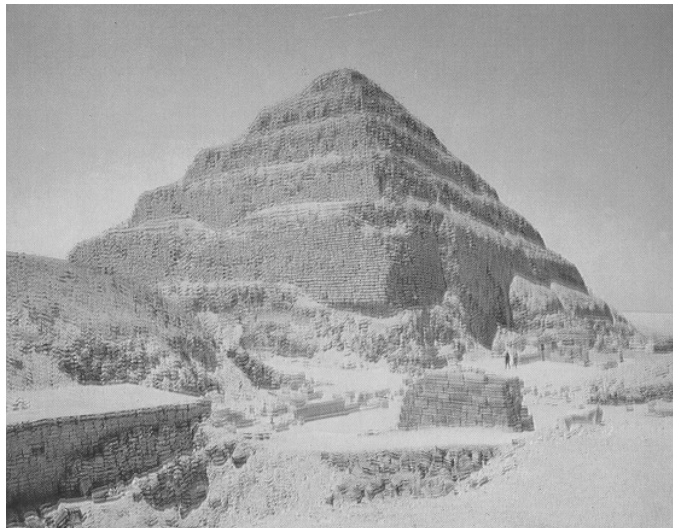
Slika 1

Slika 2

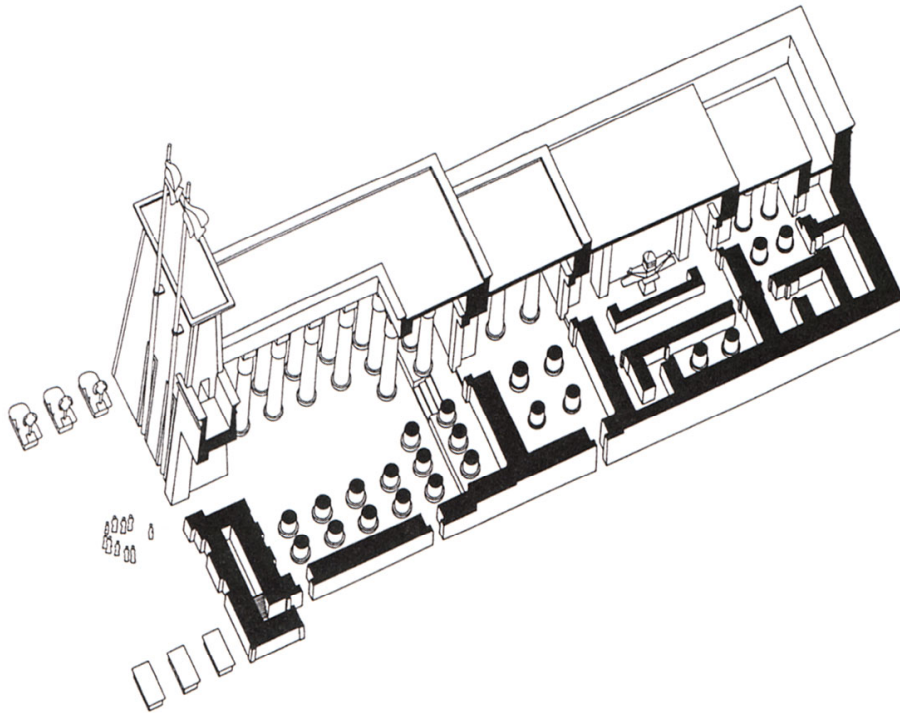
Slika 3

Slika 4

- C) Ob grobni arhitekturi je dobro ohranjena tudi tempeljska arhitektura starega Egipta. Ob shemi templja na sliki 5 navedite štiri poglavitne sestavne dele egipčanskega templja.

(1 točka)

Slika 5

- D) Egipčanski arhitekti so ob gradnji templjev mojstrsko upoštevali psihološki vpliv arhitekture na človeka. Navedite primer.

(1 točka)

- E) V 20. stoletju sta bila zaradi gradnje asuanskega jezua dva od skalnih templjev predmet izjemnega projekta varstva kulturne dediščine, ki je potekal pod pokroviteljstvom Unesca. Da bi ju ohranili v enakem okolju, so ju po delih izrezali in prestavili drugam. Navedite kraj, kjer stojita templja, in ime faraona, ki ju je dal zgraditi, sliki 6 in 7.

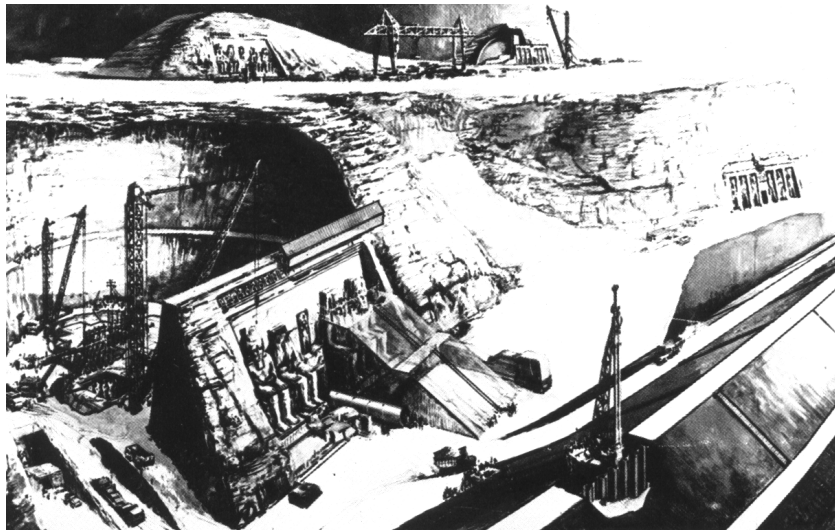
Kraj: _____

Faraon: _____

(1 točka)

Slika 6

Slika 7

- F) Slika 6 nam prikazuje vhod v tempelj. Sestavni del tempeljske arhitekture je tudi kiparstvo. Kako imenujemo tip takšnega kiparstva?

Koga predstavljajo monumentalni liki ob vhodu v veliki tempelj (npr. na sl. 7) in kakšno vlogo opravljajo?

(1 točka)

2. POZNAVANJE UMETNIŠKEGA DELA

A) Kopija katerega umetniškega dela je predstavljena na sliki 1?

_____ (1 točka)

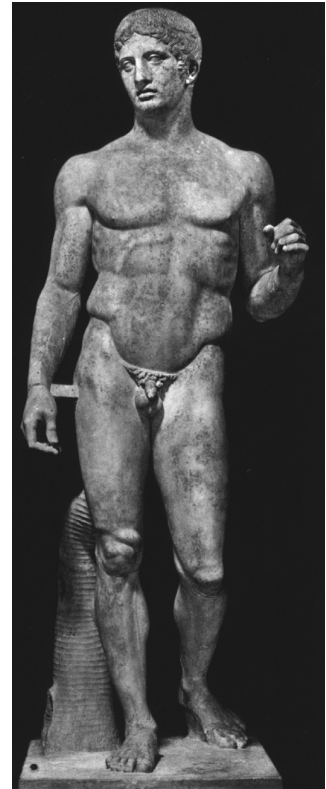
B) Kdo je avtor izvirnika?

_____ (1 točka)

C) V katero umetnostno zgodovinsko obdobje uvrščate to delo?

Opreделите ga časovno:

_____ (1 točka)

Slika 1

D) Kakšna je tema upodobitve v kiparskih delih tega umetnostnega obdobja? (Za točko sta potrebni vsaj dve navedbi.)

(1 točka)

E) Kakšne so oblikovne značilnosti kiparstva v tem umetnostnem obdobju? (Za točko so potrebne vsaj tri poglobitve navedbe.)

(1 točka)

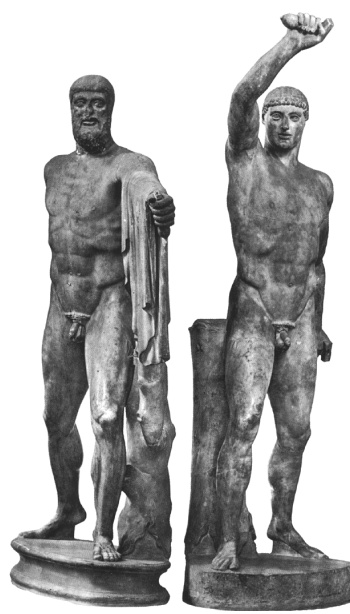
F) Med slikami 2, 3, 4, 5 in 6 izberite umetnini, ki pripadata istemu obdobju kakor umetnina na sliki 1.

Slika 2

Slika 3

Slika 4

Slika 5

Slika 6

Istemu obdobju pripadata deli na sliki _____ in na sliki _____ .

(1 točka)

3. RIMSKA UMETNOST NA SLOVENSKEM

A) Rimsko obdobje je pustilo na slovenskem ozemlju pomembne sledove. Imenujte kraj, kjer stojijo spomeniki na slikah 1 in 2.

Slika 1

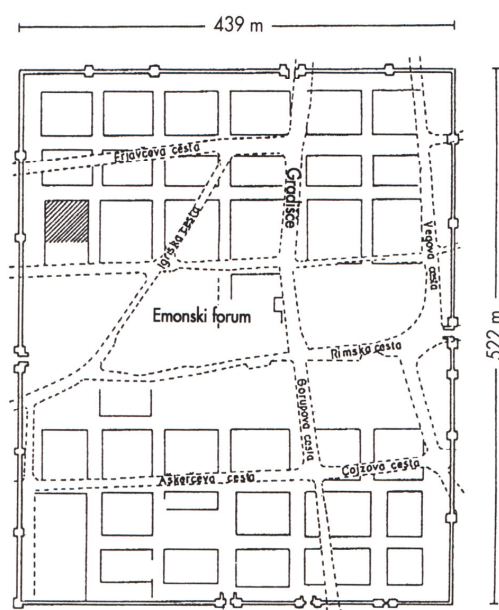
Slika 2

Kaj predstavljajo ti spomeniki?

(1 točka)

B) Na sliki 3 je razvidno, da so bili Rimljani dobri urbanisti. Opišite tri značilnosti zasnove mest.

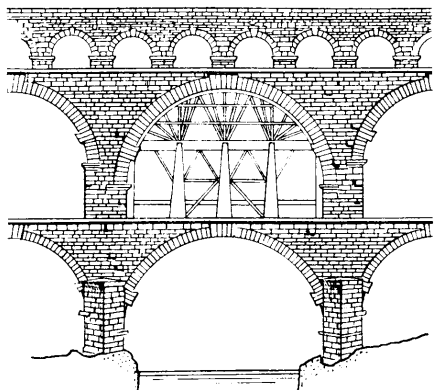
(1 točka)

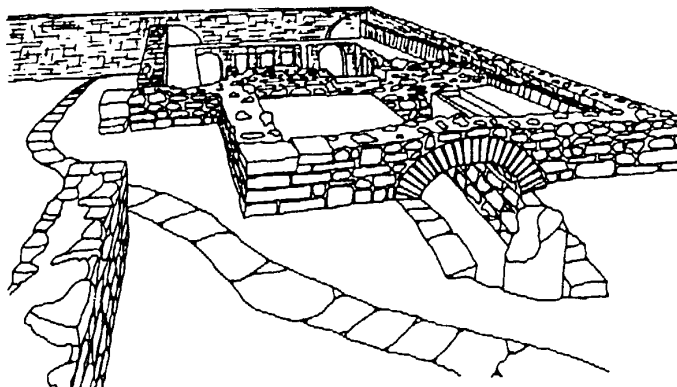
Slika 3

C) Skrbeli so za urejenost in udobnost bivanja. Katere so te pridobitve, ki jih kažeta sliki 4 in 5 (vsaj dve navedbi)?

(1 točka)

Slika 4

Slika 5

Slika 6

D) Krasili so tla in ostenje. Imenujte in opišite tehniko na sliki 6.

(1 točka)

E) Koga predstavlja kip na sliki 7?

Kje hranijo izvirnik in v katerem mestu stoji kopija?

(1 točka)

Slika 7

F) Tudi na našem ozemlju so stala pomembna svetišča kulta, ki se je razvil v poznem rimskem obdobju. Poglejte sliko 8 in napišite ime božanstva tega kulta.

Imenujte vsaj eno mesto pri nas, kjer so najdeni ostanki njegovih svetišč.

(1 točka)

Slika 8

4. PREPOZNAVANJE UMETNIŠKEGA DELA

Slika 1

A) Imenujte umetniško delo, predstavljeno na sliki 1.

Kje ga najdete?

(1 točka)

B) Kaj predstavljeno umetniško delo pripoveduje? (Opis vsebine.)

(1 točka)

C) Kdo je avtor umetnine?

(1 točka)

D) V katero slogovno obdobje uvrščate predstavljeno umetnino?

Navedite značilnosti stenskega slikarstva tega obdobja.

(1 točka)

E) Isti avtor je v isti cerkvi ustvaril tudi dela, predstavljena na slikah 2, 3, 4, 5 in 6.
Kateri ikonografski motivi so zajeti? (Za točko je treba navesti 4 ikonografske motive.)

(1 točka)

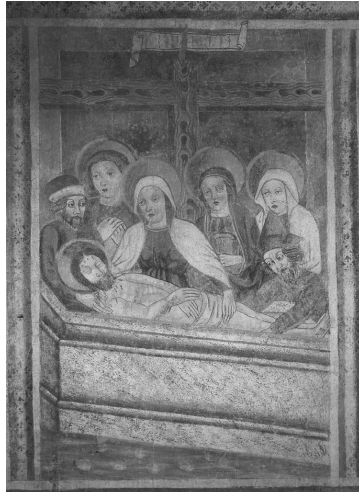
Slika 2

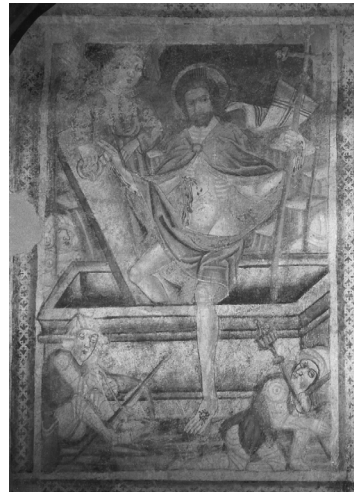
Slika 3

Slika 4

Slika 5

Slika 6

F) V kateri slikarski tehniki so stenske slike izvedene?

Katere slikarske tehnike se praviloma še izražajo v monumentalni obliki? (Imenujte vsaj dve.)

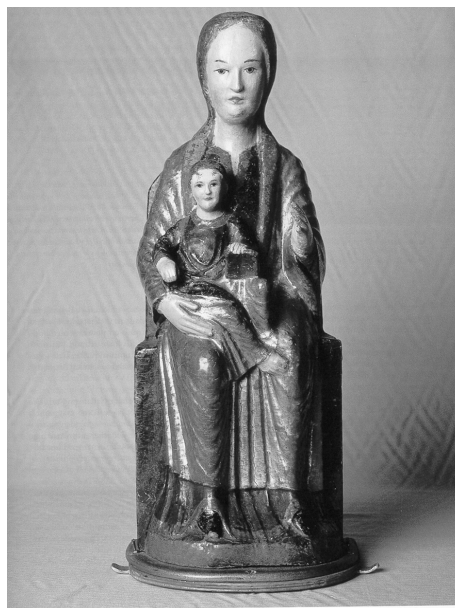
(1 točka)

5. POZNAVANJE SLOGA

A) Kateremu slogovnemu obdobju pripadajo spomeniki, predstavljeni s slikovnim gradivom 1, 2 in 3?

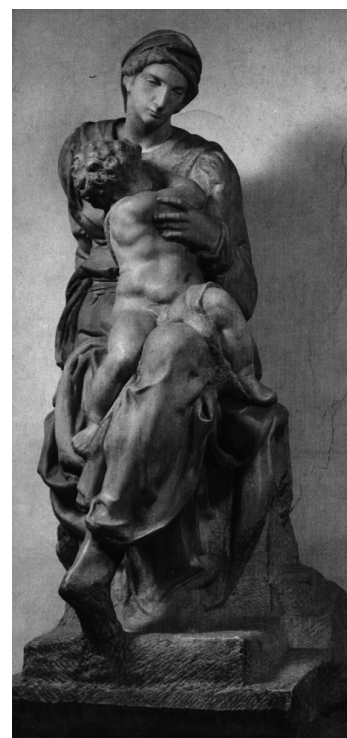
Slika 2

Slika 1

Slika 1 _____

Slika 2 _____

Slika 3

Slika 3 _____

(1 točka)

B) Opišite slogovno (oblikovne) formalne značilnosti umetnine na sliki 1. Navedite vsaj tri značilnosti.

Slika 1 – Velesovska madona

(1 točka)

C) Opišite slogovne novosti (glede na prejšnje slogovno obdobje) in formalne značilnosti kipa na sliki 2. Navedite vsaj tri značilnosti.

Slika 2 – Krumlovska Madona

(1 točka)

D) Opisane slogovno – oblikovne značilnosti umetnine na sliki 2 se okrog leta 1400 pojavijo po vsej Evropi in oblikujejo poseben slog. Kako imenujemo ta slog?

(1 točka)

- E) V Sloveniji ta slog doseže vrh s ptujskogorsko delavnico. Navedite dve značilni kiparski umetnini ptujskogorskega kroga in tudi njuno nahajališče.

(1 točka)

- F) Navedite avtorja umetniškega dela in znamenito kapelo, v kateri je umetnina na sliki 4.

(1 točka)

Slika 4

6. PREPOZNAVANJE UMETNOSTNO ZGODOVINSKEGA OBDOBJA

A) Navedite obdobje in stoletje, v katerega spadajo umetnine na slikah 1, 2, 3 in 4.

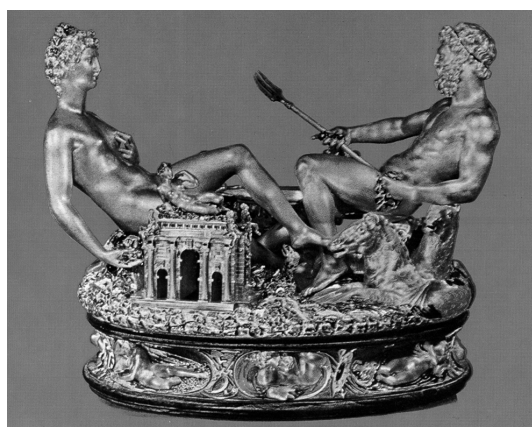
(1 točka)

Slika 1

Slika 2

Slika 3

Slika 4

B) Primerjava slik 5 in 6 nazorno pokaže razlike v razumevanju in ciljih umetnosti dveh slogovnih obdobij. Primerjajte sliki med seboj.

Avtor slike 5: _____

Natančna opredelitev obdobja:

Vsebinska analiza slike: _____

Oblikovna analiza slike: _____

Slika 5

Avtor slike 6: _____

Natančna opredelitev obdobja:

Vsebinska analiza slike: _____

Oblikovna analiza slike: _____

(3 točke)

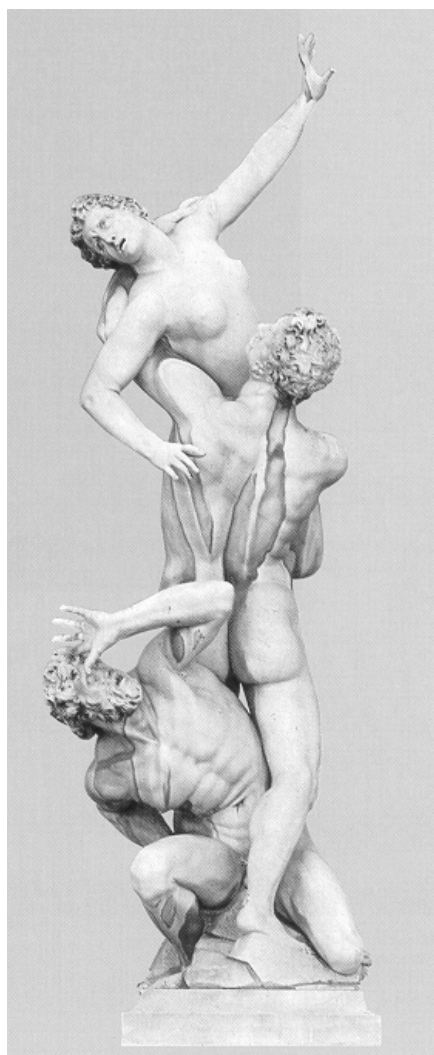
Slika 6

C) Tudi kiparstvo tega obdobja vnaša novosti. Navedite avtorja, naslov kipa in oblikovne novosti umetnine na sliki 7.

Avtor in naslov dela: _____

Oblikovne novosti (vsaj dve): _____

(1 točka)

Slika 7

D) Značilnosti predstavljenega obdobja kažejo tudi nekatera Michelangelova dela. Navedite dve njegovi arhitekturni, slikarski ali kiparski stvaritvi, ki kažeta te značilnosti.

(1 točka)

7. POZNAVANJE UMETNIKA

A) Dela katerega umetnika so predstavljena na slikah 1, 2, 3 in 4?

V katerem umetnostno zgodovinskem obdobju je ustvarjal ta umetnik?

(1 točka)

Slika 1

Slika 2

Slika 3

Slika 4

B) Kako se imenujeta deli, predstavljeni na sliki 1 in na sliki 2?

Slika 1: _____

Slika 2: _____

Kakšno vsebino (snov) predstavlja kip na sliki 1 in na sliki 2?

Slika 1: _____

Slika 2: _____

(1 točka)

C) S pomočjo predstavljenih slik opišite glavne značilnosti kiparstva tega obdobja.

(1 točka)

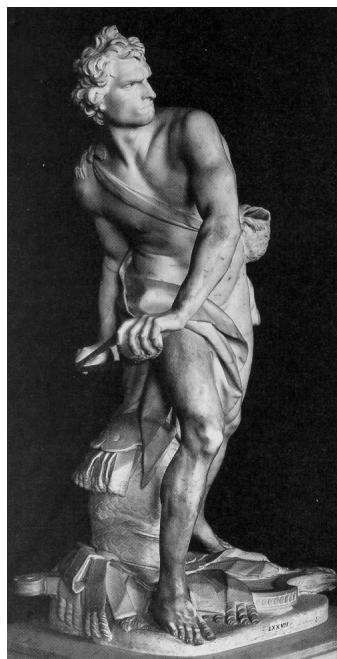
D) Slike 5, 6 in 7 predstavljajo svetopisemskega junaka Davida.

Upodobitve tega junaka so nastale v treh različnih umetnostno zgodovinskih obdobjih. Kateri kip Davida pripisujete umetniku iz predhodnega vprašanja?

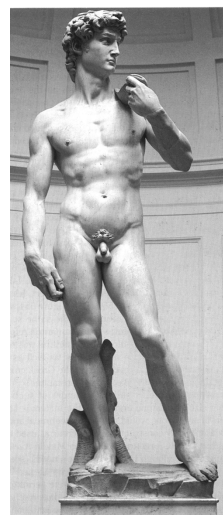
(1 točka)

Slika 5

Slika 7

Slika 6

E) V kateri cerkvi je umetnik ustvaril umetnini predstavljeni na sliki 3 in sliki 4?

Kaj predstavlja slika 3?

Kaj predstavlja slika 4?

(1 točka)

F) Umetnik je v Rimu ustvaril vodnjak, kateri je služil italijanskemu umetniku – kiparju, ki je ustvarjal v Ljubljani kot eden od vzorov.

Kako se imenuje vodnjak, predstavljen na sliki 8?

Slika 8

Slika 9

Kdo je avtor vodnjaka, ki je prikazan na sliki 9?

Katere slovenske reke vodnjak predstavlja?

(1 točka)

8. PREPOZNAVANJE MOTIVA

A) Kateri neposredno prepoznavni motiv je predstavljen na slikah v barvni prilogi od 1 do 6?

(1 točka)

B) Kaj ta motiv predstavlja?

(1 točka)

C) Glede na način predstavitve upodobljenega in značaj dela, ločimo:

slika 2 _____ portret in slika 3 _____ portret.

(1 točka)

D) Razvrstite predstavljena dela v ustrezno slogovno obdobje.

Slika 1 spada v _____

Slika 2 spada v _____

Slika 3 spada v _____

Slika 4 spada v _____

Slika 5 spada v _____

Slika 6 spada v _____

(1 točka)

E) Opišite značilnosti vprašanega motiva, predstavljenega na sliki 3.
Za točko so potrebne tri temeljne navedbe.

(1 točka)

F) Kdo je avtor slike 2 in kako se delo imenuje?

Avtor je _____

Naslov dela _____

(1 točka)

9. PREPOZNAVANJE UMETNIKA

- A) Slikarska dela, slike 7, 8, 9 v barvni prilogi je ustvaril umetnik, ki pripada eni od smeri po impresionizmu. Imenujte umetnika in smer, ki ji pripada.

(2 točki)

- B) Kakšno prepričanje ga je vodilo daleč v svet?

(1 točka)

- C) Kje je njegova zadnja življenjska postaja? (Glejte slike 7 in 8 v barvni prilogi.)

(1 točka)

- D) Umetnik uveljavi prepoznaven likovni jezik. Opišite vsaj tri značilnosti.

(1 točka)

- E) Tudi verske motive predstavi nenavadno. Imenujte motiv s slike 9 v barvni prilogi.

V kakšno okolje ga je umetnik postavil?

(1 točka)

Rešitve

1. POZNAVANJE EGIPČANSKE ARHITEKTURE

- A) 1. Ohrani truplo pokojnika in mu zagotavlja večno življenje, je spomenik pokojnemu, ohranja živ spomin na pokojnika.
2. Je bivališče boga na zemlji.
(oba pravilna odgovora 1 točka)
- B) Mastaba (slika 2), stopničasta piramida pri Sakkari (slika 4), piramide v Gizah (slika 1), skalna grobnica (slika 3).
(1 točka)
- C) Pilon, peristil, hipostil, sanktuarij oz. ustrezna slovenska poimenovanja.
(tri navedbe za 1 točko)
- D) A. Človek stopa iz širnega zunanjega sveta v zmeraj bolj zaprt prostor svetišča, ki se z vsakim novim arhitekturnim elementom oža, manjša (do majhne celice sanktuarija).
B. Prestop iz svetlobe v temo (postopno zmanjševanje luči do teme v sanktuariju).
(1 točka)
- E) Abu Simbel, Ramzes II.
(1 točka)
- F) Arhitekturno kiparstvo. Predstavljajo faraona in varujejo tempelj.
(obe navedbi 1 točka)

2. POZNAVANJE UMETNIŠKEGA DELA

- A) Kopjenosec.
(1 točka)
- B) Poliklet.
(1 točka)
- C) Klasično obdobje grške umetnosti /500–350/.
(1 točka)
- D) Bogovi, junaki, atleti, herojski akt.
(za točko je treba napisati vsaj dve navedbi)
(1 točka)
- E) grški klasični lepotni kanon, kontrapost, umerjen patos, idealna starost, atletske razvito moško telo, anatomsko pravilno oblikovano telo, zadržana ritmičnost, polihromacija ...
(za točko je treba napisati vsaj tri poglobitvene navedbe)
(1 točka)
- F) 2 in 4
(1 točka)

3. RIMSKA UMETNOST NA SLOVENSKEM

- A) Šempeter v Savinjski dolini.
Nekropola, žarno grobišče z nagrobniki.
(1 točka)
- B) Pravokotna zasnova mesta z mrežo ulic.
Dve glavni ulici sta potekali po sredini v smeri sever–jug (cardo) in vzhod–zahod (decumanus), se sekali v središču mesta, tam je bil forum – osrednji trg – kot središče javnega in verskega življenja; obzidje je obdajalo mesto, razčlenjeno v inzule.
(za tri navedbe 1 točka)
- C) Sistem tekoče vode – vodovod (akvedukt), kanalizacija (kloake), ogrevanje (talno centralno gretje in sistem hipokavstov).
(za točko zadostuje ena navedba)
(1 točka)
- D) Mozaik nastane z vtiskovanjem raznobarnih, posebej lomljenih kamenčkov v sveži omet. Uporabljene so lahko tudi keramične in steklene kocke. Zamudna, a obstojna tehnika – zato tudi talni mozaiki.
(1 točka)
- E) Emonec, emonski meščan. Hranijo ga v Narodnem muzeju, kopija stoji blizu najdišča v Ljubljani.
(1 točka)

- F) Mitra ali Mitras, Mitreji na Ptuju ali Dravskem polju (Spodnja Hajdina, Breg), Rožanec v Beli krajini (ali pri Črnomlju), na Pohorju. (1 točka)
- 4. PREPOZNAVANJE UMETNIŠKEGA DELA**
- A) Mrtvaški ples, Hrastovlje. (1 točka)
- B) Opis vsebine dela: Smrt izenačuje vse stanove in starosti: revne, bogate ... (1 točka)
- C) Ivan iz Kastva. (1 točka)
- D) Pozna gotika.
Figure so plastično oblikovane, elegantne, poudarjena je čustvenost, gube na oblačilih so poudarjene, barvitost, prevladujejo svetopisemski prizori ...
(Zahtevani dve navedbi) (1 točka)
- E) Izgon iz raja, Bog ustvari človeka, križanje, polaganje v grob, vstajenje.
(za točko je treba napisati 3 ikonografske motive) (1 točka)
- F) Odgovor: freska, mozaik, vitraž, tapiserija. (1 točka)
- 5. POZNAVANJE SLOGA**
- A) Romanika, gotika, renesansa. (1 točka)
- B) Slogovne formalne značilnosti: negibno, statično, ujeta v blok, togo, nerazgibano in zadržano čustveno razmerje med materjo in otrokom, izrazit shematizem draperije, gub. (1 točka)
- C) Slogovne formalne značilnosti so: izrazita S-linija, izstopajoče koleno, razgibanost draperije, ki se oblikuje po telesu, mehke, bogate gube, nova čustvena razmerja figur, figure pridobivajo volumen in težo, izredno lepo in nežno oblikovan obraz, naturalizem in lepota idealizacija ... (1 točka)
- D) Internacionalni gotski slog ali internacionalni mehki slog. (1 točka)
- E) Sv. Jakob s Ptujске Gore, Relief Marijine smrti s Ptujске Gore, Roženski oltar s Ptujске Gore, Lepa Madona iz Narodne galerije, Marija Zavetnica s plaščem s Ptujске Gore ... (1 točka)
- F) Michelangelo, Medičejska kapela. (1 točka)
- 6. PREPOZNAVANJE UMETNOSTNOZGODOVINSKEGA OBDOBJA**
- A) Manierizem, 16. stoletje. (1 točka)
- B) Leonardo da Vinci, visoka renesansa. Vsebina: L. izbere najbolj dramatičen trenutek zadnje večerje – stavek, ko Kristus izjavi: "Nekdo med vami me bo izdal!" Nemir, dvom, prizadetost se širijo levo in desno med apostoli. Oblikovno slika poudarja ta trenutek. Kristus s svojo izjavo je v središču slike – centralna perspektiva. Njegov pomen in vloga sta poudarjena z okni (simbolika) in s perspektivnimi silnicami, ki se stikajo nad njegovo glavo. Apostoli so razporejeni levo in desno še v štiri trikotnike. Simetričnost, uravnoteženost slike, harmonija celote ...
Tintoretto, manierizem (tudi beneška renesansa). Vsebina: T. postavi dogodek v gostilniško okolje in mu da skorajda žanrski značaj. Med naključnimi obiskovalci in gostilniško služinčadjo se znajde 12 apostolov s Kristusom. Le svetniški sij jih loči od drugih akterjev. Oblikovno slika nima središča, prostor se izgublja v daljavi, miza je postavljena diagonalno, ni reda in simetrije, ampak neuravnoteženost, dinamičnost, nevrotično gibanje ... Različni viri svetlobe sliko še dodatno zapletejo, poudarijo notranje dvome, razklanost ...
(za vse pravilno navedene odgovore 3 točke)

- C) Giambologna: Ugrabitev Sabink. Formalne novosti: serpentinasta figura (kačasta, spiralasta oblika), porušeni proporci teles (1: 8, 1: 9), zahtevne figuralne kompozicije, virtuoznost v oblikovanju. (1 točka)
- D) Arhitektura: stopnišče Biblioteke Laurenziane v Firenzah, urbanistična ureditev Kapitolskega trga v Rimu, zasnova kupole cerkve sv. Petra v Rimu; Porta Pia v Rimu.
Slikarstvo, kiparstvo: Poslednja sodba v Sikstinski kapeli, poslikava kapele Paolina, Vatikan; Pieta Rondanini, Medičejska grobnica, Zmaga ... (1 točka za obe navedbi)

7. PREPOZNAVANJE UMETNIKA

- A) Lorenzo Bernini – barok. (za oba pravilna odgovora 1 točka)
(1 točka)
- B) Apolon in Dafne, Zamaknjenje (apoteoza) sv. Terezije. Mitološka – krščanska, svetniška, sakralna. (za vse štiri pravilne odgovore 1 točka)
(1 točka)
- C) Čustvenost, gibanje, patos, nemir, razgibana draperija ... (za točko so potrebne 3 navedbe)
(1 točka)
- D) Kip na sliki št. 7. (1 točka)
- E) Cerkev sv. Petra v Rimu. Oltar – Petrov prestol. Baldahin sv. Petra. (za vse tri pravilne odgovore 1 točka)
(1 točka)
- F) Vodnjak štirih rek, Franscesco Robba: Ljubljaniča, Krka, Sava. (za dva pravilna odgovora 1 točka)
(1 točka)

8. PREPOZNAVANJE MOTIVA

- A) Portret. (1 točka)
- B) Upodobitev človeka – individualno prepoznavanje. (1 točka)
- C) Intimni in reprezentativni portret. (1 točka)
- D) Realizem, bidermajer, barok, manierizem, renesansa, impresionizem. (štiri navedbe za 1 točko)
(1 točka)
- E) Reprezentativnost, razkošje, prisiljena drža, poudarek na pomembnosti portretiranca, razkošna oblačila, precizno izdelani detajli. (za točko je treba navesti tri temeljne navedbe)
(1 točka)
- F) Josip Tominc: Portret očeta. (1 točka)

9. PREPOZNAVANJE UMETNIKA

- A) Paul Gauguin; smer je postimpresionizem. (2 točki)
- B) Iskal je navdih pri eksotični neevropski kulturi. (1 točka)
- C) Tahiti, Marqueški otoki v južnem Pacifiku. (1 točka)
- D) Z linijo omejene barvne ploskve, žive barve, prostor gradi brez perspektive, nadih primitivne umetnosti, poudarjena čutnost in čustvenost. (1 točka)
- E) Križanje, Križani, razpelo. Postavil ga je v bretonsko pokrajino, v sodobno kmečko okolje, nezdgovinsko (nebiblično) okolje. (1 točka)

7.2 USTNI DEL IZPITA

■ Splošna navodila

Vprašanja vsebujejo celoten pregled zgodovine umetnosti (po učnem načrtu), strokovne izraze ter vsebinsko in oblikovno analizo likovnih del. Slovenska umetnost je enakovredno vključena v celoto. Vsa tri vprašanja na enem listu so pretehtano izbrana. So iz različnih obdobjih zgodovine umetnosti, zastopani so arhitektura, kiparstvo in slikarstvo.

Na vsakem izmed 35 listov so po 3 vprašanja:

- a) PREDSTAVITEV IZBRANEGA arhitekturnega, kiparskega ali slikarskega dela (obvezno slikovno gradivo je priloženo vprašanju),
- b) PREGLEDNO vprašanje – celostna predstavitev sloga, smeri, obdobja ali umetnostnega spomenika širšega pomena (slikovno gradivo je priloženo oziroma ga izbere profesor),
- c) RAZLAGA strokovnih izrazov, ikonografska vprašanja, pregledi obdobjih, slikarske in kiparske tehnike ... (slikovno gradivo ni obvezno).

Državna predmetna komisija za umetnostno zgodovino predlaga, da se pri ocenjevanju upošteva pri:

II. vprašanju:

- a) ugotovitev in predstavitev splošnih značilnosti obdobja, sloga, smeri in umetnika; 4 točke
- b) predstavitev umetnikov in njihovih del, umestitev v slogovnem obdobju ali smeri, primerjava z drugimi deli; 3 točke

III. vprašanju:

- a) poznavanje strokovnih izrazov, ikonografskih vprašanj, pregled obdobjih, slikarskih in kiparskih tehnik; 2 točki
- b) razlaga, pojasnitev in interpretacija strokovnih izrazov, ikonografskih vprašanj, obdobjih, slikarskih in kiparskih tehnik (umestitev, časovna opredelitev); 3 točke
- c) predstavitev z uporabnimi primeri navedenih vsebinskih enot. 2 točki

■ Primeri ustnih vprašanj

A

PREDSTAVITEV IZBRANEGA ARHITEKTURNEGA SPOMENIKA – obvezno slikovno gradivo št. 1 (obdobje umetnosti, namen in značilnosti arhitekture)

PREDSTAVITEV ARHITEKTURNEGA SPOMENIKA – obvezno slikovno gradivo št. 2 (obdobje umetnosti, namen in značilnosti arhitekture ...)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLOVENSKEGA SPOMENIKA PRETEKLOSTI – obvezno slikovno gradivo št. 3 (obdobje umetnosti, namen, vsebinska in oblikovna analiza reliefov)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLOVENSKEGA LIKOVNEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 4 (obdobje umetnosti, namen, oblika posode, vsebinska in oblikovna analiza reliefa)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA ARHITEKTURNEGA SPOMENIKA – obvezno slikovno gradivo št. 5 (obdobje umetnosti, arheološka izkopavanja, značilnosti arhitekture in stenskega slikarstva, mit ...)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA ARHITEKTURNEGA SPOMENIKA – obvezno slikovno gradivo št. 6 (obdobje umetnosti, idejni koncept celote, namen, predstavitev najpomembnejšega svetišča, umetniki ...)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA KIPARKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 7 (obdobje umetnosti, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA KIPARKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 8 (slog, vsebinska in oblikovna analiza, umetniška osebnost)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLIKARKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 9 (obdobje umetnosti, slikarska tehnika, vsebinska in oblikovna analiza slikarstva, pomen arheoloških najdb ...)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA ARHITEKTURNEGA SPOMENIKA – obvezno slikovno gradivo št. 10 (obdobje umetnosti, arhitekturne značilnosti, namen, vplivi ...)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA LIKOVNEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 11 (obdobje umetnosti, vsebinska in oblikovna analiza, tehnika MOZAIK)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA PRIMERA KNJIŽNEGA SLIKARSTVA – obvezno slikovno gradivo št. 12 (obdobje umetnosti, vsebinska in oblikovna analiza, razlaga strokovnih izrazov INICIALA in ILUMINACIJA)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLOVENSKEGA ARHITEKTURNEGA SPOMENIKA – obvezno slikovno gradivo št. 13 (umetnostni slog prvotne arhitekture, namen arhitekture)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLOVENSKEGA SLIKARKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 14 (slikarska tehnika, umetnostni slog, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA ARHITEKTURNEGA SPOMENIKA – obvezno slikovno gradivo št. 15 (obdobje umetnosti, arhitekturne značilnosti, arhitekt)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLIKARKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 16 (obdobje umetnosti, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA KIPARKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 17 (obdobje umetnosti, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLIKARKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 18 (obdobje umetnosti, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik ...)

PREDSTAVITEV IZBRANE PROFANE ARHITEKTURE – obvezno slikovno gradivo št. 19 (umetnostni slog, značilnosti arhitekture in parkovne površine, arhitekti)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLOVENSKEGA SLIKARKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 20 (umetnostni slog, slikarska tehnika, analiza dela ...)

PREDSTAVITEV IZBRANE ARHITEKTURE – obvezno slikovno gradivo št. 21 (umetnostni slog, značilnosti arhitekture in urbanizma, umetnik)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLOVENSKEGA KIPARSKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 22 (umetnostni slog, vsebinska in oblikovna analiza dela)

PREDSTAVITEV IZBRANE ARHITEKTURE – obvezno slikovno gradivo št. 23 (umetnostni slog, arhitekturne značilnosti, simbolika, arhitekturna plastika, tehnika VITRAŽ ...)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLIKARSKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 24 (obdobje umetnosti, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLIKARSKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 25 (obdobje umetnosti, slikarska tehnika, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik ...)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA KIPARSKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 26 (umetnostni slog, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLIKARSKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 27 (umetnostni slog, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLIKARSKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 28 (slikarska smer, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLIKARSKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 29 (slikarska smer, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik, poseben pomen dela)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLOVENSKEGA SLIKARSKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 30 (slikarska smer, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLOVENSKEGA SLIKARSKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 31 (slikarska smer, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik)

PREDSTAVITEV SLIKARSKEGA DELA 20. stoletja – obvezno slikovno gradivo št. 32 (slikarska smer, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLIKARSKEGA DELA 20. stoletja – obvezno slikovno gradivo št. 33 (avantgardna smer, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik)

PREDSTAVITEV IZBRANEGA SLOVENSKEGA KIPARSKEGA DELA – obvezno slikovno gradivo št. 34 (kiparska smer, vsebinska in oblikovna analiza, umetnik)

PREDSTAVITEV SLOVENSKEGA ARHITEKTURNEGA SPOMENIKA – obvezno slikovno gradivo št. 35 (stilna opredelitev, predstavitev arhitekta in njegove celostne podobe mesta)

B

SLIKARSKE SMERI 19. STOLETJA NA SLOVENSKEM – predstavitev del in umetnikov z stalne zbirke Narodne galerije

SLIKARSTVO ZGODNJE IN VISOKE RENESANSE V ITALIJI (vsebinske in oblikovne značilnosti slikarstva zgodnje renesanse, umetniki zgodnje renesanse in njihova dela, geniji visoke renesanse in njihova dela)

GOTSKA arhitektura na Slovenskem (časovna opredelitev, arhitekturne značilnosti, pomembni arhitekturni spomeniki)

Slikarska smer IMPRESIONIZEM (značilnosti francoskega in slovenskega impresionizma, umetniki in njihova dela)

Slikarska smer REALIZEM (značilnosti francoskega in slovenskega realizma, umetniki in njihova dela)

BAROČNO slikarstvo (iluzionistično slikarstvo, chiaroscuro, pomembni evropski baročni slikarji in njihova dela, slovenski baročni slikarji v Narodni galeriji ...)

Slikarska smer ROMANTIKA (značilnosti, umetniki in njihova dela)

GOTSKA KATEDRALA (časovna opredelitev, značilnosti arhitekture, arhitekturna plastika, pomembne evropske gotске katedrale ...)

KIPARSTVO ZGODNJE RENESANSE (revolucionarne novosti kiparstva zgodnje renesanse, kiparji zgodnje renesanse in njihova dela)

PRAZGODOVINSKA UMETNOST – JAMSKO SLIKARSTVO (vsebinska in oblikovna analiza slikarstva, arheološke najdbe ...)

SECESIJA na Dunaju in na Slovenskem (značilna secesijska dekoracija, ustanovitelj dunajske secesije, secesijska arhitektura na Slovenskem)

BAROČNO KIPARSTVO (vsebinske in oblikovne značilnosti baročnega kiparstva, kiparstvo G. L. BERNINIJA in F. ROBBA ...)

Umetnik LEONARDO DA VINCI (obdobje umetnosti, umetniška osebnost, vsebinska in oblikovna analiza Leonardovih del ...)

ANTIČNA sakralna arhitektura – primerjava med svetiščema PARTENON in PANTEON (namen, antična religija, značilnosti grške antične sakralne arhitekture in rimske antične sakralne arhitekture, primerjava)

EGEJSKA umetnost – umetnost KRETE in MIKEN (arheološke najdbe, značilnosti urbanizma, arhitekture, kiparstva in slikarstva)

EGIPČANSKA sakralna arhitektura (razvoj grobne arhitekture, namen in arhitekturne značilnosti egipčanskega svetišča)

UMETNOSTNI SLOG VISOKEGA SREDNJEGA VEKA (prepoznavanje sloga, značilnosti sakralne arhitekture, pomembni evropski in slovenski arhitekturni spomeniki ...)

Jože PLEČNIK – arhitekt, urbanist in oblikovalec (opredelitev Plečnikove arhitekture, Plečnikova Ljubljana ...)

ROMANTIČNA KRAJINA na Slovenskem (umetniki in njihova dela)

GRŠKA ANTIČNA UMETNOST – predstavitev umetnosti po obdobjih (obdobja grške antične umetnosti, časovna opredelitev, primeri arhitekture, kiparstva in slikarstva, značilnosti ...)

Slikarska smer IMPRESIONIZEM na Slovenskem (vsebinske in oblikovne značilnosti, umetniki in njihova dela, pomen skupine za uveljavitev slovenske umetnosti)

Umetnostni slog KLASICIZEM v likovni umetnosti (značilnosti arhitekture, kiparstva in slikarstva, evropski in slovenski umetniki in njihova dela ...)

Kiparstvo Francesca ROBBA v Ljubljani (umetnostni slog, kiparska dela F. Robba v Ljubljani, vsebinska in oblikovna analiza Robbovega vodnjaka ...)

KLASIČNA doba grške ANTIČNE umetnosti (opredelitev družbe, estetski ideal klasične dobe, značilnosti arhitekture, kiparstva in vaznega slikarstva, umetniki in njihova dela)

Pomembni slovenski umetnostnozgodovinski spomeniki preteklosti – cerkev na Ptujski Gori (umetnostni slog, značilnosti arhitekture, kiparstva in slikarstva)

EGIPČANSKO slikarstvo (namen, religiozni motivi egipčanskega slikarstva, egipčanski kanon ...)

ANTIČNO KIPARSTVO – grško in rimsko antično kiparstvo (predstavitev grškega antičnega kiparstva po obdobjih, vsebinska in oblikovna analiza kiparskih del grške antične umetnosti, kiparji klasične dobe, rimsko antično kiparstvo v primerjavi z grškim ...)

STAROKRŠČANSKA UMETNOST (starokrščanski simboli v likovni umetnosti, značilnosti starokrščanske bazilike ...)

Pomembni slovenski umetnostnozgodovinski spomeniki – cerkva v HRASTOVLJAH (umetnostni slog, značilnosti arhitekture in stenskega slikarstva)

MICHELANGELO – kipar, slikar in arhitekt (umetniška osebnost, obdobje umetnosti, predstavitev del)

UMETNOST ZGODNJE RENESANSE v Italiji (revolucionarne novosti arhitekture, kiparstva in slikarstva, umetniki in njihova dela)

Pomembni slovenski umetnostnozgodovinski spomeniki – STOLNICA in SEMENIŠKA KNJIŽNICA v Ljubljani (umetnostni slog, značilnosti arhitekture, kiparstva in slikarstva, umetniki)

SREDNJEVEŠKI SAMOSTANI na Slovenskem (pomembna arhitektura, grajena v romanskem in gotskem slogu, meniški redovi, pomen samostanov)

Slikarstvo SEVERNE RENESANSE (posebnost slikarstva severne renesanse, žanrski motivi, pomembni slikarji in njihova dela)

REMBRANDTOVO slikarstvo (posebnost holandskega slikarstva, vsebinska in oblikovna analiza Rembrandtovih del)

- Razložite strokovni izraz KLASIČNI KANON ob konkretnem kiparskem delu.
- Razložite strokovne izraze: SKRIPTORIJ, INICIALKA, ILUMINIRANI ROKOPISI (navedite konkretna primera inicialke in iluminirana rokopisa).
- Razložite strokovna izraza: IMPRESIONIZEM in EKSPRESIONIZEM v likovni umetnosti (navedite primera likovnih del).
- Razložite strokovne izraze: TRANSEPT, BIFORA, KRIPTA in APSIDA.
- Vsebina likovnega dela – MITOLOŠKI MOTIV V LIKOVNI UMETNOSTI (primeri slikarskih in kiparskih del z mitološko vsebino – pregled po obdobjih).
- Ikonografski motiv PIETA v likovni umetnosti (primer kiparskega dela s tem motivom).
- LONGITUDINALNE IN CENTRALNE ZGRADBE v zgodovini evropske arhitekture (primeri arhitekture po obdobjih).
- Stalna zbirka Narodne galerije v Ljubljani (predstavitev slikarstva po smereh).
- Avantgardne smeri v umetnosti 20. stoletja (značilnosti najpomembnejših smeri, umetniki in njihova dela).
- PREGLED umetnosti 19. stoletja na Slovenskem (pregled umetnosti in umetnikov po smereh).
- Razložite strokovne izraze: AMFORA, KARIATIDA, AKROPOLA (konkretni primeri).
- Razložite strokovni izraz NADREALIZEM v likovni umetnosti (primeri likovnih del).
- Razložite strokovna izraza: KLASIKA in KLASICIZEM (primeri klasičnih in klasicističnih likovnih del).
- ŽANRSKI MOTIV V LIKOVNI UMETNOSTI (primeri likovnih del z žanrskim motivom).
- PORTRET v slovenski likovni umetnosti (baročni, bidermajerski, realistični in ekspresionistični portret).
- KRŠČANSKI RELIGIOZNI MOTIV v likovni umetnosti (starokrščanski simboli v likovni umetnosti, primeri likovnih del s krščansko religiozno vsebino ...).
- Razložite strokovni izraz ILUZIONIZEM (primeri iluzionističnega slikarstva na Slovenskem).
- Razložite strokovne izraze: ZIGURAT, MASTABA, OBELISK, PILON, SFINGA.
- Religiozni motivi v egipčanski umetnosti (primeri kiparskih likovnih del).
- Razložite strokovni izraz MANIERIZEM v likovni umetnosti (splošne značilnosti manieristične umetnosti, umetniki in njihova dela).
- Razložite strokovni izraz ETRUŠČANSKA UMETNOST (opredelitev pojma, primeri arhitekture, kiparstva in slikarstva).
- Razložite strokovni izraz MEGALITSKA KULTURA (primeri arhitekture ...).
- TABELNO in STENSKO SLIKARSTVO (primeri tabelnega in stenskega slikarstva).
- Stalna zbirka MODERNE GALERIJE v Ljubljani (predstavitev umetnikov in njihovih del).
- Razložite strokovni izraz SECESIJA (primeri secesijske arhitekture v Ljubljani ali v drugih slovenskih mestih).
- Razložite strokovna izraza: REALIZEM IN EKSPRESIONIZEM v likovni umetnosti (primeri realističnih in ekspresionističnih likovnih del iz slovenske umetnosti).
- Razložite strokovni izraz BAZILIKA (primeri arhitekture).
- Slikarska tehnika FRESKA (primeri iz slovenske likovne umetnosti).
- GRAFIČNE TEHNIKE (predstavitev osnovnih grafičnih tehnik, primeri likovnih del).
- Razložite strokovni izraz ANTIKA (primeri likovnih del po obdobjih).
- Motiv APOKALIPSE v likovni umetnosti (primeri likovnih del).
- Pregled obdobj grške antične umetnosti (primeri likovnih del).
- Razložite strokovni izraz RENESANSA (primeri renesančne arhitekture, kiparstva in slikarstva).
- Pregled umetnosti starega veka.
- Pregled SREDNJEVEŠKE umetnosti (primeri arhitekture, kiparstva in slikarstva).